

TAMPEREEN YLIOPISTO

Satu Helin

TIANANMENIN AUKIOLTA LINNUNPESÄÄN

Pekingin olympialaiset paikan ja ideologian konfliktina
Helsingin Sanomien urheilusivuilla 2001-2008

Tiedotusopin pro gradu -tutkielma

Lokakuu 2010

TAMPEREEN YLIOPISTO

Tiedotusopin laitos

HELIN, SATU: Tiananmenin aukiolta Linnunpesään: Pekingin olympialaiset paikan ja ideologian konfliktina Helsingin Sanomien urheilusivuilla 2001-2008

Pro gradu -tutkielma 106 s, 7 lites
Tiedotusoppi

Lokakuu 2010

TIIVISTELMÄ

Olympialaisten järjestämisvastuu näyttää 2000-luvulla levinneen pysyvästi länsimaisen kulttuuripiirin ulkopuolelle. Tämän kehityksen lähtölaukaus oli vuoden 2008 kesäkisojen myöntäminen Pekingille. Olympialaisten maantieteellinen laajeneminen haastaa sekä olympismin ideologiana että urheilujournalismin konventiona. Urheilujournalismi on perinteisesti tunnepohjaista ja yksilöihin keskittyvää, kun taas politiikkaa ja keskenään kamppailevat diskurssit ovat olleet sille vieraampia. Kun olympialaiset myönnettiin Pekingille heinäkuussa 2001, Helsingin Sanomien urheilusivuista kuitenkin muodostui sosiaalinen tila, jossa törmäsivät tulkinnat olympismista ja toisaalta Pekingistä (ja Kiinasta) paikkana. Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut siitä, millä tavoin erityisesti maantieteessä käsitteenä käytetty paikka kietoutuu yhteen olympiaideologian kanssa urheilujournalistisessa kontekstissa. Käytän aineistonani Helsingin Sanomien urheilusivuja vuosilta 2001-2008

Tutkimusmetodini pohjautuu Stuart Hallin artikulaatioanalyysiin. Sen avulla etsin Helsingin Sanomien urheilusivujen Peking-kirjoittelusta tapoja, joilla paikka ja ideologia kytetään yhteen ja joilla toiset kytkennät puretaan. Tutkimuskysymykseni on, millaisia konflikteja maantieteellisen paikan ja olympialaisen ideologian kohtaaminen aiheutti Helsingin Sanomien urheilusivujen Peking-journalismissa. Lopulta palautan kysymyksen siihen, miten urheilujournalismin konventiot vaikuttivat paikan ja olympismin välisen konfliktin syntyyn. Konfliktin rakentumista kuvaan kehittämälläni nelikehäisellä mallilla, jossa sisimmällä kehällä on urheilu abstraktiona, toisella se yhtyy olympiaideologiaan, kolmannella ideologia ja urheilu kytkeytyvät paikkaan ja neljännellä kehällä tehdään ehdotuksia olympismin muokkaamiseksi.

Helsingin Sanomien jutuista nousi esiin kaksi päänäkemyistä Pekingistä kisaisäntänä: toisen mukaan Kiina/Peking oli huono valinta kisaisännäksi ja toisen mukaan kisaisännällä ei ollut juuri väliä. Välinpitämättömyys painottui kisojen aikana, jolloin kisat käsitettiin yhä useammin vain olympiatodellisuuden tapahtumaksi. Kiinan vaikea ihmisoikeustilanne kytkettiin Pekingin kisaisännyyteen useissa jutuissa ennen olympialaisten alkua. Kisojen edetessä ihmisoikeuksien ja jopa koko Kiinan kytkös Pekingin olympialaisiin heikkeni. Paikan ja ideologian konflikti ei hävinnyt, mutta olympialaisten alkamisen jälkeen tämä konflikti korvautui yhä useammin olympiatodellisuuden kuvaamisella. Olympismi otettiin koko ajan annettuna ideologiana, eikä siihen juuri ehdotettu muutoksia. Kaiken kaikkiaan Peking-kirjoittelussa esitettiin perusteellisesti kisaisännän ja olympismin välinen konflikti, mutta tälle konfliktille ei pyritty löytämään ratkaisuja.

Sisällysluettelo

Alkusanat

1 Olympialaiset yhteiskunnallisena, maantieteellisenä ja ideologisena ilmiönä.....	5
1.1 Olympia-aate: Perinteet kohtaavat nykyisyyden.....	7
1.2 Olympialaisten maantieteellinen laajeneminen 2000-luvulla.....	10
1.3 Pekingin olympialaiset: kisaisännän ja olympiaideologian kohtaaminen.....	11
1.4 Urheilumedia olympiaurheilun ja olympiapaikan rakentajana.....	14
1.5 Urheilujournalismi.....	16
1.6 Olympismi ja valta.....	21
2 Pekingin olympialaiset ja ihmismaantiede.....	26
2.1 Paikka ja paikan käsittäminen tutkimuksessa.....	27
2.2 Tilan käsite ja Pekingin olympialaiset.....	28
2.3 Verkostoyhteiskunta virtoina: tilan ja paikan merkitys 2000-luvulla.....	29
2.4 Sosiaaliset suhteet paikan määrittelijöinä.....	31
2.5 Lopuksi: maantieteellinen mielikuvitus ja urheilu tutkimuskohteena.....	32
3 Tutkimusaineiston rajausta ja tutkimuskysymys.....	35
3.1 Tutkimusmenetelmä.....	35
3.2 Koko aineisto.....	40
3.3 Juttuaiheet.....	43
3.4 Perustelut aineiston rajaukselle.....	46
3.5 Tutkimuskysymykset.....	47
4 Analyysi.....	49
4.1 Urheilun, olympismin ja paikan neljä kehää.....	49
4.2 Paikan ja olympismin erittely aineistosta	53
4.2.1 Helsingin Sanomien jutut 12.7.2001.....	59
4.2.2 Helsingin Sanomien jutut 10.8.2008.....	69
4.3 Kuusi paikan ja ideologian konfliktia Peking-journalismissa.....	79
5 Johtopäätökset.....	86
5.1 Paikan artikuloituminen Helsingin Sanomien olympiakirjoittelussa.....	87
5.2 Olympismin artikuloituminen	91
5.3 Pekingin olympialaiset paikan ja ideologian konfliktina.....	93
5.4 Kokemuksia radan varrelta.....	96
Lähteet.....	99

LIITTEET

Alkusanat

Olen ollut penkkiurheilija lapsesta saakka. Luultavasti opin urheilun seuraamisen hiihtohullulta päivähoitotädiltä, sillä ketään muuta perheessäni eivät urheiluspektaakkelit juuri hetkauta. Sitä oudompaa vanhemmistani oli, kun yhdeksänvuotiaana hiippailin keskellä yötä olohuoneeseen katsomaan formuloita suorana lähetyksenä. Ja Mika Häkkinen oli vasta päässyt Lotus-talliin. Formulat olivat kuitenkin vain kuriositeetti. Seurasin aivan kaikkea jääkiekosta mäkihyppyyn ja voimistelusta taitoluisteluun. Hienointa urheilumaailmassa olivat kuitenkin itsestään selvästi olympialaiset. Niiden alku on edelleen minulle juhlapäivä. Ensimmäiset olympialaiset, joita muistan aktiivisesti seuranneeni olivat Barcelonan kesäkisat vuonna 1992. Sairastin silloin angiinaa, mutta en muista taudin inhottavuudesta mitään. Mieleen on jäänyt ainoastaan tyytyväisyys siitä, että sain katsoa kisoja kenenkään hätistelemättä pois television edestä.

Vanhemmiten tapani seurata urheilua on muuttunut. Mukaan on tullut kohtalainen annos kriittisyyttä ja väitän että ironiantajuakin. Alkuperäinen innostus ei ole hävinnyt mihinkään, mutta näkökulmat ovat laajentuneet. Tästä olivat esimerkkinä Pekingissä elokuussa 2008 järjestetyt olympialaiset, joissa kaksi maailmaani kohtasivat hyvin konkreettisesti. Olen toiminut aktiivisesti ihmisoikeusjärjestö Amnesty Internationalissa kohta kymmenen vuotta. Talvella 2008 järjestö lanseerasi Peking- kampanjan, jonka tavoitteena oli tuoda esiin Kiinan ihmisoikeusloukkauksia ja maan tekemiä ”olympialupauksia.” Kampanja ei kyseenalaistanut olympialaisia itsessään, mutta toi näkyvästi esiin kisojen poliittisuuden ja olympiatodellisuuden kääntöpuolen. Kampanjan vuoksi mietin paljon omia käsityksiäni olympialaisista sekä eri näkökulmia, joista kisoja voisi katsoa. Se sai myös miettimään, miten kriittiset diskurssit vaikuttavat olympiajournalismiin. Haastavatko tai rapauttavatko ne perinteisiä olympiakäsityksiä vai saako kritiikki jopa pitämään olympiaideaa kiinni entistä tiukemmin?

Näiden syiden vuoksi ryhdyin kandidaatintyössäni tutkimaan olympiaideologiaa Helsingin kesäkisoissa 1952. Tässä työssä sain kiinni ainakin yhdestä tavasta, jolla olympialaisista on historian aikana kuvattu. Toivon, että tästä taustatuntemuksesta on hyötyä, kun ryhdyn tarkastelemaan Pekingin olympialaisia käsittelevää urheilujournalismia.

1 Olympialaiset yhteiskunnallisena, maantieteellisenä ja ideologisena ilmiönä

Brasilian Rio de Janeirolle myönnettiin vuoden 2016 olympialaiset 2. lokakuuta 2009. Päätös on monella tavalla historiallinen: Etelä-Amerikassa ei ole koskaan ennen järjestetty olympiakisoja ja Brasilia on harvoja kehitysmaaksi laskettavia valtioita, joille kisat on koskaan annettu. Ainoastaan Meksiko, jossa kisat käytiin vuonna 1968, on ollut samalla varallisuusasteella Brasilian kanssa. MTV3 kirjoitti verkkouutisessaan (2.10.2009) näin:

Rio ja Brasilia vetosivat KOK-jäsenten omatuntoon. Rion hakukomitean mukaan on epäreilua, ettei olympialaisia ole koskaan järjestetty Etelä-Amerikassa.

- Nyt on aika korjata tämä epätasapaino. On aika sytyttää olympiatuli tropiikin maassa, Brasilian karismaattinen presidentti Luiz Inacio Lula da Silva sanoi ennen äänestyksen alkamista.

Sitaatti kuvaa hyvin olympiakisoihin liittyviä asenteita. Harvassa kansainvälisessä organisaatiossa vedotaan reiluuteen tai omatuntoon, kun on kyse suuren massatapahtuman järjestäjän valinnasta. Tuskin esimerkiksi suomalaiset poliitikot vetoavat reiluuteen, kun ehdottavat esimerkiksi jonkin huippukokouksen järjestämistä Suomessa. Silloin ratkaisevat valtiomiesten väliset suhteet, maan imago ja status sekä tietenkin turvallisuus, kulkuyhteydet ja niin edelleen. Kyse on siis politiikasta ja taloudesta. Aivan samasta asiasta on kyse myös olympiaisännän valinnasta, ja lisäksi taloudellisilla seikoilla kuten markkina-alueella ja sponsoreiden odotuksilla on suuri merkitys. Olympiaisäntää valittaessa politiikan merkitys pitää kuitenkin näennäisesti lakaista maton alle. Poliitiikan ja urheilun yhdistäminen kun on kielletty jo Olympialaisessa peruskirjassa. Siksi päädytään puheeseen reiluudesta, tasa-arvosta ja omastatunnosta.

Idealistisen puhettavan lisäksi olympialaisiin liittyy kiinteästi globaalius, josta kertoo myös yllä oleva siteeraus. Olympialaiset ovat lähtökohtaisesti globaali tapahtuma, mutta maantieteellisesti kisat ovat keskittyneet länsimaihin. Kun kehittyvien maiden taloudet kasvavat, vallitseva asetelma on yhä hankalammin perusteltavissa. Olympialaiset ja muut suuret urheilutapahtumat näyttävät 2000-luvulla olevan maantieteellisesti laajenemassa. Kommentti *on aika sytyttää olympiatuli tropiikin maassa* on tarkoitettu osumaan juuri tähän ”maantieteelliseen omatuntoon”. Repliikki onkin ovela: Da Silva ei tuo Rioa esiin pelkästään latinalaisamerikkalaisena kaupunkina, vaan tekee

kaupungista tällä tavalla myös koko tropiikin edustajan. Se sijoittaa Rion kartalle, joka kuvaa koko maapalloa. Yhtäkkiä Rion olympialaisista tulee myös Intian Mumbain, Kenian Nairobien ja Malesian Kuala Lumpurin kisat. Rion valinta kisaisännäksi osoitti yhä selvemmin maantieteen merkityksen nykyisissä urheiluspektaakkeleissa. Kyse on sekä absoluuttisesta maantieteellisestä laajenemisesta että alueiden ja kansakuntien identiteetin määrittelystä. Rion valinta osoitti myös sen, että ”reiluuden ja maantieteellisen oikeudenmukaisuuden nimissä” Kansainvälinen Olympiakomitea (KOK) voi katsoa toisia asioita läpi sormien. Edellinen kesäkisaisäntä Peking muistetaan ongelmallisesta ihmisoikeustilanteesta. Rion ongelmia ovat erittäin epätasaisesti jakautunut varallisuus, slummiutuminen ja rakenteellinen köyhyys.

Olympiakisojen myöntäminen Rio de Janeirolle kytkeytyy keskusteluun Pekingin olympiakaupunkina vuoden 2008 kisoissa. Se myös tekee Pekingin olympialaisten tutkimisen ajankohtaiseksi vielä pari vuotta kisojen käymisen jälkeen. Rion tapaus näytti viimeistään, että vuoden 2008 kisojen myöntäminen Pekingille ei ollut yksittäistapaus, vaan 2000-luvulla urheilu astuu länsimaailman näkökulmasta yhä useammin ”harmaille alueille”, toisin sanoen länsimaisen kulttuuripiirin ulkopuolelle. Vastaava ilmiö on käynnissä olympialaisten lisäksi esimerkiksi jalkapallon MM-kilpailuissa ja Formula 1 -autokilpailusarjassa. Tämä olympiakisojen ja muiden spektaakkeleiden siirtyminen uusille alueille asettaa haasteita urheilujournalismille. Media kuuluu kiinteänä osana olympialaisten kaltaisiin spektaakkeleihin. Se ei vain seuraa tapahtumaa, vaan osallistuu sen rakentamiseen sekä konkreettisesti vaikuttamalla esimerkiksi kisajärjestelyihin ja kilpailun ajankohtiin, että abstraktimmin luomalla tapoja puhua urheilusta ja päättämällä, liitetäänkö urheilu osaksi muita yhteiskunnallisia ilmiöitä (ks. Boyle 2006; Tomlinson 1996).

Urheilujournalismi on keskeinen vaikuttaja urheilun globalisaatiossa. Siinä missä globaali urheilu luo tietynlaista maiden rajat ylittävää kansainvälistä identiteettiä, urheilujournalismi on paikka konflikteille ja jännitteille, joita paikallisten identiteettien väliset ristiriidat synnyttävät (Boyle, 2006, 3; Itkonen 2008, 26). Se että urheilutapahtumien järjestämisessä vedotaan globaaliin oikeuteen, merkitsee urheilujournalismille sitä, että se joutuu ottamaan kantaa yhteiskuntamaantieteellisiin kysymyksiin. Pänkäläinen (1998, 176) on sitä mieltä, että urheilujournalismissa kaikkien kannalta on parasta, että suomalainen joukkue menestyy, ilman että tapahtumalla pitää tai tarvitsee olla laajempaa yhteiskunnallista merkitystä. Pelkät henkilökohtaiset tuntemukset riittävät. Itkonen (2008, 25) puolestaan huomauttaa, että urheilujournalismi voi hahmottaa yhteiskunnallisia tekijöitä urheilussa itsessään sekä toisaalta urheilun ja yhteiskunnan

välisiä kytkentöjä. Hän ei kuitenkaan avaa, mitä yhteiskunnallisuus urheilujournalismissa käytännössä tarkoittaa.

Urheilun yhteiskunnallisen ja maantieteellisen roolin vuoksi on olennaista tutkia Pekingin olympialaisia käsittelevää urheilujournalismia. Sen avulla voi päätellä, miten uudet urheilupaikat vaikuttavat käsityksiin olympialaisista, ja päinvastoin miten olympialaiset vaikuttavat käsityksiin urheilupaikoista. Samalla Pekingin olympialaisia käsittelevät urheilujutut voivat kertoa jotain siitä, miten urheilujournalismi näkee asemansa suhteessa yhteiskuntaan. Miten urheilu ja sen kautta esiin nousevat uudet kaupungit, maat ja alueet kohtaavat urheilujournalismissa, vai kohtaavatko ne lopulta lainkaan? Näitä asioita pohtiakseni tutkin tässä työssä Helsingin Sanomien urheilusivujen kirjoittelua Pekingin olympiakisaisännyydestä. Myöhemmin on mielenkiintoista seurata, herättävätkö Rion olympialaiset yhtä vahvoja mielipiteitä ja voimakasta keskustelua kuin Pekingin olympialaiset vuonna 2008 ja sitä ennen.

1.1 Olympia-aate: Perinteet kohtaavat nykyisyyden

Jotta olympialaisia käsitteenä on mahdollista ymmärtää, on tunnettava olympialaisten taustalla vaikuttava olympia-aate, olympismi. Se on ideologia, joka kumpuaa olympialaisten historiasta ja perinteestä. Koska en halua joutua tutkimuksessa liiaksi sivupolulle, olen rajannut tästä luvusta pois antiikin olympiatraditiot, sillä nykytutkimuksen erimielisyyksien seulominen tässä asiassa vaatisi jo kokonaan oman tutkimuksen.

Olympia-aatteen eli olympismin juuret juontavat Antiikin Kreikkaan, Olympian pyhään lehtoon, joka sijaitsee Peloponnesoksen niemimaalla Elis-maakunnassa. Antiikin Olympiassa Zeus-jumalan kunniaksi järjestettyjä Olympian kisoja järjestettiin joka neljäs vuosi 776 eKr.-393 jKr. (Hill 1996, 10). Ranskalainen paroni, pedagogi ja historioitsija Pierre de Coubertin alkoi kampanjoida olympialaisten henkiinherättämisen puolesta vuonna 1892. Kesäkuussa vuonna 1894 Pariisissa järjestetyssä kansainvälisessä urheilukongressissa Coubertin perusti Kansainvälisen Olympiakomitean sekä hahmotteli olympialiikkeen perusrakenteen ja ideologian. Samassa yhteydessä päätettiin ensimmäisten nykyaikaisten olympiakisojen järjestämisestä vuonna 1896 Ateenassa, Kreikassa. Olympia-aatteen päämääräksi kirjattiin, että se edistää urheilun avulla ihmisten harmonista kehitystä, minkä kautta se edistää yhteisöjen rauhaa ja huolehtii ihmisarvon

säilymisestä. Tällä tavoin olympialiike yksin ja yhdessä muiden järjestöjen kanssa pyrkii lisäämään rauhaa maailmassa ¹. Vaikka olympia-aate on alunperin Coubertinin ja hänen aikaistensa hengentuote, olympismi on ennen kaikkea yhteiskunnallinen konstruktio. Harvaa ismiä on testattu niin säännöllisesti ja niin erilaisissa yhteiskuntaoloissa kuin olympia-aatetta. Tämä on aiheuttanut myös sen, että olympia-aatteen on ollut pakko venyä ajan ja paikan kulloistenkin vaatimusten mukaan (ks. Tomlinson 1996). Vaikka Coubertinia on kunnioitettu olympialaisten kehittäjänä ja urheilun edistäjänä, häntä on myös kritisoitu kapeakatseiseksi aristokraatiksi, joka halusi urheiluammattilaisuuden kieltämällä säilyttää urheilun yläluokan harrastuksena (Hill 1996, 11). Alkuaikojen ammattilaisuuskiellosta jouduttiin kuitenkin luopumaan, kun sääntö kävi mahdottomaksi valvoa ja toteuttaa.

Amatöörisäännöistä luopumisen voidaan sanoa johtaneen modernin urheilun syntyyn (Helsingin yliopiston urheilu oikeudellinen luentosarja 2008). Se korosti uusia arvoja, joihin ennen urheilukansan enemmistönä olleet maalaiset eivät olleet tottuneet (Tervo 2003, 43). Moderni urheilu perustui byrokralle, mitattavuudelle ja ennätysten rikkomiselle. Kun säännöt oli sovittu, syntyi tarve vertailulle. Viimeistään tämä problematisoi paikan urheilussa, sillä sääntöjen lisäksi urheilupaikkojen tuli olla keskenään yhdenmukaisia. Jotta ennätyksiä voitiin tehdä ja rikkoa, kenttien piti olla täysin yhdenmukaisia eri puolilla (Mt, 43). Tämä pätee myös olympialaisiin; jokaiseen kisakaupunkiin on rakennettava täysin samanlaiset kisapaikat. Tästä huolimatta olympialaisista pitää myös löytää tapoja erottua ja korostaa omaa identiteettiä muulle maailmalle.

Vaikka olympismi on käsitteenä joutunut venymään, aatteesta ei suinkaan ole luovuttu. Olympialaisen peruskirjan halutaan edelleen olevan maailman suurimpien urheilukisojen pohjana. Kirjan periaatteet on nostettu myös kansainvälisen ja kansallisten olympiakomiteoiden missioihin. Kansainvälisen Olympiakomitean www-sivujen mukaan olympia-aate on elämänfilosofia, jossa yhdistyvät ihmisen kehon, tahdon sekä mielen tasapainoinen kehittäminen. Sen tavoitteena on kehittää elämäntapaa, jossa ilo löytyy yrittämisestä ja jossa kunnioitetaan maailmanlaajuisia eettisiä periaatteita. Nykykirjallisuudessa olympismi on määritelty esimerkiksi globaalin kulttuurin tilaksi (Bale & Krogh Christensen 2004, 6).

---

¹ Olympiahistorian kuvauksessa lähteinä on käytetty Suomen Olympiakomitean ja Kansainvälisen Olympiakomitean verkkosivuja (www.noc.fi/olympia-aate, www.noc.fi/olympiahistoria ja www.olympic.org) sekä Olympialaista peruskirjaa.

Coubertin hahmottelemalla olympia-aatteella on selvä poliittinen aspekti, mutta Coubertin itse ei hyväksynyt valtioiden välisen politiikan harjoittamista urheilun avulla. Urheilussa piti ensisijaisesti olla kyse urheilusta, ja sen avulla piti edistää jalompia periaatteita. Urheilun ei siis pitänyt olla politiikan tekemisen väline vaan pikemminkin itsenäinen subjekti. Reaalipolitiikasta ja varsinkin sodista tuli kuitenkin suuri kompastuskivi urheilun itsenäisyydelle. Olympialaisten alkutaival sujui sodan varjoissa. Ensimmäisen kerran nykyolympialaiset kohtasivat ihmisoikeuskysymykset vakavasti Berliinissä 1936 (Bale & Krogh Christensen 2004, 5), kun kansojen kohtaaminen järjestettiin voimansa tunnossa olleessa natsi-Saksassa. Balen ja Krogh Christensenin (Mt. 5) mukaan Hitler olisi tahtonut kokonaan kieltää tummaihoisten urheilijoiden osallistumisen kisoihin. Toisenlaisen haasteen eteen olympialiike joutui toisen maailmansodan jälkeen. Lontoon kisat 1948 olivat tynkäkisat, joissa osallistujia oli mukana melko vähän. Kylmän sodan alkuaallokossa vuonna 1952 Helsingissä mukana olivat ensimmäistä kertaa kaikki toiseen maailmansotaan osallistuneet maat. Olympia-aatteen koetinkiviin kuuluvat lisäksi panttivankidraama Münchenissä 1972, sekä boikottien värittämät kisat Moskovassa 1980 ja Los Angelesissa 1984. Tämän jälkeen 1980-luvun loppua ja 1990-lukua puolestaan leimasivat erityisesti dopingtestien lisääntyminen ja ”kärähtäneiden” määrän kasvaminen. Lisäksi olympialaisia on kritisoitu yhä useammin liiallisesta speaktaakkelimaisuudesta ja liian suuriin mittoihin paisumisesta, mistä toimittajat huomauttivat ensi kerran jo Berliinin kisoissa (Kuparinen 1997, 75-81). Mittasuhteiden kasvaminen on kritisoijien mukaan johtanut korruption laajenemiseen esimerkiksi kisapaikkojen valinnoissa. Erkki Toivanen toteaa blogissaan *Vuosina 1980-2000 olympiakisat paisuivat ja kaupallistuivat nykyisiin mammuttimaisiin mittoihin samalla kun niiden poliittinen luonne korostui entisestään. Korruptio tahri komitean ja doping urheilijoiden maineen* (Uusi Suomi 8.4.2008). Samoin Esa Sulkava piti Ilta-Sanomien Nagano-olympialiitteen pääkirjoituksessa juuri dopingia ja rahan vallan kasvua olympialaisten pahimpana uhkaajana (IS 28.2.1998).

Olympialiike on ollut vahva katalyytti edistäessään urheilun statusta ihmisoikeuksien, humanitaarisen työn ja sen kehittämisen välineenä. Toisaalta olympismia on kritisoitu korruptiosta, urheilijoiden vahingoittamisen hyväksymisestä ja siviilioikeuksien loukkaamisesta. Mitä ajatteleekin olympismista ja urheilusta kulttuurisena muotona on selvää, että niiden kansainvälistä merkitystä ei voi väheksyä yhteiskuntatieteissä (Giulianotti & Robertson 2007, 2). Kun myöhemmin tässä työssä puhun olympismista ja olympiaideologista, tarkoitin sitä olympialaisiin liitettyä ihanteellista ideologiaa, johon Olympialainen peruskirja nojaa, mutta joka toisaalta

muuntuu sen mukaan, mihin sitä kulloinkin yhdistetään. Tarkennan ideologian käsitettä vielä alaluvussa 1.3.

1.2 Olympialaisten maantieteellinen laajeneminen 2000-luvulla

2000-luvulla on toistaiseksi pidetty vasta kuudet olympiakisat, joten olympialaisten tulevaisuuden kehityssuunnista on vaikea sanoa mitään varmaa. Joitakin päälinjoja kuitenkin on nähtävissä. Ensiksikin olympialaisten luonne globaalina speaktaakkelina on korostumassa entisestään: Yhä useammat ihmiset ympäri maailmaa pystyvät seuraamaan kisoja sähköisten välineiden kautta ja samaan aikaan kisoihin toisaalta nivoutuvat yhä monimutkaisemmat sponsoroinnin ja markkinoinnin kuviot (Tomlinson 1996). Tähän asti jokaisia olympialaisia on seurannut sähköisten välineiden kautta useampi ihminen kuin edellisiä olympialaisia, ja tv-oikeudet ovat joka kerran maksaneet enemmän kuin edellisten kisojen.

Toinen merkittävä 2000-luvun piirre on tapahtumien maantieteellinen laajeneminen. Kilpailuja järjestetään maissa ja mantereilla, joissa niitä ei ole koskaan historian aikana pidetty. Vuoteen 2010 mennessä on järjestetty 31 kesäolympialaiset. Näistä ainoastaan viidet on järjestetty muualla kuin Euroopassa, Pohjois-Amerikassa tai Australiassa: 1964 Japanissa, 1968 Meksikossa. 1980 Neuvostoliitossa, 1988 Etelä-Koreassa ja 2008 Pekingissä. Kesäolympialaisten ohella toinen maailman laajimmin seurattu urheilutapahtuma on jalkapallon MM-kisat. Niitä on vuoteen 2008 mennessä järjestetty 18 kertaa ja näistä seitsemän on pidetty länsimaisen kulttuuripiirin ulkopuolella. Japani ja Etelä-Korea järjestivät yhteiset MM-kilpailut vuonna 2002 ja sitä edellisen kerran oltiin länsimaiden ulkopuolella Meksikossa 1986. Sekä olympialaiset että jalkapallon MM-kisat ovat vierailleet suhteellisen samoilla Euroopan ulkopuolisilla alueilla: Japanissa, Koreassa ja Meksikossa. Jalkapallokisoja on järjestetty myös Chilessä, Argentiinassa, Brasiliassa ja Uruguayssa. Kahdet jälkimmäiset kisat on tosin järjestetty niinkin kauan sitten kuin vuosina 1950 ja 1930.

2000-luvun alussa suuret urheilukisat näyttävät kuitenkin tekevän uusia aluevaltauksia. Jalkapallon MM-kisat 2010 järjestettiin Etelä-Afrikassa ja vuoden 2014 kilpailut käydään Brasiliassa. Brasilian lisäksi vuoden 2016 kesäolympialaisia hakivat Baku (Azerbaidzhan), Doha (Qatar), ja Tokio (Japani). Myös kolmas speaktaakkeli, Formula 1 -autourheilukisat, ovat laajentuneet maantieteellisesti 2000-luvulla. Kauden 2008 kilpailuohjelmassa olivat Malesian, Bahrainin,

Turkin, Singaporen, Japanin, Kiinan ja Brasilian osakilpailut. Näistä ainoastaan Brasilia ja Japani olivat mukana kilpailukalenterissa vuonna 1998. Suuret urheilutapahtumat ovat siis 2000-luvun alussa selvästi siirtymässä ”harmaalle alueelle”: Kun kisoja ennen on järjestetty enimmäkseen maissa, joilla on suhteellisen yhtenäiset kulttuurit, niin nyt on siirrytty maihin, jotka eivät välttämättä jaa länsimaista käsitystä ihmisoikeuksista ja demokratiasta eivätkä täytä niitä koskevia kansainvälisiä standardeja. Silti nämä harmaan alueen maat halutaan urheilussa sitoa nykyistä tiukemmin niin sanottuun länsimaiseen piiriin.

Nämä 2000-luvulla näkyvissä olevat muutokset tekevät urheilujournalismin tutkimisen kiinnostavaksi. Peking oli alku niiden urheiluspektaakkeleiden sarjassa, jotka järjestetään yhteiskunnallisesti epävarmassa ympäristössä. Kiinassa nousivat esiin ihmisoikeudet, Etelä-Afrikan jalkapallon MM-kisoissa 2010 rasismi ja maan kahtiajakautuneisuus, Brasiliassa 2014 huomiota ovat jo saaneet ainakin luokkaerot sekä köyhyys. Olisi helppoa ajatella, että tällaiset yhteiskunnalliset kysymykset muuttavat myös urheilu-uutisointia yhteiskunnallisemmaksi. Urheilutapahtuman konteksti ei kuitenkaan mitenkään automaattisesti vaikuta journalismiin ainakaan suorassa syy–seuraus-suhteessa. Toisaalta olympiakisat uusissa, epävarmoissa ja epätavallisissa olosuhteissa voidaan nähdä myös yhtenä olympialaisen järjestelmän testinä. Jos olympiaideologiaa tulkitsee dogmaattisesti, olympia-aatteen tehtävä on nousta politiikan yläpuolelle, ja käytännössä korvata poliittisia diskursseja olympiadiskurssilla.

1.3 Pekingin olympialaiset: kisaisännän ja olympiaideologian kohtaaminen

Olympia-aatteen päämääränä on asettaa urheilu kaikkialla ihmisen tasapainoisen kehityksen palvelukseen ja kannustaa sen kautta yhteiskuntarauhaa sekä ihmisarvon säilymistä. Tällä tavoin olympialiike yksin ja yhdessä muiden järjestöjen kanssa ja mahdollisuuksiensa puitteissa pyrkii edistämään rauhaa maailmassa.” (Olympic Charter 2007, 11).

Tähän Olympialaisen peruskirjan (Olympic Charter) otteeseen vedottiin ihmisoikeusjärjestö Amnesty Internationalin verkkosivuilla, joilla vaadittiin Kiinan parantamaan ihmisoikeustilannettaan talvella 2008. Kesällä 2008 järjestetyt Pekingin olympialaiset herättivät runsaasti keskustelua jo vuosia ennen kuin yhtäkään mitalia oli jaettu tai yhtäkään starttilaukausta ammuttu. Kiinan valinta ensimmäistä kertaa olympiaisännäksi vuonna 2001 nosti vastalauseiden

myrskyn. Vastustajien mukaan olympialaisia ei olisi pitänyt järjestää maassa, jossa sanan- tai mielipiteen vapautta ei tunneta edes paperilla ja joka teloittaa omia kansalaisiaan ilman aitoja oikeudenkäyntejä (ks. Olympicwatch- ja Reporter without Borders -liikkeiden www-sivut). Kisojen puolustajat taas pitivät valintaa kädenojennuksena, joka saisi Kiinan ryhtymään korjaamaan heikkoa ihmisoikeustilannettaan. Esimerkiksi lähes kaikki 30 suomalaisurheilun lajijohtajaa asettui tämän kannan taakse, ja ainoastaan yhden mielestä kisojen myöntäminen Kiinalle oli virhe (SK 42/2007, 32).

Keskustelu Pekingin olympialaisista palautuu tulkintoihin ja käsityksiin olympismista. Syntyneestä ideologisesta keskustelusta on osoituksena, että yhtäkkiä ihmisoikeusjärjestöt kuten Amnesty International kiinnostuivat Olympialaisesta peruskirjasta ja olivat jopa halukkaita sitoutumaan ainakin osaksi olympialaisiin arvoihin. Peking-keskustelussa monet hyväntekeväisyys- ja valvontajärjestöt nostivat olympia-aatteen jälleen tavoiteltavaksi ideaaliksi. Kuitenkin olympialiikettä ovat sen historian alusta asti seuranneet kysymykset vallasta, rahasta ja maineesta. Puolueettomuuden tavoittelu ajoi jo modernien olympialaisten syntyvaiheessa perustamaan olympialaisille erilaisia omia elimiä, niistä tärkeimpänä Kansainvälinen olympiakomitea. Kun valta keskittyi tälle elimelle, siitä tuli myös poliittisten taisteluiden pelikenttä. (Hill 1996, 20). Toisaalta olympia-aatteen voimakkuuden takia olympialaisista tuli ideologisesti ja imagollisesti merkittävä tapahtuma maailman päättäjien silmissä. Tämä on synnyttänyt olympiaideologiaan sisäänrakennetun paradoksin: Olympialaisten tarkoitus oli muodostaa puolueeton ja epäpoliittinen kenttä, jolla eri kansat voivat toimia yhdessä reilusti, tasa-arvoisesti ja ilman pelkoja. Silti olympiaurheilun ja politiikan erottaminen toisistaan on käytännössä mahdotonta (ks. Hill 1996, 8). Pekingin olympialaisten tapauksessa kisapaikka toi esiin olympialaisten poliittisuuden ja toisaalta korosti Pekingiä poliittisena paikkana. Kysymystä olympialaisten ja ylipäättään urheilun poliittisuudesta ei voikaan jättää huomiotta, kun tarkastellaan paikan ja ideologian suhdetta Pekingin olympialaisissa.

Olympialaisten ideologisten lähtökohtien ja jatkuvasti kasvaneen mediahuomion ansiosta olympiakisoilla on nykyään tehokas vaikutus yksilön identiteettiin ja toisaalta kansojen ylpeyteen, imagoon ja identiteettiin (Tomlinson 1996). Shoben (2008, 331) mukaan urheilututkimuksissa on todettu, että urheilun avulla on haluttu kirkastaa mielikuvia kansakunnasta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita vain itsetietoista ”kovaa” nationalismia, vaan urheilulla on aktiivinen rooli myös

jokapäiväisissä, tiedostamattomissa tilanteissa. Näin urheilu toimii rakennusaineena arkisilta tuntuville traditioille ja symboleille, jotka tuottavat tietynlaisesta kansallisesta identiteetistä ”normaalia”. (Mt. 331.) Shoben mukaan urheilun ja paikan yhdistäminen on hyödyllistä ensiksi siksi, koska sen avulla voidaan tutkia niitä identiteettejä ja merkityksiä, joita ihmiset valitsevat itselleen (kansakunnan jäsenyys, kaupunkilaisuus, tietynlaisen fanijoukon jäsenyys ja niin edelleen). Toinen, ja tutkimukseni kannalta merkittävämpi hyöty, on se että yhdistämällä paikka ja urheilu päästään kiinni siihen, miten eliitti ja media voivat panna liikkeelle sosiaalisesti konstruoituneita identiteettejä. (Mt. 341.)

Siitä lähtien kun olympiakisat myönnettiin Kiinan pääkaupungille heinäkuussa 2001, olympiaideologinen keskustelu on ollut vahvasti sidoksissa Kiinaan paikkana (valtiona ja kulttuurina). Olympiakomitea, kansalaisjärjestöt ja muut toimijat ovat kukin rakentaneet Kiinasta omanlaistaan kuvaa. Keskustelu ideologiasta liittyy olympialaisiin käsitteenä, keskustelu paikasta puolestaan Pekingiin kisaisäntänä. Olympiaideologia synnyttää siis diskursiivisia (ja materiaalisia) taistelukenttiä, kun se yhdistyy johonkin paikkaan (Kolamo 2008). Koska ideologian ja paikan käsitteitä ei näin voi erottaa toisistaan Pekingin olympialaisia analysoitaessa, tutkin Pekingin olympialaisia maantieteen näkökulmasta. Olen kiinnostunut siitä, millä tavoin erityisesti maantieteessä käsitteenä käytetty paikka kietoutuu yhteen olympialaisen ideologian kanssa urheilujournalistisessa kontekstissa. Käytän aineistonani Helsingin Sanomien urheilusivuja.

Näkemykseni olympiaideologista jatkuvana käytäntöihin perustuvana prosessina voi palauttaa Kuneliuksen (1999, 186-220) esittelemään kriittiseen yhteiskuntateoriaan². Sen mukaan ideologia ja sitä levittävä joukkoviestintä ymmärretään yhteiskunnallisen vallankäytön muotona (Mt. 186). Joukkoviestintä palvelee ja ylläpitää yhteiskunnan vallitsevia valtasuhteita, jotka ovat muotoutuneet perusrakenteesta juontuvien rajoitusten, paineiden ja mahdollisuuksien pohjalta. Kapitalistisessa yhteiskunnassa nämä suhteet ovat pohjimmiltaan työhön, omistukseen ja kulutukseen palautuvia suhteita (Mt. 188.). Olympialaisten tapauksessa näillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi sponsoreiden ja yleensä mainonnan merkittävää liittymistä itse tapahtumaan ja siitä kirjoittamiseen. Kriittisen yhteiskuntateoriassa joukkoviestinnän ja vallan suhde voidaan ymmärtää ensisijaisesti talouden, käytäntöjen tai jatkuvan kamppailun näkökulmasta (Mt. 188-189). Käytäntöjä painottava muoto esittää, että ideologia, tässä tutkimuksessa siis olympismi, tarkoittaa niitä rutiineja ja käytäntöjä,

² Kriittinen yhteiskuntateoria pohjautuu Karl Marxin (1818-1883) teoriaan kapitalistisesta yhteiskunnasta.

joiden puitteissa jokainen ihminen saa ja voi ajatella ja toimia. (Mt. 189 ja 196). Tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ole perehtyä kriittiseen yhteiskuntateoriaan, mutta sen sijoittaminen tiedotusopin tutkimusperinteeseen auttaa ymmärtämään käsitystäni olympismista ideologiana.

Tutkimuskehikseen kuuluu myös maantieteen merkitys olympismin artikuloitumisessa, joten tukeudun teoreettisessa viitekehyksessä ihmismaantieteen käsitteisiin. Tiedostan, että asetelma ei ole ongelmaton, sillä se on varsin uusi. Tilan ja ajan roolin merkityksestä huolimatta maantieteellistä näkökulmaa ei viestinnätutkimuksen valtavirrasta löydy juuri lainkaan (Salovaara Moring 2004, 185; Ridell 2009, 11; Adams 2009, 3). Vuonna 2009 ilmestyi Paul C Adamsin maantieteen ja viestintäteorioiden yhdistämistä käsittelevä kirja *Geographies of Media and Communication*, joka kuitenkin painottuu mediatutkimuksen osalta prosessiteorioihin. Adams käyttää termiä viestintämaantiede, mutta korostaa, että termi on aivan uusi ja sen sisällöt eivät ole vielä vakiintuneet (2009, 3). Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella maantiedettä on hyödyntänyt esimerkiksi Seija Ridell (2009). Maantieteen tutkimus ei läheskään aina ole luonnontieteellistä, vaan se on tieteenä hyvin monialaista (Adams 2009; Häkli 1999; Salovaara-Moring 2004, 185-206). Suomessa tästä kertoo se, että eri yliopistoissa maantiede on sijoitettu matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan lisäksi filosofiseen, hallintotieteelliseen, yhteiskunta- ja aluetieteelliseen tiedekuntaan sekä kauppakorkeakouluun³. Koska tutkimukseni on yhteiskuntatieteellinen, rakennan myös maantieteeseen liittyvän viitekehyksen maantieteen yhteiskuntatieteellisestä näkökulmasta luvussa kolme. Sitä ennen tarkastelen vielä tässä luvussa tutkimukseeni liittyviä olympialaisten konteksteja: median roolia olympialaisissa, urheilujournalismia ja olympismin roolia ideologisena vallan välineenä maailmassa.

1.4 Urheilumedia olympiaurheilun ja olympiapaikan rakentajana

Media ja huippu-urheilu liittyvät nykyään erottamattomasti toisiinsa. Lisäksi kuvioon liittyvät sponsorointi ja markkinat eli sanalla sanoen raha. Itkonen (2008, 36) kuvaa urheilun, median ja sponsoroinnin kolmiyhteyttä kolmiokuviolla. Hänen mukaansa se, että urheilumedia keskittyy painotetusti juuri huippu-urheiluun eikä esimerkiksi kuntoliikuntaan, liittyy juuri urheilutuotteen, median ja sponsoreiden tiiviiseen yhteyteen. Tosin pelkkä sponsorointi on liian kapea-alainen termi kuvaamaan urheilun ja rahan yhteyttä, sillä se jättää huomiotta, että urheilu ja raha yhdistyvät

³ Vaasan, Tampereen, Joensuun, Helsingin ja Turun yliopistojen www-sivut.

voimakkaasti myös muulla tavoin. Hyvä esimerkki tästä ovat tv-oikeudet. Esimerkiksi NBC maksoi Peking-uutisoinnista 894 miljoonaa dollaria. Vertailun vuoksi vastaava luku oli vuonna 2004 Ateenassa 791 miljoonaa dollaria ja Los Angelesissa 1984 ”vain” 72 miljoonaa). Tämän vuoksi puhun jatkossa markkinoiden ja urheilun välisestä yhteydestä, jolla tarkoitan myös sponsorointia.

Rahan ja urheilun suhdetta ei voi sivuuttaa, kun puhutaan olympialaisista. Etenkin suurkilpailuista kuten jalkapallon MM-kisoista ja olympialaisista on rakennettu kokonaisspektaakkelia, jossa itse urheilutuotteella on välineellinen asema. Samalla, kun suuri yleisö seuraa urheilutuotteita, se altistuu länsimaisen kulutuskulttuurin markkinoille (Itkonen 2008, 36). Toisaalta markkinoiden ja urheilun yhteenliittyminen vaikuttaa myös urheilujournalismin yhä kasvavaan viihteellistymiseen. Tosin usein on myös asetettu kyseenalaiseksi, onko urheilujournalismi koskaan mitään muuta ollut kuin viihdettä. Olympialiikettä perustaessaan Coubertin toivoi, että olympialaisten avulla urheilu saataisiin ”puhdistettua” kaupallisuudesta (Smart 2007, 10). Näin ei tietenkään käynyt ja nykyään olympialaisia pidetään yhtenä tärkeimmistä tapahtumista yritysten brandin markkinoinnin kannalta. Tutkimusten mukaan kuluttajat liittyvät olympialaisten sponsorit johtajuuteen omalla alallaan (Mt. 10). Tosin sanoen suuri yleisö tuskin syyttää kisoja sponsoroivia jättyihtiöitä urheiluhengen tahraamisesta.

Median läsnäolo vaikuttaa olympiakaupunkiin paikkana sekä suoraan että välillisesti. Koska kisat tarjoavat kaupungille ja maalle paljon näkyvyyttä, sitä pyritään ehostamaan esimerkiksi turisteille mahdollisimman houkuttelevaksi. Esimerkiksi erilaisilla uusilla arkkitehtonisilla ratkaisuilla pyritään samaan media-aikaa ja -tilaa. Sekä Ateena että Barcelona käynnistivät kisat saatuaan lukuisia, pysyviksi tarkoitettuja rakennusprojekteja (Beriato & Gospodini 2004). Medialla on tässä kaksoisrooli: toisaalta se levittää kuvia kaupungista, mutta se luo myös katsojille käsityksiä siitä, millainen kaupungin tulisi olla. Olympiakaupungistakin voi tulla ostoskeskusten lähisukulainen, jos sitä muokataan turisteille sopiviksi. Paikan muokkaaminen houkuttelevaksi on nykyolympialaisten yhteydessä tavanomainen piirre. Esimerkiksi Ateenan olympialaisten strategiapapereista käy ilmi, että Ateenan olympialaisissa järjestäjien tavoitteena oli saada lisää painoarvoa Itä- ja Etelä-Euroopassa ja saattaa Ateena Euroopan kartalle tärkeänä metropolina (Beriato & Gospodini 2004, 193).

Paikan muokkaamista taloudellisten intressien ja ulkopuolisten stereotyyppisten sopivuuskäsityksen

mukaan kutsutaan yhteiskuntamaantieteessä *paikattomuudeksi* (Adams 2009, 145). Adams mainitsee Edward Relphin (1976), joka puhui museumisaatiosta ja disneysaatiosta jo 1970-luvulla. Relphin mukaan erilaisten turistikohteiden erot voidaan ajan myötä tiivistää niihin ihanteisiin, jotka kulloinkin ovat olleet vallalla. Näitä ihanteita puolestaan säätelee talous, joka korvaa autenttisen paikkakokemuksen keksityllä kokemuksella, johon on haettu elementtejä kirjoista, elokuvista ja lehdistä. (Adams 2009, 145). Beriatos ja Gaspodini (2004) tulivatkin siihen tulokseen, että Ateena ”glokalisoititiin” vuoden 2004 olympialaisia varten. Paikallisesti tärkeät piirteet muutettiin ”muistojen paikoiksi”, joita turistien arveltiin etsivän Ateenasta. Paikattomuuden käsite on olennainen, kun tarkastelen Pekingiä urheilupaikkana. Palaan siihen myöhemmin analyysissäni.

1.5 Urheilujournalismi

Tutkin Pekingin-journalismia käsittelevässä tutkimuksessani Helsingin Sanomien urheilusivuja ja olen jo käyttänyt aineistostani yleisnimitystä urheilujournalismi. On varsin aiheellinen kysymys, onko tällainen tulkinta oikea. Tekeekö se, että juttu on julkaistu urheilusivuilla jutusta varmasti urheilujournalismia tai edes journalismia? (Journalisti-lehti 11.2.2010). Esimerkiksi Pänkäläinen (1998, 161) toteaa:

Urheilutoimittajat ottavat urheiluilmiöt annettuina, ovat liian lähellä urheilijoita eivätkä juuri tarkastele urheilua kriittisistä näkökulmista.

Kuten yllä oleva sitaatti osoittaa, urheilujournalismia kritisoidaan siitä, että se ei toimi hyvän journalistisen tavan mukaan. Kriittisyys, lähteiden riippumattomuus ja kyseenalaistaminenhan ovat hyvän toimitustyön kulmakiviä (ks. journalistin ohjeet 2005). Suuri osa kritiikistä tuntuu kumpuavan siitä, että urheilujournalismi ei ole riittävän etäällä kuvaamastaan kohteesta. Pänkäläinen väittää, että urheilujournalismi on journalismin lajeista voimakkaimmin sidoksissa kuvailemaansa ilmiöön, urheiluliikkeeseen (1998, 161). Tämä väite on tällä vuosikymmenellä asettunut kyseenalaiseen valoon, kun esiin on nostettu myös taloustoimittajien ja politiikan toimittajien suhteita lähteisiinsä. Silti samansuuntaisia ajatuksia on Manu Marttisen haastattelemilla urheilutoimittajilla Kulmavääntäjät-artikkelissa (Journalisti 11.2.2010).

Tässä työssä en tarkastele sitä, ovatko aineistoni urheilujutut journalistisia vai eivät. Sen sijaan käsitän tässä työssä urheilujournalismin kontekstina, joka määrittää urheilusivuilla julkaistuja juttuja. Lähtöajatukseni on, että kun juttu julkaistaan Helsingin sanomien urheilusivuilla, se asettaa tekstin osaksi urheilujournalististen konventioiden, perinteiden ja diskurssien summaa. Tämä tulkinta antaa mahdollisuuden lukea juttuja urheilujournalismina, vaikka yksittäisen jutun sisällön sinänsä voisi luokitella kuuluvaksi aivan muihin kategorioihin. Toisaalta se kertoo myös siitä, että joku lehdessä (Helsingin Sanomissa) on lukenut jutun kuuluvaksi Urheilu-otsakkeen alle. Jutun sijoittaminen urheilusivulle on valinta, josta muodostuu lukuohje. Samaan tapaan voidaan keskustella siitä, onko Idols-kilpailusta kertova juttu kulttuurijournalismia, jos se sijoitetaan kulttuurisivuille. Asiasta voi olla, monta mieltä, mutta paikka kulttuurisivuille antaa Idols-jutulle kulttuurisen viitekehyksen. Urheilusivut muodostavat näin ollen oman sosiaalisen tilansa, jolla jutut määrittyvät. En siis väitä, että kaikki urheilusivuilla julkaistu materiaali automaattisesti olisi urheilujournalismia. Sen sijaan väitän, että jutun sijoittaminen urheilusivuille on artikulaatio, joka vaikuttaa siihen, millaisen perinteen osaksi juttu kytketään, sekä siihen, miten juttu laaditaan, esitetään (esimerkiksi taitto ja kuva) ja luetaan. Tämän vuoksi käytän aineistostani synonyymia urheilujournalismi.

Koska tutkimukseni kontekstoituu urheilujournalismiin ja sen käytäntöihin, niiden avaamiselle kannattaa uhrata hieman aikaa ja tilaa. Jotta suomalaista urheilujournalismia voisi ilmiönä ymmärtää, on tunnettava pääpiirteet sen kehityshistoriasta ja nykytilasta. Yhdysvalloissa, josta suomalainenkin lehdistö otti paljon esimerkkiä, urheilujournalismin historia alkoi jo ennen 1820-lukua, ja ensimmäinen urheilulehti alkoi siellä ilmestyä 1819. Osittain 1800-luvun Euroopassa ja Amerikassa syntyneiden urheilulehtien ansioista keskeisten urheilutapahtumien ympärille syntyi urheilun alakulttuureita. Lehdet kuvasivat urheilukilpailuja ja julkaisivat niiden tuloksia alkaen pitää yllä urheilukulttuurin jatkuvuutta. Lehdissä julkaistiin paitsi ennätyksiä ja sankaritarinoita myös uusien kilpailumuotojen sääntöjä (Goldlust 2004, 41; Itkonen & al. 2008, 28.)

Suomessa ensimmäiset urheilulehdet alkoivat ilmestyä 1880-luvulla, jolloin suomalaisen urheilujournalismin voidaan katsoa syntyneen (Itkonen & al. 2008, 28). Helsingiläinen päivälehdistö alkoi kiinnostua urheilusta 1900-luvun alussa. Sanomalehdissä urheilutoimitukset yleistyivät 1920-luvun lopulla. (Arponen 1998, 55.) Ensimmäinen pelkästään urheiluun erikoistunut lehti Suomen Urheilulehti alkoi kuitenkin ilmestyä jo ennen vuosisadan vaihdetta. Sitä

on pidetty merkittävänä tekijänä mediaurheilun kehittymisen kannalta.

Erityisesti urheilujournalismin alkuaikaan tyypillistä oli, että toimittajat olivat itse urheilumiehiä. Kuvaavaa on, että Martti Jukola oli Pariisin olympialaisissa sekä kilpailevana juoksijana että Urheilulehden raporttoijana (Arponen 98, 55). Tilanne on nykyään monin tavoin muuttunut, eikä suuri osa urheilutoimittajista enää tule ammattiin suoraan urheiluharrastuksen tai siihen liittyvän ammatin takia (ks. Itkonen 2008). Daniel Beck ja Louis Bosshart (2003) kuvaavat urheilujournalismin lähentyneen muita tiedotusvälineiden osastoja. Aikaisemmin urheilutoimittajat olivat yleisesti enemmän tekemisissä toisten, muualla työskentelevien kollegoidensa kanssa. Uusien tutkimusten mukaan urheilutoimittajat ovat paremmin koulutettuja ja kokevat työnsä arvokkaammaksi kuin 2-3 vuosikymmentä sitten. Toimitusten lähentyminen muiden osastojen kanssa on kuitenkin varsin uusi ilmiö. (Beck & Bosshart 2003, 15; Boyle 2006; Itkonen 2008, 27.) Urheilujournalismin kohdistuvan kritiikin kärki tuntuu olevan peräisin juuri tästä eriytyneisyydestä. Pänkäläinen arvioi, että toimittajien ”rakkaudesta urheiluun” -suhteella on varmasti ehkäisevä vaikutus urheilukritiikkiin, ja silloinkin kun terävää kritiikkiä esiintyy, se kohdistuu tappioihin (169-170, 1998). Itkonen epäilee, että suomalaisen enemmistön intressi ei ehkä ole tutkia urheilua syvällisemmin. Tähän liittyy pelko, että urheilusta tulisi ilmi jotain siihen liittyvien arvojen vastaista. Suomalaiset ovat perinteisesti antaneet urheilulle vahvoja merkityksiä, jotka saatetaan kokea jopa henkilökohtaisina asioina. (Itkonen 2008, 18.)

Seuraamalla uutisia Pekingin valinnasta olympiaisännäksi pääsin helposti selville siitä, että uutisiin muodostui konflikti, jonka osapuolina olivat Peking kisapaikkana ja olympismi ideologiana. Helsingin Sanomien urheilusivut muodostivat oman alustana tämän konfliktin käsittelyyn. Asetelma sai aikaan tarpeen kriittiselle urheilujournalismille. Uskon, että jos kisoista halusi kertoa, oli käytännössä välttämätöntä ottaa kantaa joko (todennäköisemmin) Pekingiä tai (epätodennäköisemmin) koko olympialaista ideologiaa vastaan. Kuten edellä on tullut ilmi, kriittisyyttä ei ole juuri pidetty urheilujournalismin vahvuutena, ja siksi on syytä pohtia sitä, mitä kriittisyys urheilujournalistisesta diskurssissa tarkoittaa. Itkonen al. (2008) teki urheilutoimittajien identiteettiä ja urheilujournalismia koskevan kyselyn 252 suomalaiselle urheilutoimittajalle. Toimittajat määrittelivät vastauksissaan kriittisyyden toiseksi tärkeimmäksi urheilujournalismin tehtäväksi. Tärkein oli uutisointi ja tuloksista tiedottaminen. Sen sijaan eettisen vastuun kantaminen oli vain 13 prosentin mielestä tärkein tehtävä. Se sai kaikkein vähiten ääniä. Urheilun suurimmiksi

uhiksi toimittajat määrittelevät selvästi dopingin ja sen jälkeen kaupallistumisen. Jos kriittisyydellä siis tarkoitetaan urheilun epäkohdista kertomista, tämä saattaisi käytännössä toteutua esimerkiksi doping-uutisointina. Urheilijan moraaliiin liittyvissä uutisissa, joihin doping epäilemättä kuuluu, urheilumedia ei kuitenkaan liitä uutisia urheilun konventioihin ja ilmiöön sinänsä, vaan jää yksilötasolle, toteavat HIV-positiivisista urheilijoista käytyä mediakeskustelua tutkineet Dworkin & Wachs (2000, 57). Itkosen (Itkonen & 2008) tutkimuksessa 75 prosenttia toimittajista oli joka tapauksessa sitä mieltä, että urheilutoimittajilla on eettistä vastuuta urheilusta. Uhkia ja urheilun kritisointia koskevat tulokset saavat kuitenkin miettimään, tarkoitetaanko kritiikillä urheilun maailmassa pelkästään urheilun lieveilmiöiden kritiikkiä vai urheilun kritiikkiä itsessään. Toisaalta, harva taloustoimittajakaan kritisoi jutuissaan kapitalistista järjestelmää itsessään, vaikka kirjoittaisikin kriittisiä talousjuttuja.

Itkosen tutkimusta voi kritisoida siitä, että siinä ei kysytty toimittajilta urheilun sukupuolesta, vaikka urheilun on useissa yhteyksissä todettu tuottavan hegemonista valkoista, heteroseksuaalista maskuliinisuutta ja esittävän sen saavutuksia (Hasbrook & Harris 2000, 14). Urheilujournalismia on useasti syytetty siitä, että sama sukupuolistava käytäntö näkyy myös urheilumediassa (Dworkin & Wachs 2000, 50 ja Kolamo 2006). Sukupuolen unohtaminen on esimerkki siitä, että ainakaan Itkosen tutkimuksen perusteella urheilujournalismin kriittisyydellä ei tarkoiteta urheilun kritisoimista ilmiönä. Turtiainen (2005, 64) siteeraa Hargreavesia (1994), jonka mukaan naisurheilijoiden seksuaalisointi on mediassa niin itsestään selvää, että se luo pohjan koko instituution sisällä tapahtuvalle syrjinnälle. Sukupuoli ei ole tutkimuskohteeni, mutta koska urheilujournalismin konventiot liittyvät tutkimukseen olennaisesti, kysymystä urheilun sukupuolittuneisuudesta ei voi jättää kokonaan huomiotta.

Kriittisen urheilujournalismin puuttumisen syynä voidaan pitää epävarmuutta urheilujournalismin tehtävästä ja siihen liittyvistä odotuksista. Tämän voi lukea Sekä Pänkäläisen (1998) että Itkosen (2008) eri vuosikymmenillä ilmestyneistä teksteistä. Manu Marttisen jutun (Journalisti 11.2.2010) mukaan urheilujournalismi elää vanhan ”kaverijournalismin” jälkeen välitilassa, eikä selvää suuntaa vielä ole. Lopputulos on, että urheilujournalismia syytetään kritiikittömyydestä, näkökulmien vähäisyydestä ja hegemonisen maskuliinisuuden tuottamisesta, mutta toisaalta siltä odotetaan viime kädessä juttuja voitoista ja tappioista (ks. Pänkäläinen 1998). Urheilujournalismin halutaan toimivan lukijan tunteiden tulkkina. Kun Suomi on hävinnyt jääkiekon MM-kullan, niin harva

lukijaa odottaa jutulta näkökulmaa, jonka mukaan kulta ei itseasiassa olekaan niin tärkeä. Pänkäläisen mukaan valtaosa urheilutoimittajien tuotoksista on tuttua ja turvallista (1998, 167). Rutiineista poikkeavissa jutuissa toimittajan kyky arvioida työprosessiaan on heikompi (1998, 168-169). Toisaalta on otettava huomioon, että urheilujournalismin aihevalikoimat ja viestimisen sisällöt ovat viime vuosikymmenten kuluessa jatkuvasti laajentuneet (ks. Koljonen, 2000). Kun vielä 1960-luvulla lehdistä ja televisiossa painotuttiin vahvasti tulosuutisiin, nykyään erilaiset ennakoinnit, taustoittelut ja teemoittelut sekä monenlaiset pohdinnat ovat olennainen osa urheilumediaa. (Koljonen 2000, 65-68). Jo varsin pitkään urheilua on tarkasteltu tutkivan journalismin menetelmin, joilla läpivalaisuun on pyritty saattamaan muun muassa talouteen, hallintokäytäntöihin ja dopingiin liittyviä ilmiöitä (ks. Itkonen 2008, 11). Urheilun nykyaikainen käsitteleminen mediassa antaa siis aiempaa paremmin tilaa yhteiskunnallisille tulkinnoille ja aiheiden laajalle käsittelyyn. Nykyään ei aina ole helppoa määritellä, mitkä asiat kuuluvat urheilusivuille ja mitkä vaikkapa talous- tai ulkomaansivuille. Tämä näkyy selvästi myös tutkimusaineistossani. Tutkimukseni kannalta olennaista on, kuinka yhteiskunnalliseksi ilmiöksi urheilu mielletään, vai nähdäänkö se (olympiaideologian mukaisesti) erillisenä itseisarvoisena elementtinä. Pänkäläisen mukaan urheilujournalismiin liittyy voimakas itseisarvoisuuden käsite. Kaikkien kannalta on parasta, että suomalainen joukkue menestyy, ilman, että tapahtumalla pitää tai tarvitsee olla laajempaa yhteiskunnallista merkitystä. Pelkät henkilökohtaiset tuntemukset riittävät. (1998, 176.)

Urheilujournalismin voi siis katsoa syntyvän monenlaisten odotusten ristipaineessa. Yhtäältä pitäisi täyttää hyvän journalistisen tavan mukaiset vaatimukset kriittisyydestä ja etäisyydestä, toisaalta pitäisi täyttää yleisön odotukset, kun uutisoidaan vahvoja tunteita herättävistä aiheista. Itkonen toteaa, että jos media haluaa lisätä yhteiskunnallista vastuutaan, sen tulee ottaa viestintänsä perusteeksi muutkin kuin viihdearvot. Tällöin nousee ongelmaksi se, onko suuri yleisö valmis seuraamaan perässä (2008, 71).

Urheilujournalismin kuvan murroksen vuoksi koen Pekingin olympiakirjoittelun tutkimisen varsin kiinnostavaksi tutkimuskohteeksi. Itkosen (2008, 25) mukaan urheilujournalismiin liittyy ominaisuuksia, jotka erottavat sen selkeästi muusta journalismista. Valitettavasti hän ei määrittele tarkemmin mitä. Käsitän kuitenkin niin, että urheilujournalismi ei toisin kuin uutisjournalismi perustu eri diskurssien väliseen vuoropuheluun. Urheilujournalismissa toki esiintyy useita diskursseja ja ristiriitoja, mutta se ei *rakennu* mielipiteiden välisten ristiriitojen etsimiselle ja

esittelylle, vaan niin kutsuttua hyvää urheilujournalismia voi tehdä myös yhden mielipiteen kautta. Kuten aiemmin on jo käynyt ilmi, Pekingin olympialaisiin liittyi jo rakenteellisesti useita keskenään kamppailevia diskursseja. Koska urheilujournalismin aihepiirit ovat viime vuosikymmeninä selvästi laajenneet, olympialaisia oli mahdollista käsitellä monesta näkökulmasta. Toisaalta urheilujournalismiin liittyy edelleen vahva ajatus Pänkäläisen kuvaamasta itseisarvoisuudesta ja tunnevetoisuudesta ilman yhteiskunnallisia merkityksiä.

Pänkäläisen (1991, 58) mukaan urheilujournalismia voi aina tarkastella ideologian muotona, koska tässä prosessissa kuluttaja saa lähes aina eteensä valmiiksi rajatun ja käsitellyn todellisuuden raamit. Itse näen että, Pekingin olympiajournalismissa olympismi on ideologia, jota urheilujournalismi omilla diskursseillaan käsittelee ja tuottaa. Käänän Pänkäläisen ajatuksen niin, että olympismin ideologia on osa urheilujournalismin konventioita. Tämä yhdessä urheilujournalismin yhteiskunnallisen käymistilan kanssa tekee urheilujournalismista Pekingin olympialaisten suhteen mielenkiintoisemman kohteen verrattuna vaikkapa ulkomaansivuihin, joiden suhde olympialaisiin on huomattavasti puhtaammin poliittinen kuin urheilusivujen. Urheilujournalismi omine konventioineen on vuorovaikutuksessa olympismin kanssa, mutta kuitenkin niin, että urheilujournalismin historiassa erittäin merkityksellinen olympismi muodostaa ja rajaa todellisuuden raamit (ks. Brownell 2004, 51-64). Tämän vuoksi käsitan tässä tutkimuksessa olympismin ideologiaksi ja urheilujournalismin diskurssiksi tai diskursseiksi. Vuorovaikutuksen ansioista olympismi voi muokata urheilujournalismia, mutta myös päinvastoin; ehkä urheilujournalismi voi lopulta muuttaa olympismia itseään.

1.6 Olympismi ja valta

Edellä on käsitelty olympismin syntyhistoriaa ja kehitystä sekä sen suhdetta urheilujournalismiin. Olympismi on aate siinä missä mikä tahansa muukin, mikä tarkoittaa sitä, että siihen on sisäänrakennettu käsityksiä hyvästä ja pahasta, tavoittelemisen arvoisesta ja turhasta. Tutkimuksessa ymmärrän olympismin ideologiaksi, joka saa muotonsa urheilusivuilla esiintyneissä diskursseissa (ks. Kunelius 1999, 196-199). Kun esimerkiksi Olympialaisessa peruskirjassa todetaan, että olympismi edistää ”maailmanlaajuisia eettisiä periaatteita”, on hyvä kysyä, mitä nämä periaatteet ovat ja kuka ne saa määritellä. Euroopassa läntisellä kulttuurialueella syntynyt olympismi pitää siis sisällään myös vallan käsitteen.

Boylen mukaan siinä missä globaali urheilu luo tietynlaista maiden rajat ylittävää kansainvälistä identiteettiä, se on myös paikka konflikteille ja jännitteille, joita paikallisten identiteettien väliset ristiriidat synnyttävät (Boyle, 2006, 3 ja Itkonen 2008, 26). Samalla, kun suuri yleisö seuraa urheilutuotteita, se altistuu länsimaisen kulutuskulttuurin markkinoille (Itkonen 2008, 36). Olympismin voikin nähdä myös tapana edistää länsimaista kulttuuria, ja se on nähty jopa imperialistiseksi aatteeksi (ks. Brownell 2004, 53). Brownell tiivistää olympismin länsimaisen tradition näin (Mt. 53)

Mitä olympismi on? Se on uskoa siihen, että ideaalin voima voisi ajaa maailman moderneja valtioita kohti maailmanrauhaa. Tämä on länsimainen aate, jonka juuret johtavat joihinkin, melko harvinaisiin kreikkalaisiin kaupunkifilosofioihin, jotka linkittyivät urheiluun, kilpailuun ja kulttuuriin.

Hallin mukaan (1999,193) valta tulisi ymmärtää taloudellisen riistämisen ja fyysisen pakottamisen lisäksi laajemmassa ja symbolisessa mielessä, jolloin se sisältää vallan esittää joku tai jokin tietyllä tavalla tietyn representaatiojärjestelmän sisällä. Kyse on näin symbolisen vallan harjoittamisesta representaation käytäntöjen kautta. Edward Said on tutkinut orientalismia, joka tarkoittaa länsimaalaisten harjoittamaa Lähi- ja Kaukoidän yhteiskuntien, kulttuurien ja kielten tutkimusta. Hänen mukaansa eurooppalaisen kulttuurin päätekijä on nimenomaan se, mikä teki siitä Euroopan sisä- ja ulkopuolella hegemonisen: ajatus eurooppalaisen identiteetin ylivoimaisuudesta kaikkiin Euroopan ulkopuolisiin kansoihin ja kulttuureihin verrattuna. (Said 1985,7). Saidin mukaan hegemonisessa asemassa ovat myös eurooppalaiset ajatukset Orientista, joissa toistuu eurooppalaisten ylemmyys itämaiseen takapajuisuuteen nähden.(Mt. 1985.) Saidin tulkinta yhdistyy mielenkiintoisella tavalla erään kiinalaisen KOK:n jäsenen olympiakomiteassa pitämään puheenvuoroon, jota Brownell siteeraa artikkelissaan (2004, 63). Puheessaan olympiakomitean jäsen totesi Pekingin olevan itäisen sivilisaation keskuksena samanlainen kuin Kreikka olympialaisten kotina ja länsimaisen sivilisaation syntysijana. Hänen mukaansa tämä symboliikka kertoo itäisen ja läntisen sivilisaation kohtaamisesta, jossa yhtyvät kiinalaiset traditiot ja filosofia sekä olympialiikettä itseään hallinnut läntinen aatemaailma. Kiinalaisen olympiakomitean jäsenen mukaan samaan tapaan tulisi katsoa Kiinan ja lännen välisiä suhteita 2000-luvulla. Näin olympiakomitean jäsen kytki Pekingin olympialaiset toisaalta kysymykseen kiinalaisesta

identiteetistä, toisaalta kysymykseen Euroopan hegemonisesta asemasta olympiaideologiassa, jonka kuitenkin tulisi olla kansoja yhdistävä voima.

Se, missä määrin olympialaiset ovat kansoja yhdistävä voima ja missä määrin länsimaisen imperialismien ilmentymä on kiinnostanut kulttuurintutkijoita jo pitkään. Brownell 2004 esittää, että koko olympismi on vanhentunut käsite samaan tapaan kuten modernismi ja imperialismi. Hän pohtii, miten olympismin tulisi kehittyä aidosti monikulttuuriseen suuntaan, jotta sen eteen voisi liittää etuliitteen *post*. Hänen mukaansa se vaatii monikulttuurisuuden lopullista tunnustamista, sekä sen tunnustamista, että olympialiike itsessään on dialogi eikä lännen dominoima monologi. Lisäksi on huomattava, että olympismi tulisi muuttumaan tämän dialogin tuloksena.

Kaikkien tutkijoiden mukaan tällainen ei kuitenkaan välttämättä kuulu olympialaisten luonteeseen lainkaan. Andrews ja Ritzer (2007, 35-36) pitävät urheiluspektaakkeleiden yhdistävää voimaa suorastaan harhana. Heidän mukaansa urheilu yhdistää pinnallisesti maailman ihmiset tai tietyn kansallisuuden keskenään, mutta tällainen institutionalisoitunut kuva urheilun universaalisuudesta on harhaanjohtava ja epätarkka. Spektaakkeleissa on heidän mukaansa kyse enemmän erilaisuuden kautta syntyvästä yhteydestä kuin vakavasta vaikuttamisesta globaaliin homogointiin. Näin ollen esimerkiksi Brownellin aiemmin esittämä vaatimus (post)olympismista aidosti monikulttuurisena ja dialogisena ideologiana olisi mahdoton. Andres ja Ritzer (Mt.) kuvaavatkin nykyajan olympialaisia ennen kaikkea kansallisten intressien ja huolien representaatioiksi. Olympialaisten aikana ne ilmiöt, jotka aiheuttavat kitkaa eri kansakuntien välille siis enemmän korostuisivat kuin häviäisivät. Kiinan ihmisoikeustilanteen esiin nouseminen Pekingin saatua kisat näyttää tukevan tätä teoriaa.

Pekingin tapauksessa Kiinan ihmisoikeuksien esiinnouseminen johtui nimenomaan kisaisännästä, siis kisapaikasta. Tämä on mielenkiintoista sikäli, että Bale korostaa nimenomaan, että olympialaiset eivät ole paikka, eikä siihen itsessään sisälly paikan tunnetta (Bale 1992, 82). Olympialaiset käsittäisivät siis vain urheilun abstraktion, jota paikkana ei voi erottaa muista urheilupaikoista, kuten Tervo edellä kuvaili. Näin ollen vasta media loisi kisoista oman paikan, joka vasta representoisi kansallista identiteettiä, intressejä tai huolia.

Andrews ja Ritzer palauttavat kysymyksen olympialaisten, paikan ja median välisestä suhteesta

takaisin spektaakkeliin. He huomauttavat, että olympiamedia toimii spektaakkelin⁴ ehdoilla. Heidän mukaansa kisoja lähettävät mediat mobilisoivat erilaisuutta toiseuden kautta. Sen mukaan, missä kisat kulloinkin käydään nostetaan esiin joko sosiaalinen, kulttuurinen, historiallinen, poliittinen tai maantieteellinen toiseus. (Mt. 37) Myös Eriksen (2007, 49) on sitä mieltä, että median toiminta olympialaisissa ja muissa urheiluspektaakkeleissa on kaukana viattomasta. Hän nostaa esiin esimerkin vuoden 2006 jalkapallon maailmanmestaruuskisoista. *Ennen kisoja esiteltiin kaikki niihin osallistuvat maat. Meksikosta näytettiin lippuja heiluttavia, iloisia ihmisiä, mutta Iranissa keskityttiin maanjäristyksen koettelemaan Bamin kaupunkiin. Näillä ihmisillä ei ollut lippuja, eivätkä he hymyilleet.*

Olympismin tulevaisuutta pohtinut Brownell (2004, 69) näkee urheilumedian mahdollisuudet olympismin muuttamisessa varsin vähäisinä. Hän korostaa, että olympismin muuttaminen ei ole idealistinen prosessi, jossa eri ajatukset hiljalleen täydentävät toisiaan. Brownell toteaa, että jos olympismia halutaan tietoisesti muuttaa, muutos on mahdollinen ainoastaan oikeiden ihmisten (poliitikoiden) yhteenotoissa, joissa poliittiset tavoitteet tuodaan avoimesti esille. Tämä puolestaan vaatisi ankaraa kovaa työtä monilta eri ihmisiltä. Eri mediatutkijoiden puheista huolimatta yksittäinen yli kaksimetrinen kiinalaiskoripalloilija ei tuo rauhaa maailmaan sillä, että hän marssii kentälle Yhdysvalloissa (Mt.) Näin ollen olympismin ideoiden muuttaminen ei olisi lainkaan mahdollista pelkästään median tuottamien mielikuvien, representaatioiden ja artikulaatioiden välityksellä. Tämä näyttäisi johtuvan paljolti olympismin ideologisesta roolista. Olipa Brownell oikeassa tai ei, olympismin länsimaisen ideologian ja itämaiseen kulttuuripiiriin kuuluvan paikan kohtaaminen on myös vallan näkökulmasta varsin mielenkiintoinen tutkimuskohde. Vaikka urheilumedia ei muokkaisikaan olympismia, olympialaisella ideologialla saattaa hyvinkin olla vaikutusta urheilujournalismiin.

Olympismin problematiikkaa ja ristiriitaisuutta ei yhdessä pro gradussa selvitetä. Olympialaisiin liittyvän kulttuurisen, rahallisen, poliittisen ja maantieteellisen voiman tiedostaminen on kuitenkin työni kannalta olennaista. Useat eri asiantuntijat (Bale 1992, 71; Giulianotti & Robertson 2007,1)

4 Spektaakkeli on esitys, johon ei osallistuta, vaan jota pohditaan passiivisesti. Ajatus on, että näen, koska näkyvä on tärkeää ja hyvää. Näkeminen ei kuitenkaan velvoita minua mihinkään. Spektaakkeli vieraannuttaa ”todellisesta” elämästä. Tämä johtaa siihen, että spektaakkelissa panostetaan draamaan ja merkityksiin, ei niinkään sisältöihin ja seurauksiin. Tapahtuminen syyt ja seuraukset ovat kuriositeetteja, paitsi silloin, kun ne liittyvät saumattomasti johonkin tarinaan (vrt. Lahden dopingskandaali 2001). Spektaakkeli onkin elämys- tai tarinatalouden osa, jossa tärkeintä on mielikuva, kokemus, näkeminen ja näkyminen, ei fyysinen tuote. (Sami Kolamon luentosarja Urheilu ja media 2006-2007 ja Seppänen 2005, 24).

ovat huomanneet, että vaikka urheilu koskettaa huomattavan laajoja kansanosia ja siinä liikkuu huomattavia summia rahaa sille ei juurikaan ole annettu tilaa kulttuuritutkimuksessa verrattuna esimerkiksi uskontoihin. Sama on helppo todeta selaamalla vaikkapa urheilujournalismin liittyviä opinnäytetöitä. Niitä on tiedotusopin laitoksen yli 80-vuotisen historian aikana tehty vain kolmisenkymmentä. Tähän on vaikea keksiä syytä – onhan urheilujournalismin kiperyys ja moniulotteisuus jo edellä kuvailtu. Ehkä maantieteen ja urheilun yhdistäminen voisi tarjota tutkijoille uusia näkökulmia ja jopa nostaa urheilun ja urheilujournalismin profiilia tutkimusalana. Seuraavassa luvussa 2 käsittelenkin yhteiskuntamaantieteellistä tutkimusalaa, sen käsitteitä ja niiden soveltamista Pekingin olympialaisia käsittelevään tutkimukseeni. Luvussa 3 esittelen tutkimusmetodin, aineiston ja tutkimuskysymykset. Neljännessä luvussa analysoin keräämääni aineistoa laadullisin menetelmin. Erityisesti keskityn kahtena eri päivinä ilmestyneiden Helsingin Sanomien numeroiden urheilusivujen analyysiin. Viimeisessä luvussa 6 vedän yhteen analyysin perusteella tekemäni päätelmät.

2 Pekingin olympialaiset ja ihmismaantiede

Pekingin olympialaiset käytiin 8.-24. elokuuta 2008 ja ne olivat järjestyksessään 26. kesäolympialaiset. Kuten olympialaiseen perinteeseen on varsinkin 1980-luvusta eteenpäin kuulunut, Pekingin olympialaiset rikkoivat useita ennätyksiä jo ennen kisojen alkamista: Vuoden 2008 kisoihin osallistui enemmän urheilijoita (10 500) ja kansallisuuksia (204) kuin koskaan aiemmin. Lisäksi kisat olivat järjestäjilleen kaikkien aikojen kalleimmat. Kisoihin kului jopa 30 miljardia euroa eli neljä kertaa enemmän kuin vuoden 2004 kisoihin Ateenassa. Luku on noin puolet Suomen valtion vuoden 2009 budjetista. Jo edellä on tullut esiin, että Pekingin olympialaisissa monet asiat nivoutuivat yhteen. Tomlinson (2005) sekä Andrews & Ritzer (2007, 28) painottivat, että olympiakisoilla on nykyään tehokas vaikutus yksilön identiteettiin ja toisaalta kansojen ylpeyteen, imagoon ja identiteettiin Seuraavassa sovellan tätä näkemystä Pekingin olympialaisiin.

Ensiksi voidaan nähdä, että Pekingin olympialaisissa oli kyse Kiinan paikasta poliittisella maailman kartalla. Kiina luettiin lähes 1900-luvun loppuun asti lännessä niin sanottuihin kolmansiiin maihin. Kommunistisen perinteensä vuoksi se sijoittui kylmässä sodassa idän puolelle, ja länsimaisessa ajattelussa Kiinaa on leimannut vahvasti ”toiseus”. Kun Pekingistä nyt tuli olympiakaupunki ennestään hyvin länsipainotteiseen olympiakaupunkijoukkoon, tätä voidaan pitää merkittävänä askeleena kohti länttä.

Toisaalta kyse oli myös Kiinan maantieteellisestä sijainnista. Liki koko länsimaailmasta katsoen Kiina on fyysisesti kaukana. Se on myös valtavan suuri maa, ja varsinkin sen maaseutu on monelle tuntematon. Sekä kaukaisuus että tuntemattomuus voivat johtaa eksotismiin. Kun maata ei tunneta, sen kulttuuri ja tavat vaikuttavat oudon vierailta, ja niitä myös esitetään helposti tästä näkökulmasta (ks. Hall 1999). Eurosentrisestä näkökulmasta Kiinaa sijaitsee myös suuren maamassan takana. Kartasta katsoen käykin ilmi, että Eurooppa lähestyy Kiinaa ikään kuin takapihan kautta.

Kolmanneksi kyse oli kiinalaisesta identiteetistä ja maineesta. Jo järjestelyyn käytetty rahavuori kertoo, miten tärkeää kiinalaisille oli näyttää hyvältä. Kisajärjestäjät halusivat todistaa sekä

kiinalaisille itselleen että muulle maailmalle, että Kiina kykenee järjestämään loistokkaat olympialaiset yhtä hyvin tai jopa paremmin kuin muut.

Näitä kaikkia kolmea näkökulmaa (historiallinen ja kulttuurinen spatiaalisuus, kansan ylpeys, imago sekä identiteetti) voidaan lähestyä kulttuurisen maantieteen näkökulmasta. Tätä kautta voidaan tarkastella myös olympialasten maantieteellistä laajenemista. Vaikuttaakin siltä, että ihmismaantiede liittyy erottamattomasti yhteen Pekingin olympialaisten diskurssien kanssa. Tämän vuoksi haluankin ottaa tarkasteluuni mukaan ihmismaantieteen käsitykset paikasta ja tilasta. Olympiadiskurssit eivät ole ideologisia vain olympia-aatteen näkökulmista. Ne tuottavat myös käsityksiä Kiinasta ja olympialaisista paikkana ja päinvastoin; Kiina paikkana tuottaa olympiadiskursseja.

2.1 Paikka ja paikan käsittäminen tutkimuksessa

Maantiede on käynyt tieteenalan läpi samantyyppisen kehityksen kuin (muut) yhteiskuntatieteetkin. Karkeasti voidaan puhua kuvailevan tieteen valtakaudesta noin 1940-luvulle asti, selittävän tieteen kaudesta 1950–1970 -luvuilla ja ymmärtävän tieteen kaudesta 1970-luvulta eteenpäin. Yhteiskuntatieteen kulttuurisen käänteen jälkimainingeissa 1980-luvun taitteessa jalansijaa saivat vallan roolia painottavat strukturalismi ja konstruktivismi. Humanistisen kauden jälkeen tieteen näkökulmat ovat jakautuneet yhä eriytyneemmiksi osiksi. (ks. Häkli 1999; Vilkkö 2005, 9). Joskus ilmiöstä puhutaan postmodernismina, toisinaan postmodernismi luetaan osaksi näitä hajautuneita näkökulmia (Vilkkö 2005).

Maantieteen peruskäsitteen, *paikan* merkityksen muuttuminen kuvaa hyvin maantieteen kehityskaarta. Paikan käsite on muuttunut 1900-luvun alusta selvästi. Silloin paikka ymmärrettiin fyysisenä sijaintina maan pinnalla. Paikan käsitteen avulla pyrittiin aluksi lähinnä kuvailemaan rajattujen alueiden erityispiirteitä ja sittemmin selittämään, miten ja miksi paikat eri puolilla maailmaa eroavat toisistaan: maailma nähtiin erilaisten paikkojen mosaiikkisena järjestelmänä (Suvantola 2004). Paikan käsite jäi numerotiedon jalkoihin 1900-luvun puolivälissä, kun valtaan pääsi laskentatekniikan kehittyessä positivistinen ”kova tiede”. 1970-luvulla humanismin nousun myötä syntyi kiinnostus yksilön ja ryhmien paikkakokemukseen. Maantieteessä ryhdyttiin tarkastelemaan tulkintoja paikoista ja niiden merkitystä inhimilliseen elämään. Syntyi käsite paikan

taju (sense of places), alettiin puhua paikan roolista identiteetin muodostumisessa (Suvantola 2004.). Kun tässä tutkimuksessa puhun paikasta, en siis tarkoita yksiulotteista jonkun alueen sijaintia jossain, vaan aluetta, johon kuuluvat olennaisesti tunteet ja tulkinnat. Edellisen luvun lopussa kertamani esimerkit Kiinasta ja Pekingistä paikkana, käsittelivät paljolti psykologista, mielikuvien paikkaa, eivät niinkään Kiinaa tai Pekingiä absoluuttisena, jollakin tavoin esimerkiksi Helsingistä ikuisesti poikkeavana paikkana. Tällainen paikkanäkemyks luetaan osaksi humanistista maantiedettä. Paikkanäkemyksistä kutsutaan maantieteessä paikkakokemukseksi (Suvantola 2004).

Tutkimukseni motiivina on kuitenkin ennen kaikkea kiinnostus urheiluun ja olympialaisiin yhteiskunnallisena ilmiönä. Tämän vuoksi tarkastelutapani ei rajoitu ainoastaan yksityisiin tulkintoihin ja kokemuksiin, vaan kysymys on tavasta rakentaa ja jäsentää maailmaa. Siksi nimenomaan urheilujournalismi kuuluu olennaisena osana tutkimusasetelmaani Haluan liittää yksilöllisen paikkakokemuksen osaksi paikan ja *tilan* yhteiskunnallista tuottamista. Näin ollen näkökulmani maantieteeseen on ennen kaikkea konstruktivistinen. Tästä lisää seuraavassa alaluvussa.

2.2 Tilan käsite ja Pekingin olympialaiset

Tila on paikan ohella toinen maantieteen peruskäsitteistä. Kun historiassa maailmaa hahmotetaan ajan näkökulmasta, maantieteellisessä ajattelussa keskiössä on tila. Castells määrittelee, että tila tuo yhteen ne käytännöt, jotka ovat samanaikaisia ajassa. Tila on siis samanaikaisuuden materialisaatio, vaikka nykyisessä informaatioyhteiskunnassa tämä voi tarkoittaa muutakin kuin tilallisten käytäntöjen fyysistä kosketusta. (2000, 441). Tilaa on käytetty tutkimuksissa erilaisissa merkityksissä. Tiedotusopillisesta näkökulmasta tila voi olla esimerkiksi sanomalehti, internet tai laajemmin koko julkisuuksien moninaisuus itsessään (Ridell, Kymäläinen & Nyysönen 2009, 16 ; Ridell 2009, 240-270).

Tila on paikkaa hieman abstraktimpi käsite. Paikassa on olennaista se, miten yksilö tai yhteisö mieltää jonkun tilan ja millaisia muistoja, tuntemuksia ja mielikuvia siihen liitetään. Tila taas tarkoittaa toimintaympäristöä. Esimerkiksi EU organisaationa voisi olla tila, mutta se, miten ihmiset EU:n mieltävät kertoo enemmän paikkakokemuksesta. Tila ja paikka siis muodostavat yhteisen kokonaisuuden, jossa toisen olemassaolo ei sulje toista pois, mutta tuottaa kylläkin lisäarvoa. Olympialaiset tai esimerkiksi olympialaisista kirjoittava media voi itsessään olla tila, mutta niihin

liittyvät mielikuvat ja tunteet liittyvät enemmän olympialaisiin paikkana. Nykyään maantieteilijät katsovat syvälle teksteihin, mutta toisaalta myös niistä ulospäin, kohti konteksteja, joissa paikkojen mielikuvista tulee osaa jokapäiväisiä käytäntöjä. Nämä paikkoihin liittyvät tekstit ovat usein hyvin poliittisia, mutta myös tunteellisesti latautuneita. (Adams 2009, 140).

Tilan yhteiskunnallinen tuottaminen korostuu erityisesti maantieteen tutkimuksen konstruktivistisessä perinteessä. Sen kannalta tila on sosiaalinen tuote, jonka rakentumisesta voidaan tarkastella yhteiskunnan rakenteita, maantieteellistä ja historiallista kontekstia tai sen lopputuloksia eli maailman jäsentämistapoja korostaen (Häkli 1999, 142; Harvey 1973). Tilan käsite on siis hyödyllinen, jotta voidaan tarkastella olympialaisten ympärille rakentuvaa journalismia, mediatodellisuutta. Maantieteellinen tulkinta korostaa, että kielellisten ja symbolisten tason lisäksi sosiaalinen maailma muodostuu myös sosiaalisina suhteina ja fyysisenä aineellisuutena. Näin Pekingin olympialaisten tarkastelu voidaan liittää kisojen konkreettiseen yhteyteen kuten olympiaideologiaan, sen historiaan, Kiinaan ja Pekingin kaupunkiin. (vrt. Häkli, 145). Konstruktivistisessä katsannossa Pekingin olympialaisten kuvaus lehdissä on diskursiivinen käytäntö. Sen yhteydessä tuotetut representaatiot eivät ole todellisuuden kuvia, vaan tietyistä näkökulmista tiettyjä tarkoituksia varten tuotettuja kuvauksia. Toisin sanoen Pekingin olympialaiset eivät synny riippumattomassa, vaan olympiakäytäntöihin muotoutuneessa olympiatodellisuudessa. Tämä todellisuus voi olla enemmän tai vähemmän poikkeava, jos sitä vertaa vaikka Pekingin olympialaisiin koettuna ympäristönä tai kulttuurituotteena. (vrt. Häkli 1999, 149).

2.3 Verkostoyhteiskunta virtoina: tilan ja paikan merkitys 2000-luvulla

Monet aluetieteen ja maantieteen tutkijat ovat sitä mieltä, että globalisaatio on vaikuttanut ja vaikuttaa olennaisesti paikan ja tilan merkitykseen (Linnamaa 2004). Espanjalainen sosiologian ja aluesuunnittelun professori Manuel Castells on yksi yhteiskuntamaantieteen globalisaationäkemyksiin suuresti vaikuttaneista tutkijoista. Linnamaan (43, 2004) mukaan Castellsin 1996-1998 julkaisemaa trilogiaa on pidetty ehkä kaikkein merkittävimpanä yrityksenä kuvailla maailmassa meneillään olevaa muutosprosessia.

Castells käyttää nykymaailmaa kuvatessaan käsitystä *virtojen tila* (*space of flows*). Virtojen tila on seurausta informaation nopeasta ja jatkuvasta leviämisestä sekä yhteiskunnan verkostomaisuuden

kasvamisesta. Se tarkoittaa sitä, että paikat integroituvat uudella tavalla funktionaalisiin verkostoihin ja korvaavat näin paikkojen tilan virtojen tilalla. (Castells 2000.) Virtojen tila ja ajaton aika ovat 2000-luvun kulttuurin rakennusaineita. Castellsin mainitsemia informaatiovirtoja ovat esimerkiksi pääoma-, informaatio-, teknologia-, symboli-, ja mielikuvavirrat. Hän määrittelee virrat tarkoitukselliseksi, toistuviksi ja ohjelmoitavissa oleviksi peräkkäisiksi vaihdoksiksi toisistaan erillään olevien toimijoiden välillä. (2000, 375 ja 411–412.). Tämä merkitsee muutosta suhteessa paikkaan. Castellsin mukaan paikkojen merkitys määräytyykin nykyään vuorovaikutusverkostossa: paikat eivät katoa, mutta niiden logiikka ja merkitys sulautuu verkostoon. Vaikka virtojen logiikka on paikoista riippumaton, niin verkostojen tilat eivät itsessään ole paikattomia (Mt. 412). Merkitystä siis on sillä, mistä minne virrat liikkuvat ja minkälaisina. Castellsin mukaan verkostoon muodostuu napoja, jotka edistävät sujuvaa vuorovaikutusta ja solmuja, jotka ovat strategisesti tärkeiden toimintojen sijaintipaikkoja. Pekingistä muodostui vuoden 2008 yhteydessä tällainen solmu. Sen kautta liikkuvat kaikki Castellsin mainitsemat virrat.

Navat ja solmut organisoituvat hierarkkisesti niiden suhteellisen painoarvon mukaan. Hierarkiat voivat ajan kuluessa muuttua. Joskus voi käydä niin, että jotkut paikat joutuvat verkoston ulkopuolelle, jolloin seurauksena on paikan taloudellisen, sosiaalisen ja fyysisen tilan heikentyminen. (Mt. 444.) Esimerkiksi Peking oli vuosikausia länsimaisten verkostojen solmukohtien ulkopuolella. 1900-luvun lopulla ja edelleen 2000-luvulla tilanne on kuitenkin ratkaisevasti muuttunut, ja Kiinan kuten myös Intian, Brasilian ja muiden ”kolmansien maiden” merkitys verkostoissa on koko ajan kasvamassa.

Virrat ja verkostot eivät kuitenkaan ole itseohjautuvia, vaan Castellsin mukaan on olemassa hallitseva eliitti, joka ohjaa virtojen tiloissa tapahtuvia toimintoja. Eliitillä ei tarkoiteta tässä pelkkiä rakenteita, vaan myös yksittäisiä sosiaalisia toimijoita. Tekniikan, rahoituksen ja johtamisen eliitti pitää hallussaan maailman keskeisimpiä johtoasemia, ja yhteiskunnan hallinta perustuu tämän eliitin organisationaaliseen kyvykkyyteen, eli kykyyn hallita järjestelmiä. Tämä kyky puolestaan käy käsi kädessä sen kanssa, että eliitti pystyy poisorganisoimaan ne yhteiskuntaryhmät, joiden intressit eroavat eliitin intresseistä. Eliitin artikuloituminen ja massojen segmentoituminen onkin Castellsin mukaan yhteiskunnan hallinnan perusta ja sen kaksoisprosessi. Eliitit pyrkivät yhdenmukaistamaan symbolista ympäristöään ja ympäri maailmaa ja ylittämään paikallisen historiallisen erityisyyden ja eriytyneisyyden. (Castells 2000, 445-446.) Tila on tässä rakenteessa keskeisessä roolissa, sillä

eliitti on kosmopoliittista, mutta massat ovat paikallisia. Olympialaisissa eliitit voisivat siis Castellsin mukaan pyrkiä hallitsemaan olympialaisten mielikuvavirtaa. Olympialaisiin liittyy useita eliittejä kuten olympiakomitea, Kiinan valtionjohto ja suuryritysten johtajat, jotka kaikki tekevät olympialaisista omaa projektiaan.

2.4 Sosiaaliset suhteet paikan määrittelijöinä

Brittiläinen maantieteen professori ja sosiologi Doreen Massey (2008) on kirjoittanut paljon maantieteen ja yhteiskuntatieteiden välisistä suhteista. Hän huomauttaa, että koska tila käsitetään sosiaalisista suhteista luoduksi, se on luonnostaan myös täynnä valtaa ja symbolismia: tila on monimutkainen hallitsemisen, alistumisen, solidaarisuuden ja yhteistyön suhteiden verkko. (Mt. 58). Olympialaiset vaikuttavat varsin tyypilliseltä esimerkiltä tämänkaltaisesta konstruktiosta. Koska tilan käsite liittyy näin kiinteästi yhteiskunnallisten valta-asemien syntymiseen, on olennaista, millaisia tulkintoja tilasta tehdään ja välitetään.

Massey jatkaa sanomalla, että paikalle ei anna erityisyyttä niinkään historia, vaan se että **paikka** rakentuu sosiaalisista suhteista ja se, kuinka nuo suhteet kohtaavat ja kutoutuvat yhteen erityisessä kohdassa. Paikat voidaan siis kuvitella artikuloituiksi hetkiksi sosiaalisten suhteiden ja ymmärryksen verkossa (Massey 2008, 29-30). Tomlinsonkin (1996, 590) painottaa olympialaisten roolia erityisesti sosiaalisena virtana ennemmin kuin maantieteellisenä kohtaamispaikkana. Kun paikka nähdään tästä näkökulmasta, se johtaa siihen, että 1) paikka ei ole staattinen, 2) paikalla ei tarvitse olla poissulkevia rajoja 3) eikä paikalla ole yhtä, ainutlaatuista identiteettiä. (Massey 2008, 30.) Paikkoja ei tarvitsekaan ajatella rajattuina alueina, vaan myös paikan rajat ylittävien suhteiden kokoelmina. Olennaista on ihmisten välineiden kytkeytyneisyys, joka ei globaalistuneessa maailmassa rajoitu paikkaan (Massey 2008, 196–197).

Olympialaisista tekee järjestäjän kannalta merkittävän tapahtuman se, että paikalla on valtavasti kansainvälisen median edustajia. Tomlinsonin (1996, 589) mukaan modernien olympialaisten tehokkuus niin yksilön kuin kansainkkin ylpeyden ja itsetuntemuksen näkökulmasta perustuu kehittyneeseen mediainfrastruktuuriin ja globaaliin mediaan. Massey (2008, 93) huomauttaa, että maailmaa koskevat tulkinnat ja näitä tulkintoja edustavat representaatiot, kuten uutiset tai uutiskuvat, saattavat muuttua uusien olosuhteiden vaatimusten mukaan. Toisaalta nämä ”olosuhteet” ovat harvoin neutraaleja. Masseyn mukaan (Mt. 102) meneillään onkin jatkuva kansojen ja

paikkojen uudelleenmäärittely. Ennen tunnetun maailman ulkopuolelle kuviteltiin kaikenlaisia hirviöitä, mikä näkyy edelleen esimerkiksi science fiction -elokuvissa. Samalla tavoin me luomme ja rakennamme omia käsityksiämme omasta maailmastamme, toisista ihmisistä ja heidän maistaan. (Mt. 102.) Pekingin olympialaiset on ihmisoikeusdialogeeneen ja eksoottisuuden ihailuineen helppo nähdä osaksi tätä prosessia. Massey nimeääkin sen, miten kuvittelemme muut ihmiset ja oman suhteemme heihin yhdeksi maantieteen perimmäiseksi kysymykseksi (Mt. 104). Mielestäni tämän kysymyksen voisi laajentaa yhdeksi kaikkien ihmis- ja yhteiskuntatieteiden olennaisimmaksi kysymykseksi.

2.5 Lopuksi: maantieteellinen mielikuvitus ja urheilu tutkimuskohteena

Miten kaikki nämä pohdinnat sitten tarkemmin liittyvät olympiajournalismiin? Urheilu-uutiset osallistuvat siihen projektiin, jota Massey nimittää maantieteellisen mielikuvituksen rakentumiseksi. Se tarkoittaa tapaamme ymmärtää ja kuvata maantieteellistä maailmaamme. Maantieteellisen mielikuvituksen avulla ihmiset ja kokonaiset yhteiskunnat ymmärtävät oman paikkansa maailmassa, samoin kuin muiden ihmisten ja yhteiskuntien paikan. Nämä mielikuvat ovat sosiaalisia tuotoksia.

Andrews & Ritzer (2007, 37) käyttävät olympialaisten avajaisia esimerkkinä maantieteellisestä mielikuvituksesta. He kutsuvat avajaisia nimellä *staging the nation*, valtion esittäminen. Heidän mukaansa avajaisissa esiinnyttäen sekä sisäiselle yleisölle (oman maan kansalaiset) että ulkoiselle yleisölle (muut). Sisäiselle, mahdollisesti poliittiselle vaikutukselle alttiille yleisölle esiinnyttäessä käytetään hyväksi yleisön historiallista ja tunnepohjaista käsitystä ”itsestä” ja ”meistä”. Ulkoiselle yleisölle esiintyminen tulee puolestaan tarpeesta spektakelisoida urbaania ja/tai kansallista tilaa turismin ja kansainvälisten investointien edistämiseksi (ks. myös Beriatos & Gospodini 2004).

Koska Pekingin olympialaiset olivat vahvasti sidoksissa Pekingiin paikkana, on tärkeää tutkia, millaista paikkaa Pekingistä olympialaisten aikana luotiin. Kesäolympialaiset ovat maailman seuratuimpia urheilutapahtumia jalkapallon MM-kisojen rinnalla (Tomlinson 1996, 586). Siksikään ei ole yhdentekevää, millaisia rakennusaineita maantieteelliselle mielikuvitukselle tarjottiin. Toinen kysymys on, liittyivätkö Kiina ja olympialaiset sittenkään kovasti toisiinsa. Voi olla, että olympialaiset olivatkin erillinen tila, jolla ei juuri ollut tekemistä niiden tämänkertaisen maantieteellisen sijainnin kanssa. Jos näin oli, tämäkään ei silti tarkoita, että olympiauutiset eivät

olisi vaikuttaneet näkemyksiin Kiinasta. Huomiotta jättäminen on kannanotto sinänsä. Tästä voidaan päätellä, että aiemmin esittämäni Massey'n (2008, 102) havainto siitä, että olosuhteet eivät yleensä ole neutraaleja, pitää paikkansa.

Castellsin ajatus virtojen tilasta ja sitä hallitsemaan pyrkivästä eliitistä on Pekingin olympialaisten näkökulmasta kiinnostava monestakin näkökulmasta. Ensiksi on selvää, että olympialaiset ovat globaali ilmiö, johon pätevät globaalit lainalaisuudet: kisat eivät olleet vain Kiinassa vaan ne olivat yhtä aikaa kaikkialla maailmassa. Toisaalta kyse on siitä, mikä on se kuva, symboliikka ja olympia-artikulaatio, jota eliitti haluaa levittää. Eliitti ja massat olivat Pekingin olympialaisissa törmäyskurssilla useaan otteeseen: olympiakomitea ja monet länsimaat erikseen näkivät kisoissa mahdollisuuden Kiinan saamiseksi mukaan läntiseen yhteisöön, markkinamahdollisuuksien parantamiseen ja niin edelleen. Moni tavallinen kiinalainen taas näki kotinsa purettavan kisojen tieltä. Samaan aikaan, kun verkkoyhteyksiä parannettiin, jotta toimittajat ja bisnesvieraat voisivat työskennellä Kiinassa samoin kuin missä tahansa muualla, tavallisen kiinalaisen pääsyä internetiin rajoitettiin entistä tiukemmin. Kolmas mielenkiinnon kohde on, ketkä muodostivat eliitin, joka hallitsi olympialaisten symboliikkaa ja artikulaatiota. Kilpailu eliitin asemasta oli silmiinpistävää koko olympiaproessin ajan. Suurin kilpailu käytiin akselilla Kiina /länsi. Kiinan valtiojohto pyrki muuttamaan oman näkemyksensä Kiinan tilanteesta koko maailman näkemykseksi. Se kielsi järjestelmällisesti ihmisoikeusloukkaukset ja pyrki korostamaan kisojen avulla suurvalta-asemaansa monin tavoin. Länsivallat eivät jääneet tässä asetelmassa kakkosiksi, vaan esimerkiksi ihmisoikeuskeskustelun avulla ne pyrkivät ulottamaan länsimaisen filosofian ja ihmiskäsityksen yli Kiinan ja muun maailman. Castells käyttää esimerkkinä lokaliteettien historiallisen erityisyyden ylittämistä luksushotellihuoneita, jotka rakennetaan samanlaisiksi ympäri maailmaa. Yhtä hyvä esimerkki tästä on kuitenkin vaatimus siitä, että koko maailma omaksuu tietynlaisen ajattelutavan jostakin asiasta, ja korvaa sillä oman historiallisen perintönsä. Journalistisesta näkökulmasta kiinnostavaa on, miten nämä erilaiset taisteluasemat konstruoiduvat mediassa. Neljäs huomio virtojen tilan maailmassa onkin media, joka välittää urheilutapahtuman ympäri maailmaa. Olennaista on, että medialla ja urheilujournalismilla on välitystehtävän lisäksi myös oma missionsa suhteessa olympialaisiin. Media voi lähettää kisat tuttuine symboleineen kaikkialle maailmaan painottaen omia ihanteitaan urheilusta tasa-arvon, rauhan ja terveiden elämäntapojen levittäjän nimissä, vaikka ideaali onkin kaukana toteutuneesta. Jos urheilujournalismilla ajatellaan olevan halu tuottaa olympialaisiin omia merkityksiään, se voidaan myös laskea osaksi eliittiä, sillä

urheilujournalismilla on keskeinen asema koko kisatapahtuman muodostamisessa. Näin journalistit myös osallistuisivat eliittien valtataisteluun olympialaisten määrittäjänä. Koska tutkimukseni käsittelee olympialaisten artikuloitumista, kysymys artikulaatioita ohjaamaan pyrkivistä eliiteistä on hyvin merkityksellinen.

Journalismin roolin lukeminen osaksi eliittiä luo kuitenkin ristiriidan Castelliin, jonka mukaan eliitti esiintyy näkemyksiltään suhteellisen yksimielisinä. Vaikka eliitti pyrki hallitsemaan mielikuvavirtoja, ei vaikutakaan todennäköiseltä, että esimerkiksi Niken johtaja ja Kiinan pääministeri, olympiakomitea ja urheilutoimittajat olisivat kaikista asioista niin samaa mieltä, että mielikuvavirrat muuttuisivat yhdenmukaisiksi. Castellin teorian mukaan näyttää siltä, että eliittien pienin yhteinen nimittäjä, kosmopoliittisuus, voi yhdenmukaistaa symbolista ympäristöä ja hävittää paikan erityisyyden. Tämä ajatus vaatii kuitenkin vahvaa uskoa paikallisuuden ylittävän globalisaation etenemiseen. Tämän tutkimuksen puitteissa ei ole järkevää ottaa kantaa globalisaatiotutkimukseen. On kuitenkin todettava, että globaalien ja lokaalien suhteista on esitetty myös paikallisuuden merkitystä korostavia mielipiteitä (Tulevaisuuskatsaus vuoteen 2020, 2010, 13). Castellin perusteella voidaan myös todeta, että olympiamaantieteessä on otettava huomioon kysymykset vallasta ja sosiaalisista suhteista. Ne liittyvät ihmismaantieteeseen olennaisesti.

3 Tutkimusaineiston rajausta ja tutkimuskysymys

Kuten edellisessä luvussa tuli ilmi, tutkimuksen taustana on konstruktivistinen näkemys todellisuudesta. Näen siis todellisuuden sosiaalisesti rakentuneena ja kielellisesti merkityksellistettynä. Kaikki todellisuuden kuvaukset, eli representaatiot ovat osallisina yhteiskunnallisten suhteiden muodostumisessa ja säilymisessä. Tämä koskee kaikkia sosiaalisen ja fyysisen maailman representaatioita, kuten sanomalehtiä. (Häkli 1999, 147). Sanomalehti puolestaan voidaan nähdä symbolisena tilana, joka esittää alueen diskursiivista maisemaa.

Konstruktivistinen lähestymistapa on nykyään suhteellisen yleinen yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen lisäksi myös maantieteellisessä tutkimuksessa. Konstruktivismiin myötä maantieteessä keskiöön nousivat kieli ja tekstit, joiden nähtiin olevan merkittävä keino ”maantieteellisten totuuksien” kommunikoinnissa. Tekstit ja kuvat nousivat siis paikan rakentumista käsittelevän tutkimuksen olennaisimmaksi materiaaliksi. Samalla tutkimuskohteeksi nousivat diskurssit, ideologiat, arvot ja merkitykset. (Tervo 2003, 29.)

Tutkin Pekingin paikkakuvan rakentumista nimenomaan Pekingin olympialaisten yhteydessä. Sen vuoksi en ole sisällyttänyt tähän Pekingin historiasta tai maantieteestä kertovaa osiota.

Konstruktivistisen maantieteen mukaisesti ei mielestäni ole mielekasta jakaa paikkaa ”oikeaan” ja kuviteltuun ja verrata näitä keskenään. Olympialaisten yhteydessä Helsingin Sanomissa muodostuva kuva Pekingistä on tämän näkemyksen mukaan aivan yhtä todellinen kuin kuin fyysinen Pekingin (ks. Adams 2009, 152-153). Myös Häklin mukaan erityisiin paikkoihin ihmisten mielissä liittyvät tunteet ja merkitykset ovatkin vähintään yhtä tärkeitä kuin tilan fyysisuus (1999, 83).

3.1 Tutkimusmenetelmä

Paikan representaatioiden ja olympialaisen ideologian kohtaamisen tutkimisen metodologisena strategianani on Stuart Hallin artikulaatioteoria. Hallin artikulaatioteoria ammentaa kriittisen kulttuuritutkimuksen perinteestä, joka voidaan jäljittää samaan alkulähteeseen kuin kriittinen yhteiskuntateoriakin, Karl Marxiin. Tähän tutkimukseen liittyy erityisesti kriittisen

yhteiskuntateorian se muoto, joka näkee vallassa olevan ideologian uusiutuvan ja uusintavan itseään joka päivä ihmisten välisissä suhteissa (ks. Kunelius 1999, 186 ja 197). Kuneliuksen mukaan artikulaatioteorian ydin on, että journalismissa pitäisi aktiivisesti pyrkiä hoksaamaan ja purkamaan niitä kytkentöjä, joissa maailma erilaisten vaikutusvaltaisten lähteiden esityksissä näyttäytyy (Mt. 208). Näitä vaikutusvaltaisia lähteitä puolestaan voisivat olla vaikka Castellsin (2000, 445-446) tutkimukseni luvussa 3 mainitsevat erilaiset verkostoja johtavat eliitit.

Sanan artikulaatio, *articulation* etymologia voidaan johtaa latinankieliseen sanaan *artus*, joka tarkoittaa liitosta, niveltä tai yhtymäkohtaa. Se on jäljitetty myös niinikään latinalaiseen sanaan *articulare*, joka tarkoitti paistilihan erottelemista ruhosta⁵. Joukkoviestintätutkimuksessa artikulaatiolla on kaksi merkitystä. Ensinnäkin se tarkoittaa puhumista, julkilausumista ja ajatustenilmaisemista. Toiseksi artikulaatio tarkoittaa sitä, millä tavoin erilaisia ideologisia aineksia ja asioista puhumisen tapoja liitetään yhteen (Rahkonen 2004, 9). Hall selvittää termiä tarkemmin (1985, 113):

"Termillä 'artikulaatio' tarkoitan kytkentää tai yhdyssidettä, joka ei ole väistämätön laki tai elämän tosiasia, vaan joka vaatii erityisiä olemassaolon ehtoja ilmetäkseen lainkaan. Tämä kytkentä on spesifien prosessien kannattama – prosessien, jotka eivät ole 'ikuisia' vaan jotka on jatkuvasti uudistettava. Joissakin olosuhteissa kytkentä voi hävitä tai se voi tulla lopetetuksi, jolloin vanhat liitokset ratkeavat ja uudet kytkennät – reartikulaatiot – astuvat esiin."

Tämä tarkoittaa siis sitä, että johonkin asiaan x saatetaan liittää seikka y tietyn tapahtumasarjan aikana. Ajan kuluessa nämä liitokset saattavat kuitenkin muuttua. Kytkennät eivät ole ikuisia, vaan ne voivat syntyä, kadota tai uudistua. Siihen milloin näin käy, vaikuttavat kaikki merkitysten syntyyn ylipäättään vaikuttavat prosessit. (ks. Karvonen 1993). Erkki Karvosen (Mt.) mukaan artikulaatioteoria sopii erityisesti kulttuuristen asioiden tutkimukseen. Kunkin kulttuurisen asian kohdalla voidaan siis kysyä, mihin kaikkeen tämä liittyy tai pyritään aktiivisesti liittämään. Myöskin voi kysyä, mihin tämä ei liity tai mihin tämän ei suurin surminkaan sallittaisi liittyvän. Karvonen painottaa, että menetelmä on parhaimmillaan, kun tutkimuskohteena on kulttuurimuotojen vertailu tai historiallinen prosessi. Tällöin huomataan hänen mukaansa eroja siinä, mihin kaikkeen kulttuuriobjekti kulloinkin liitetään eli kuinka se kulloinkin asemoidaan

⁵ Etymologiasanakirjat verkossa <http://wordinfo.info/units/view/207/ip:13> ja <http://www.etymonline.com/index.php?term=articulation>

kulttuuriseen kenttään (Mt.). Koska tutkin Pekingin olympiakirjoittelua eri tapahtumien yhteydessä usean vuoden ajalla, uskon että se vastaa Karvosen tarkoittamaa historiallista prosessia. Näin on mahdollista tutkia esimerkiksi sitä, muuttuuko jonkin olympismiin liitetyn asian merkitys tai tapa liittyy se prosessin aikana, tai lakataanko jotain asiaa liittämästä olympismiin, eli syntykö reartikulaatioita tai disartikulaatioita. Hall tarkensi vuonna 1992 (368), että artikulaatio on yhteennivellys, joka tiettyjen ehtojen vallitessa voi tehdä kahdesta eri alkeisosasta ykseyden. Tämä kytkeymä ei ole kaiken aikaa välttämätön, determinoitu, ehdoton eikä olennainen. Onkin kysyttävä, missä oloissa liitos voidaan tehdä tai pakottaa voimaan.

Pelkkä kytkentöjen erittely ei kuitenkaan riitä. Daryl Slack (1996, 125) tulkitsee, että artikulaatioteorian tarkoitus on kontekstin kartoittaminen. Ei siis niin, että sijoitetaan jokin ilmiö kontekstiin sinänsä, vaan kartoitetaan seikkoja, jotka tuovat kontekstin kaiken keskiöön. Esimerkiksi Karvosen käsitykset kulttuurintutkimuksesta tulevat tässä tutkimuksessa keskiöön artikulaatioteorian kautta eikä päinvastoin. Konteksti ei siis ole jotain, joka ulkoa käsin vaikuttaa käytäntöjen kehittymiseen. Käytännöt, identiteetit ja ideologiat sen sijaan muodostavat sen kontekstin, jossa ne ovat käytäntöjä tai ideologioita. Hallin mallin mukaan artikulaatio on käytäntö, jossa reartikuloidaan sosiaalisten voimien välisiä suhteita. Nämä suhteet muodostavat artikuloituja rakenteita tietyissä historiallisissa yhteyksissä. (Daryl Slack 1996, 122.)

Juho Rahkonen (2004) sovelsi artikulaatioteoriaa Nato-keskustelun tutkimiseen. Hänen mukaansa artikulaatioteoria auttaa ymmärtämään sitä, millaisiin yhteyksiin Nato liitetään, kun siitä puhutaan. Natosta voitiin puhua esimerkiksi rauhantyötä tekevänä kriisinhallintaorganisaationa tai Suomen turvallisuuspolitiikkaan liittyvänä kysymyksenä. Sitä voitiin myös käsitellä viittaamalla suurvaltapolitiikkaan, historian kokemuksiin tai esimerkiksi Venäjän ja Suomen välisiin suhteisiin. (Rahkonen 2004.) Jos Nato-uutisten yhteydessä on kuvituksena poliitikkoja kravattit kaulassa, sotilasliitosta välittyy aivan erilainen vaikutelma, kuin jos kuvissa esiintyy hävittäjiä, panssarivaunuja ja ydinohjuksia (Rahkonen 2004, 9-10). Esimerkkiä olen ottanut myös Bennettin ja Woollacottin teoksesta *Bond and Beyond* (1987). He tutkivat kirjassaan Bond-romaanien artikulaatioita. He ovat päätyneet suhteuttamaan löytönsä muuhun vakoojakirjallisuuteen ja sen genreen. Omassa tutkimuksessani urheilujournalismi olisi varmasti lähinnä Bennettin ja Woollacottin tarkoittamaa genreä, mutta se on liian laaja käsite, jotta Peking-kirjoittelua kannattaisi suhteuttaa pelkästään siihen. Niinpä päätin tutkia Peking kirjoittelua suhteessa olympismiin eli

olympiaideologiaan urheilusivuilla. Näin pystyn tutkimaan konfliktia, joka syntyy, kun olympiaideologia yhdistyy Pekingiin paikkana. Urheilujournalismi on siis tutkimukseni konteksti, mutta kuten edellä esitin, konteksti ei ole pysyvä ulkoinen osa, joka vaikuttaa asioihin, vaan se syntyy jatkuvassa liikkeessä olevista osista. Pekingin olympialaisten artikuloituminen suhteessa olympismiin siis osaltaan rakentaa ja muokkaa urheilujournalismia samoin kun urheilujournalismi voi rakentaa ja muokata olympismia.

Rahkonen ei liitä tutkimukseensa diskurssin käsitettä. Hän kuitenkin painottaa erilaisten Nato-näkemyksen analysointia, mikä voisi mielestäni tarkoittaa myös diskurssianalyysia. Rahkosen tutkimuskonteksti kuitenkin liittyi agenda setting –teoriaan, joka poikkeaa omasta tutkimusnäkökulmastani. Diskurssi liittyy kriittisessä yhteiskuntateoriassa olennaisesti vallan käsitteeseen, ja näen, että olympismin määrittelyssä on paljolti kyse juuri vallasta. Siksi tarkastelen löytämiäni artikulaatioita diskurssianalyysin menetelmin. Myös Sari Sainio yhdisti tutkimuksessaan diskurssianalyysin elementtejä artikulaatioteoriaan pro gradu -työssään. Sainio (2004, 30) huomauttaa, että diskurssia ei kuitenkaan pidä mieltää yläkäsitteeksi artikulaatiolle, sillä myös diskurssit voivat artikuloitua ja ne voidaan artikuloida. Esimerkiksi olympismista voi muodostua diskursseja, joka artikuloituvat eri yhteyksissä eri tavoin. Hallin mukaan diskurssi voidaankin mieltää artikulaatioiden tuottamaksi, ja diskurssin yhtenäisyys on seurausta sen alkeisosien artikulaatiosta. (Hall 1992, 368.)

Itse pyrin artikulaatioteorian avulla löytämään kytkeviä, jotka liitetään toisaalta Pekingiin ja toisaalta olympismiin. Siis, mistä puhutaan, kun puhutaan Pekingin olympialaisista tai olympialaisista Pekingissä. Diskurssianalyysin avulla pyrin pääsemään syvemmälle löytämiini näkökulmiin ja tarkastelemaan, miten näitä erilaisia olympianäkemyksiä tuotetaan. Saaranen-Kauppisen & Puusniekan (2006) mukaan diskurssianalyysissa huomio on siinä, *miten* kieltä käytetään ilmaisemaan asioita ja *miten* asioita ja ilmiöitä tuotetaan. Heidän mukaansa merkitykset ja merkityksen tuottamisen tavat ovatkin diskurssianalyysissa keskeisessä roolissa. Hall tarkoittaa sanomalla, että vaikka diskurssi mahdollistaa aiheen näkemisen jollakin tietyllä tavalla, se myös rajoittaa muita tapoja, joilla aihe voitaisiin esittää (Hall 2005, 98). Näin ollen diskurssianalyysissa on mietittävä myös sitä, mitä aineistossa ei sanota.

Hall liittää diskurssiin myös representaation käsitteen. Hänen mukaansa diskurssi on itse asiassa tapa representoida jotakin tiettyä tietoa (2005, 98). Siksi diskurssianalyysi ja representaatiotutkimus

lähenevät toisiaan, vaikka representaatiotutkimus on joukkoviestintätutkimuksessa totuttu liittämään kuva-analyysiin (ks. Seppänen 2005, 77). Representaatioilla pyritään rakentamaan kuvaa todellisuudesta, ja sen vuoksi paikkojen representaatioiden tutkimus on osa yhteiskunnallista ja humanistista maantiedettä (Häkli 1999). Journalistisessa tutkimuksessa sanan ja kuvan suhdetta on Seppäsen mukaan mahdotonta erottaa toisistaan. Hän toteaa, että merkitykset syntyvät aina ainakin kuvan, kuvatekstin, ingressin ja otsikon yhteisvaikutuksen tuloksena (2005, 79). Tässä tutkimuksessa Seppäsen mainitsemaan kuvien ja tekstien yhteispeliin on liitettävä otsikoiden ja kuvatekstien lisäksi myös leipäteksti. Seppäsen mukaan representaation käsitteen avulla on mahdollista pohtia esimerkiksi, millä tavoin erilaiset mediat tuottavat todellisuutta, kenen näkökulmasta ja millaisin välinein (2005, 77). Tässä tutkimuksessa ulotan diskurssianalyysin myös kuvan representaatioiden tutkimukseen.

Pyrin pitämään artikulaatiotutkimuksessa koko ajan mukana maantieteellisen näkökulman, eli tutkin artikulaatioita paikan ja ideologian kohtaamisen kautta. Myös Seija Ridell on tutkimuksessaan yhdistänyt maantieteellisiä ja tiedotusopillisiä näkökulmia. Hän on tutkinut esimerkiksi maankäyttöön liittyvää kamppailua Aamulehdessä. Hän käsitti sanomalehden julkisena tilana ja keskittyi tutkimaan eri toimijoiden roolia Aamulehden Mältinrannan siltaa koskevissa jutuissa pelimetaforan näkökulmasta (Ridell 2009, 240-270). Omassa tutkimuksessani keskiössä on se paikka (olympialaiset, Peking ja Kiina), jota sanomalehden eri numeroissa luotiin. Ridell keskittyi toimijoihin ja puhujiin, kun taas itse keskityn käytettyihin käsitteisiin ja niiden välisiin linkkeihin. Yhteistä tutkimuksessa on sanomalehdessä esiintyvän konfliktin tutkiminen ja maantieteellisen paradigman läsnäolo. Ridell huomasi, että lehti tyypisti kiistan kahden osapuolen vastakkainasetteluksi, eikä pyrkinyt etsimään eri kannat huomioon ottavaa keskustelua tai eri näkökulmat huomioivia ratkaisuja (Mt. 2009, 264-270). Ridell itse toteaa kuitenkin, että hänen tutkimusasetelmaansa rajoitti se, että pelimetafora ottaa esittämisen tavat annettuina (voitto–tappio, häviö–voittaja). Toivon, että kytkeä ja kontekstisidonnaisuutta painottavan artikulaatioteorian avulla pystyn avaamaan nimenomaan olympismin ja olympiakirjoittelun usein itsestään selvinä esitettyjä puolia.

Artikulaatioteorian suurin heikkous lienee sama kuin sen tärkein vahvuus: keskittyminen pelkästään teksteihin ja niissä tehtyihin kytkentöihin. Esimerkiksi John Fiske on kritisoinut Stuart Hallin artikulaatioteorian suhdetta lukijaan. Fiske mukaan suurin valta on viestin uloskoodaajilla. Ne

ihmiset, jotka lukevat mediatekstejä, peilaavat niitä omiin kokemusmaailmoihinsa ja tekevät tulkintansa ilman, että teksti ja sen laatija voivat niihin lopulta vaikuttaa. Hallin mukaan merkityksiä ei ole olemassa tekstin sisäisten valtasuhteiden ja kontekstien ulkopuolella olkoonkin, että Daryl Slackin täydennyksen jälkeen teksti konteksteineen muodostaa varsin laajan kokonaisuuden. Näin ollen artikulaatioteoria saattaa vähätellä lukijan roolia artikulaatioiden ja disartikulaatioiden muodostuksessa. (Pantti 2004, 230-255.)

3.2 Koko aineisto

Tutkimusaineistoni käsittää Helsingin Sanomien urheilusivut vuodesta 2001 vuoden 2008 loppuun. Valitsin Helsingin Sanomat, koska sillä on ainoana suomalaisena printtimediana ollut koko tutkimusjaksoni ajan kirjeenvaihtaja Kiinassa. Lisäksi lehti lähetti olympialaisiin useita omia toimittajiaan, joten urheilusivuilla on muutakin kuin uutistoimistojen juttuja. Kolmanneksi Helsingin Sanomat valtakunnallisena lehtenä on tärkeässä roolissa diskurssien rakentajana ja keskusteluvälineiden tarjoajana Suomessa.

Olen päättänyt rajata tutkimusaineistosta pois muiden kuin urheilusivujen uutisoinnin, mutta poissuljettua ei ole käyttää uutisia aineiston sijasta lähteenä. Tarkoitukseni on tutkia nimenomaan sitä, miten toisaalta Peking toisaalta olympismi artikuloitui olympialaisten isäntäkaupunkina lehden urheilusivuilla, ja miten mahdollista paikan ja ideologian konfliktia käsiteltiin. Uutisen luonteeseen kuuluu toisistaan poikkeavien näkemysten esittelemine ja erilaisten diskurssien esiintuominen, En väitä, että tämä ei kuuluisi lainkaan urheilujournalismiin, mutta sitä määrittävät monet muutkin lainalaisuudet kuin eri osapuolten näkemysten esittäminen ja keskenään kamppailevat diskurssit.

Pekingin olympialaiset lukeutuvat historian poliittisimpiin olympialaisiin. Kilpailu kaikkein poliittisimpien kisojen paikasta on kova, sillä kisoja ovat värittäneet niin kylmä sota ja boikotit kuin terrori-iskut ja sotilasdiktatuuritkin. Pekingin olympialaisten poikkeuksellisen poliittisen luonteen voi kuitenkin päätellä jo hyvin yksinkertaisen vertailun avulla. Kisojen myöntämisvuodesta lähtien Pekingin olympialaisista on kirjoitettu HS:n ulkomaansivuilla 192 juttua. Ateenan olympialaisista (2004) vastaava luku on 40 ja Sydneyn (2000) 23. Konfliktiherkkinä pidetyistä Atlantan kisoista (1996) löytyi ulkomaansivuilta vain 19 uutista. Pekingin olympialaisiin liittyi siis poikkeuksellisen paljon asioita ja ilmiöitä, joiden käsitteleminen katsottiin sopivan paremmin ulkomaansivuille kuin

urheilusivuilla. Urheilusivuilla vastaavaa eroa ei puolestaan näy. Pekingistä julkaistiin kisoja edeltävänä vuonna 200 juttua, Ateenasta 197. Sydneystä kirjoitettiin peräti 263 juttua vuonna 1999.

Kävin ensin läpi kaiken materiaalin, mitä Helsingin Sanomissa on kirjoitettu Pekingin olympialaisista vuodesta 1990 lähtien. Löysin materiaalin Helsingin Sanomien verkkoarkiston avulla hauilla ”Pekingin olympialaiset” ja Peking and olympialai*. Juttuja kertyi kaikkiaan lähes tuhat. Ryhdyin käsittelemään materiaalia sijoittamalla jutut aikajanelle, jotta näkisin, milloin uutisoinnin määrässä on ollut piikkejä. Päätin karsia pois materiaalin, joka liittyy vuoden 2000 kisojen hakuprosessiin tai sen jälkitunnelmiin, koska tutkimuskysymykseni liittyy nimenomaan vuoden 2008 kisoihin. Päädyin tarkastelemaan juttuja, jotka käsittelevät vuoden 2008 hakuprosessia alkaen 2000-luvun alusta, jolloin Kiinan aikeista hakea kesäolympiaisännyyttä uudelleen alettiin kirjoittaa suuriakin juttuja. Tutkimusaineisto käsittää näin Pekingin olympialaisia 2008 käsittelevät urheilusivujen jutut niin, että varhaisimmat ovat keväältä 2001 ja myöhäisimmät elokuun lopusta 2008. Jutut käsittävät ajan kisojen myöntämisestä Kiinalle aina olympialaisten päätöspäivään saakka. Kaikki aineistoon päätyneet jutut olen käynyt lukemassa alkuperäisistä lehdistä.

Viimeinen aineiston keruupäivä on päivä kisojen päättymisen jälkeen. Selasin kyllä lehdet vielä pidemmältä ajalta, mutta huomasin, että kirjoittelu loppui välittömästi kisojen päätyttyä. Yksi syistä oli siinä, että hyvin pian olympialaisten päättymisen jälkeen oli vuorossa Ruotsi–Suomi-maaottelu, johon urheilusivuilla alettiin keskittyä. Koska tavoitteenani on tarkastella nimenomaan Pekingin olympialaisiin liittyvän olympismin artikuloitumista, ei mielestäni ole perusteltua jatkaa aineiston keräämistä johonkin mielivaltaiseen aikaan saakka. Silloin olympismiin vaikuttavat jo seuraavat kisapaikat ja muut asiat, joten aineisto ei olisi enää vertailukelpoista. Sopivaa aikarajaa olympiajournalismin loppumiselle olisi myöskin vaikea vetää.

Kun asetin keräämäni jutut aikajanelle huomasin, että jutut kerääntyivät aina tietyn uutistapahtuman ympärille. Uutistapahtumien välillä saattoi olla pitkiäkin taukoja, joiden aikana Pekingin kisoista kirjoitettiin urheilusivuilla hyvin vähän tai ei lainkaan. Vuodelta 2002 ei haulilla ”Pekingin olympialaiset” löydy pitkiä artikkeleita. Samoin vuoden 2003 jutut olivat joko tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaisia tai lyhyitä uutisia. Vuonna 2004 julkaistiin pari isoa juttua Kiinan olympiamenestyksestä Ateenan olympialaisten yhteydessä sekä toimittajat ilman rajoja –järjestön boikotointiehdotuksesta nousseesta pienestä kohusta. Kisojen vastustamiseen liittyvät puheet

juontuivat silloin siitä, että ”olympiavastuu” siirtyi virallisesti Kiinalle vuoden 2004 elokuussa Ateenan olympialaisten päätyttyä. Vuodelta 2005 materiaalissa on urheilijaesittelyitä ja uutisia olympiavalinnoista. Lisäksi aineistossa oli uutinen epäilyistä, joiden mukaan kiinalaisia urheilijoita pahoinpideltäisiin harjoituskeskuksissa. Vuodelta 2006 aineistossa on niinkään muutama uutinen Kiinan valmistautumisesta kisoihin, Kiinan lakimuutoksesta ja kiinalaisten urheilijoiden harjoitustavoista. Vuonna 2007 uutisia Pekingistä julkaistiin enemmän, koska kisat olivat lähestymässä. Yksi piikki oli päivä, jolloin kisojen alkuun oli vuosi. Vuoden 2008 uutisointi oli runsasta, ja uutismäärään vaikuttivat esimerkiksi soihtuviestiin liittyvät mellakat⁶ ja Sichuanin maanjäristys⁷. Selvästi suurin osa olympialaisia koskevista jutuista julkaistiin luonnollisesti juuri ennen kisoja ja niiden aikana.

Aluksi ryhdyin rakentamaan itselleni kokonaiskuvaa Peking-uutisoinnista sen mukaan, miten jutut jakautuivat erilaisten uutistapahtumien yhteyteen (Taulukko1). Näitä ovat: Pekingin valinta kisaisännäksi (2001), päivä, jolloin kisoihin oli vuosi (2007), soihtuviesti (kevät 2008), Sichuanin maanjäristys (toukokuu 2008) ja kisoja edeltävät viikot sekä itse kisat. Päädyin jakoon näiden uutistapahtumien perusteella ensinnäkin siksi, että se oli aineiston jakautumisen näkökulmasta luontevaa. Toiseksi siksi, että kuten Karvonen (1993) sanoo, artikulaation muodostumisessa aika on olennainen tekijä. Halusin siis saada tarkasteltavakseni juttuja eri ajoilta, jotta voisin seurata artikulaatioiden muodostumisen pitkää linjaa. Kolmanneksi, kuten on jo useaan kertaan todettu, on loogista valita mukaan ulkomaan uutiskriteerit täyttäviä tapahtumia, koska niitä liittyi Pekingin olympialaisiin poikkeuksellisen runsas määrä. Ajatukseni on tutkia olympismia suhteessa paikkaan ja oletukseni on, että paikan ja ideologian konflikti nousee parhaiten esille uutistapahtumien yhteydessä, ainakin Pekingin tapauksessa.

Tässä vaiheessa rajasin aineistosta pois vasta pienen osan. Minulla oli kasassa yli 850 Helsingin Sanomien urheilusivujen juttua niin, että varhaisimmat ovat keväältä 2001 ja myöhäisimmät elokuun lopusta 2008. Jutut käsittävät ajan kisojen myöntämisestä Kiinalle aina kisojen loppuun saakka.

---

6 Pekingin olympiatulta kuljetettiin ympäri maailmaa Ateenasta Pekingiin kuukausien ajan. Maailmanlaajuinen kiertue häiriintyi, kun useissa maissa matkanvarrelle kerääntyi tuhansia mielenosoittajia. Jo tulen sytyttämistä Kreikan Olympiassa varjosti mielenosoitus. Sen jälkeen väkivaltaisiakin mielenosoituksia järjestettiin Lontoossa, Pariisissa ja muissa kaupungeissa keväällä 2008 ennen kuin tuli saapui Kiinaan.

7 12. toukokuuta 2008 Keski-Kiinassa sattuneessa maanjäristyksessä kuoli yli 90 000 ihmistä.

Taulukko 1. Juttujen jakautuminen uutistapahtumien yhteyteen

Isännöyys varmistuu	2001	32
Olympiaisännöyys siirtyy Kiinalle	2004	5
Vuosi kisoihin (ilmaisuvapaus)	2007	102
Soihtumielenosoitukset	2008	71
Sichuanin maanjäristys	2008	36
Kisaennakot ja avajaiset	2008	151
Kisatapahtumat (8.8.-25.8.08)	2008	462

N= 859

Yht. 859

3.3 Juttuaiheet

Aikajanan avulla rajatussa aineistossa olivat edustettuina useat lehden juttutyypit. Mukana on kuvallisia pääjuttuja erikokoisia uutisia, yhden palstan kuilujuttuja, kolumneja ja kommentteja. Aluksi keskityin tutkimaan sivun pääjuttujen aihevalikoimaa. Erityisesti olin kiinnostunut niistä jutuista, jotka eivät olleet suoria urheilutapahtumaselostuksia. Tapahtumaselostukset muodostivat selvästi suurimman osan kisojen aikaisista jutuista, mutta seassa oli paljon muutakin. Keskitin tarkasteluni juuri tähän osaan. Jäljelle jäänyt materiaali koostui jutuista, jotka koskivat kisajärjestelyitä, lajiesittelyitä, hallintoa, ilmiöitä, suomalaisia kisaturisteja ja niin edelleen. Mukana on myös paljon kolumneja ja kommentteja, sillä näitä kirjoitettiin varsinkin kisojen aikana poikkeuksellisen paljon.

Seuraavaksi otin tarkasteluun ne pitkät jutut, jotka käsittelevät muuta kuin urheiluselostuksia tai kisojen valmistautuvien suomalaisurheilijoiden esittelyä. Tällaisia juttuja oli ennen kisoja mainittujen uutistapahtumien aikoihin julkaistu noin 280 kappaletta. Karsin pienet ja tutkimuksen kannalta epäolennaiset jutut pois, jolloin jäi jäljelle 85 pitkää juttua. Ne käsittelivät olympiakaupunkia tai olympialaisia erilaisista näkökulmista. Olen koonnut niiden aiheet kahteen taulukkoon siten, että ensimmäisessä (Taulukko 2) ovat juttuaiheet kisoja edeltävältä ajalta ja toisessa (Taulukko 3) on olympiakisojen aikana julkaistujen juttujen aiheet. Ensimmäisessä

taulukossa on käsitelty 53 juttua ja jälkimmäisessä 32. Joillekin jutuilla on merkitty kaksi aihetta.

Taulukko 2. Urheiluselostuksia käsittelemättömien Peking-juttujen aihejakauma HS:n urheilusivuilla 2001-2008

Aiheet	16.5- 15.7.01	28.8.- 1.9.	25.7.- 1.8.07	1.3.-30.4.08	1.7.- 9.8.08	Yhte ensä
Pekingin mahdollisuudet kisaisännäksi	3					3
Talous/sponsorit	2				1	3
Kiinan huippu-urheilu	1	2			2	5
Ihmisoikeudet	6	1	1	2	1	11
Pekingin kehitys/länsimaistuminen	2	1	1		2	6
Kiinalaiset/Kiina	4		1	1	6	12
KOK	4	1			2	7
Boikotti	1			2	1	4
Turvallisuus			1		1	2
Saasteet/ympäristö			2	1	3	6
Suorituspaikat				1		1
Olympialaiset/politiikan konflikti				3		3
Ilmaisuvapaus				1	2	3
Doping					2	2
Suomalaiset	1				1	2
Olympiahenki					4	4
N=53						

Käsittelin Pekingin olympialaisten aikana ilmestyneet jutut erikseen niiden suuren määrän vuoksi (Taulukko 3). Kisojen aikaisia juttuja oli kaikkiaan 462, joista olympialaisia muuten kuin tulosten ja suoritusten näkökulmista käsiteltiin 32 pääjutussa. Niiden aiheet jakautuivat näin:

Taulukko 3. Urheiluselostuksia käsittelemättömien Peking-juttujen aihejakauma HS:n urheilusivuilla olympialaisten ajalta 10.8.-25.8. 08

Aiheet	
Pekingin mahdollisuudet kisaisännäksi	0
Talous/sponsorit	1
Kiinan huippu-urheilu	10
Ihmisoikeudet	2
Pekingin kehitys/länsimaistuminen	5
Kiinalaiset/Kiina	9
KOK	1
Boikotti	0
Turvallisuus	2
Saasteet/ympäristö	0
Suorituspaikat	0
Olympialaiset/politiikan konflikti	6
Ilmaisuvapaus	4
Doping	1
Suomalaiset	1
Olympiahenki	0

N= 32

Yksittäisistä aiheista ihmisoikeudet (12) sekä Kiina ja kiinalaiset (11) olivat selvästi eniten esillä ennen kisoja. Ihmisoikeuksista kirjoittaminen, ainakin isoissa jutuissa, oli myös ainoa, mikä väheni selvästi, kun olympialaiset lopulta alkoivat. Kisojen aikana ihmisoikeuksia ei enää sivuttu pitkissä jutuissa tai kolumneissa kuin kahdesti. Sen sijaan olympialaisten aikana kirjoitettiin Kiinasta etenkin maan oman huippu-urheilujärjestelmän kautta, josta julkaistiin kymmenen juttua. Kiinalaiset ja Kiina yleisemmin olivat suosittu juttuaihe sekä ennen kisoja että niiden aikana. Samoin Pekingin kehitys ja kaupungin länsimaistuminen olivat kohtuullisen suosittuja aiheita sekä ennen kisoja että niiden aikana.

3.4 Perustelut aineiston rajaukselle

Koska materiaalin alkuperäinen määrä oli niin suuri, aineiston hahmottamiseen ja sitä kautta lopulliseen rajaamiseen vaadittiin paljon aikaa ja työtä. Lopullinen aineiston rajaaminen tapahtui tässä tutkimuksessa monen vaiheen kautta.

Keräämäni 85 jutun perusteella sain muodostettua alustavan kuvan olympiakirjoittelusta. Kun ryhdyin tekemään jutuista syvempää laadullista analyysiä artikulaatio- ja diskurssianalyysin keinoin, totesin, että nämä jutut eivät kuitenkaan olleet sopiva valinta sen aineistoksi. Ensiksikin aineisto olisi ollut näitä menetelmiä varten liian laaja. Suurempi ongelma kuitenkin oli, että jutut vaikuttivat omissa silmissäni liian yksipuolisilta: urheilusivuilta kerätystä aineistosta katosi jotain, kun siitä oli väkivalloin kuorittu esiin kaikkein poliittisimmat kirjoitukset. Olympismissa, kuten aatteissa ylipäättään, on kiinnostavaa se, onko se esillä silloin, kun sitä ei varsinaisesti mainita ääneen ja jos on, niin miten. Suurinta vallankäyttöä on se, että ilmaistaan jokin asia totuutena tuomatta ilmi, mistä näkökulmasta puhuja tai kirjoittaja maailmaa katsoo. Sama pätee Pekingiin paikkana. Ryhdyin miettimään, miten paikka käsitetään niissä jutuissa, joissa se ei ensilukemalta vaikuta olevan pää- tai edes sivuosassa. Niinpä katsoin laatimiani aikajanoja ja aihetaulukkoita ja luin alkuperäisen aineiston tekstejä vielä uudestaan.

Uuden tarkastelun perusteella päädyin valitsemaan laadullisen analyysini aineistoksi kuuden Helsingin Sanomien eri numeron olympialaisiin liittyvät jutut kokonaisuudessaan. Pidin kuitenkin jaottelun uutistapahtumien ympärille kerääntyneissä jutuissa ja valitsin lehdet kuuden eri uutisen yhteydestä: yksi lehti kisaisännöyden varmistumisen ajalta 12.07.2001; yksi päivältä jona Kiina vastaanottaa kisaisännöyden virallisesti 29.08.04; yksi päivältä, jolloin kisoihin on vuosi 07.08.07; yksi väkivaltaisiksi yltyneiden soihtuviestien ajalta 19.04.08; yksi kisaennakoiden ja avajaisten ajalta 07.08.08 sekä yksi lehti varsinaisten kisatapahtumien ajalta 10.08.08. Tällä tavoin kasassa oli 35 erilaista juttua. Jaottelin ne aiheen mukaan taulukkojen 2 ja 3 tapaan uudeksi taulukoksi 4, mutta lisäsi urheilukategorian aihevalikoimaan. En karsinut yhtäkään Pekingin olympialaisiin liittyvää journalistista tekstiä pois. Ainoastaan kahdelta viimeiseltä päivältä hylkäsin kisojen aikana joka päivä ilmestyneen Askelmittari-sarjan tekstit, joissa ei tavoiteltukaan journalistista tyyliä, eikä niiden analysointi tässä yhteydessä siksi olisi ollut mielekäästä. Kaikki lopulliseen aineistoon

ottamani jutut ovat tämän työn liitteinä (2–7). Koska olen analysoinut eri päivinä julkaistut jutut kokonaisuutena, liitteinä on kopiot jokaisesta analysoimastani sivusta eikä vain yksittäisistä jutuista.

Taulukko 4. Peking-juttujen aihejakauma kuudessa Helsingin Sanomien numerossa.

Talous/sponsorit							0
Kiinan huippu-urheilu		2	1				3
Ihmisoikeudet	1	1				1	3
Pekingin kehitys/länsimaistuminen	1					1	2
Kiinalaiset/Kiina	1				1	1	3
KOK						1	1
Boikotti		1		1			2
Turvallisuus						1	1
Saasteet/ympäristö			2		2		4
Suorituspaikat			1	1			2
Olympialaiset/politiikan konflikti	2			1	1	3	7
Ilmaisuvapaus		1		1			2
Doping							0
Suomalaiset				1	2		3
Olympiahenki/-arvot					4	2	6
Urheilu					5	3	8

N=35

3.5 Tutkimuskysymykset

Pekingin olympialaisia käsittelevissä Helsingin Sanomien urheilusivujen jutuissa Peking voi saada olympialaisten yhteydessä erilaisia artikulaatioita paikkana. Etukäteen ajatellen se voisi artikuloitua vaikkapa ”oikeaksi” tai ”vääräksi” olympiakaupungiksi, kansainväliseksi metropoliksi tai itämaisen kulttuuripiirin edustajaksi. Pekingin saamat artikulaatiot voivat liittyä myös Kiinaan maana tai Aasiaan maanosana, tai sitten Peking ja Kiinan välinen artikulaatio voidaan olympiajournalismissa purkaa. Ehkä Peking onkin vain paikaton olympiakaupunki muiden joukossa. Peking-journalismissa ideologia puolestaan liittyy tapoihin käsittää olympiaihanteita. Se miten tämä ideologia käsitettiin, liittyy olennaisesti myös Pekingiin paikkana. Kuten Pekingin olympialaisten kohtaamasta laajasta vastustuksesta kävi ilmi, olympiaideologia synnyttää diskursiivisia ja materiaalisia taisteluentiteitä, kun se yhdistyy johonkin paikkaan. Tämä taistelu puolestaan kontekstoituu olympialiikkeen historiaan, Helsingin Sanomien urheilusivuihin sosiaalisena tilana ja urheilujournalismin

konventioihin. Tätä paikan ja ideologian konfliktia tutkin tässä työssä. Tutkimuskysymykseni on, millaisia konflikteja maantieteellisen paikan ja olympialaisen ideologian kohtaaminen aiheutti Helsingin Sanomien urheilusivujen Peking-journalismissa? Tämä kysymys johtaa myös sen tutkimiseen, miten toisaalta olympismi ja toisaalta Peking artikuloituivat erikseen urheilusivuilla. Millaisia ominaisuuksia ja konteksteja niihin liitettiin, mitä kytkentöjä puolestaan purettiin? Lopulta pyrin palauttamaan kysymykset siihen, miten urheilujournalismin konventiot vaikuttivat paikan ja olympismin välisen konfliktin syntyyn.

Tiedostan, että kysymyksenasetteluni ei suinkaan ole näkökulmaltaan ongelmaton. Lopulta kyse on siitä, mikä on tilan, paikan ja diskurssin suhde. Tarkemmin määriteltynä ongelma koskee diskurssin suhdetta materiaaliin. Voiko diskurssia olla, jollei ole olemassa materiaalia? Tai toisinpäin: jos materiaalia on, mikä on oikea tapa määritellä se. Eli vaatiiko materiaali aina tuekseen diskurssin? Samankaltaiseen ongelmanasetteluun voi törmätä esimerkiksi naistutkimuksessa. Siinä keskiössä on tuotettu sukupuoli, jota kuitenkin ilman biologista sukupuolta ei todennäköisesti olisi olemassa.

Tutkimuskysymyksen kritiikki kytkeytyy koko tutkimusasetelmani ja valitsemani konstruktionistisen lähestymistavan kritiikkiin. On esitetty, että huomion keskittäminen kieleen, käsitteisiin, symboliikkaan ja merkityksiin vähentää tieteen mahdollisuuksia ottaa yhteiskunnassa vaikuttavien ilmiöiden konkreettisia ja materiaalisia piirteitä riittävästi huomioon (Häkli 1999, 140). Konstruktionistisen tieteen tulkintaa todellisuudesta kielellisesti tuotettuna ja kielen välittämänä rakennelmana on kritisoitu aivan liian jyrkäksi (Mt. 140; Pantti 2004). Maantieteellisessä tutkimusperinteessä, jonka teorioita hyödynnän tässä tutkimuksessa, tekstien ottaminen analyysikohteeksi on saanut aikaan oman keskustelunsa tekstien ja fyysisten paikkojen suhteesta. Peetin mukaan on vaarana, että selittäessään yhteiskunnallisia ilmiöitä tekstien sisäisellä logiikalla tutkimus sivuuttaa paitsi yhteiskunnan poliittis-taloudellisten rakenteiden myös maantieteellisyyden vaikutuksen sosiaalisen maailman rakentumisessa (Peet 1994, 300-301). Maailmalla on kuitenkin myös materiaallinen olemassaolomuotonsa, jota ei voi palauttaa sen merkitysrakenteisiin (Häkli, 1999, 140).

4 Analyysi

Tiedotusvälineet vaikuttavat keskustelun kulkuun painottamalla asioista erilaisia näkökulmia ja kytkemällä puheena olevat asiat erilaisiin merkitysympäristöihin (Rahkonen 2004, 23). Näin ollen siitä, mistä aiheista on olympialaisiin liittyen kirjoitettu, ei voida vielä saada kattavaa kuvaa olympialaisista. Edellisessä luvussa esittelemistäni aiheesta ei pysty päättämään jutun näkökulmaa, eikä pelkkiä aiheita listaamalla voida nähdä, mitkä asiat kirjoittelussa on liitetty yhteen. Artikulaatioteoriassa nimenomaan näkökulmat ja yhteenliittymät kuitenkin ovat aivan olennaisia asioita. Yksittäinen sanomalehden numero on aikatila, jossa eri toimijat tulevat tietoisiksi yhteisestä läsnäolostaan ja paikantavat toisensa ajassa ja paikassa (Pietilä & Sonderman 1994, 69). Tähän ajan ja paikan fyysiseen ylittämiseen perustuu ajatus, että joukkoviestintä toimii areenana moniääniselle julkiselle keskustelulle (Ridell 2009, 243).

Tein aineiston juttujen sisällöistä miellekarttoja, joiden avulla etsin asioiden välisiä yhteyksiä eri jutuista. Lopuksi palautin syntyneet yhteydet konflikteiksi, joita Peking-kirjoittelussa syntyi. Koska maantieteellisiä ja tiedotusopillisia teorioita on harvoin tutkimuksessa sovitettu yhteen niin kuin tässä tutkimuksessa, katson, että analyysin tekotavan kuvaamiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Niinpä kaksi ensimmäistä alalukua painottuvat niihin välineisiin, joita olen analyysin avuksi kehittänyt. Seuraavissa alaluvuissa sovellan näitä välineitä tekstien analyysiin. Lopussa vedän yhteen ne konfliktit, jotka analysoimissani jutuissa syntyivät. Konfliktilähtöinen lähestymistapa konkretisoi näin aiemmin mainitsemaani ideologian (olympismi) ja paikan (Peking) yhteentörmäystä Pekingin olympialaisia käsittelevässä kirjoittelussa.

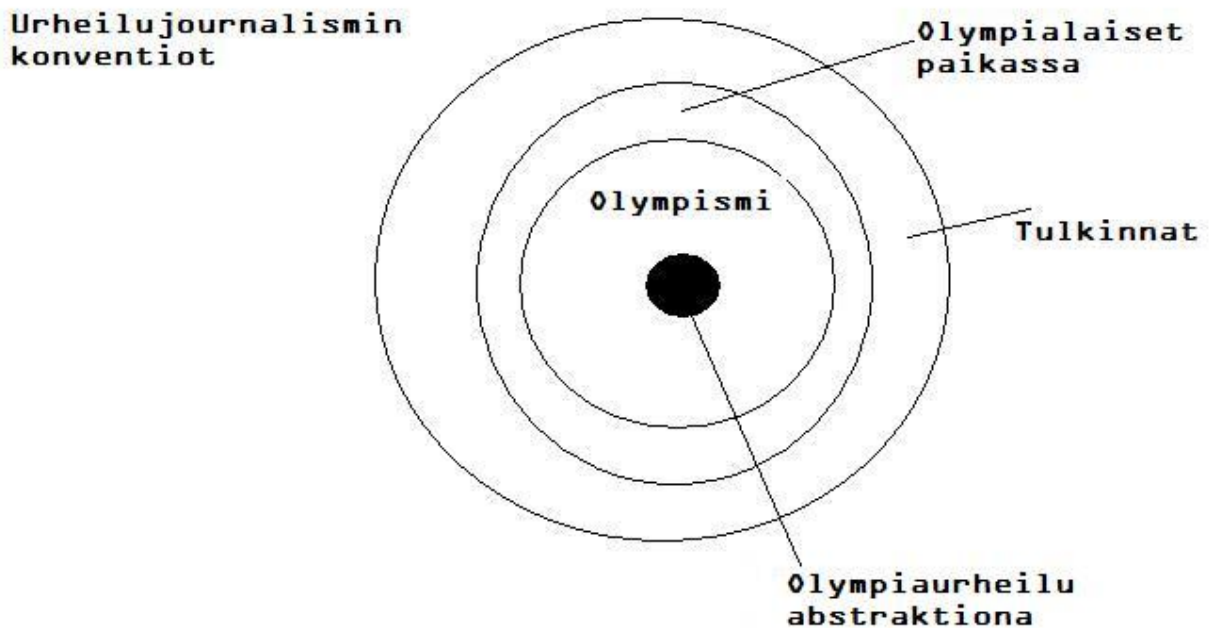
4.1 Urheilun, olympismin ja paikan neljä kehää

Seuraavassa esittelen aineiston pohjalta laatimani mallin, joka avaa paremmin paikan ja ideologian kohtaamista (Kuva 1). Malli syntyi miellekartoista ja aineiston juttujen lukemisesta yhä uudelleen. Se on siis erittäin aineistolähtöinen. Olennaisinta oli se, että palasin jo pois karsimiini juttuihin. Olin jo kerran poistanut aineistosta jutut, joissa paikka ei ole merkittävässä roolissa, mutta sitten jäin miettimään, millä tavoin paikkaa näissä jutuissa käsitellään. Pääasiallisesti käytin aineistoksi valitsemaani kuutta lehteä, mutta testasin ajatusteni toimivuutta lukemalla myös koko keräämäni aineiston juttuja uudestaan. Kun erittelin erilaisten juttujen ominaisuuksia, syntyi paikan ja

ideologian kohtaamisesta tikkataulumainen malli.

Keskustelu ideologiasta liittyy olympialaisiin käsitteenä, keskustelu paikasta puolestaan Pekingiin kisaisäntänä, ja konflikti syntyy näiden käsitteiden ja diskurssien yhteentörmäyksistä. Jotta näitä konflikteja voi analysoida, on tunnettava niiden syntymekanismi. Tämä mekanismi syntyy neljästä sisäkkäisestä kehästä, jolle voi sijoittaa kokonaisia juttuja tai juttujen elementtejä. Sisimmällä kehällä on *olympiaurheilun paljas abstraktio*, toisella kehällä urheiluun liittyy myös aate eli *olympismi*, kolmannella kehällä mukaan tulee *paikka*, jossa tapahtuma järjestetään, ja neljännellä siirrytään *tulkitsemaan* urheilutapahtumaa ja sen muotoja.

Kuva 1. Ideologian ja paikan konflikti olympiajournalismissa

Sisimmällä kehällä on urheilu pelkkänä tapahtumapaikkana, abstraktina tilana. Tämä on käsitys urheilukisoista, jotka muodostuvat ainoastaan suorituksista ja suorituspaikoista, radoista ja halleista. Kuten Bale (1992, 78-79) toteaa, urheilu on paikattomuudessaan ainutlaatuinen elämän osa-alue, koska urheilu nimenomaan perustuu siihen, että samat suoritukset ovat mahdollisia missä päin maailmaa tahansa. Tämän vuoksi kentät ja hallit on rakennettu toistensa kopioiksi ja säännöt

kaikille samanlaisiksi. Näin paikka katoaa urheilusta, koska tapahtuma sinänsä on siirrettävissä aivan mihin tahansa. Tähän ajatukseen perustuu siis olympiaurheilu-utisoinnin kova ydin: olympialaiset ovat yhtä kuin stadion, tatami ja halli eikä sillä ole väliä, mitä niiden ympärillä on. Juttutyypinä tälle kehälle kuuluvat esimerkiksi olympiasivuilla joka päivä Helsingin Sanomissa julkaistut urheilutulokset sekä lyhyet tulosuutiset.

Toisen kehän muodostaa Coubertinin ja kumppaneiden 1800- ja 1900-luvuilla muotoilema ajatus olympismista. Tällä kehällä olympismi yksinkertaistuu muotoon, jossa urheilu on kansalliset ja poliittiset rajat yhdistä universaali voima, joka samalla synnyttää rauhaa ja tasa-arvoa. Ensimmäinen ja toinen kehä muodostavat yhdessä käsityksen olympiaideaalista, jonka saavuttaminen kuitenkin jää käytännössä mahdottomaksi. Paras esimerkki tälle tasolle kuuluvista jutuista olivat alkuperäisen aineiston dopingia käsittelevät jutut. Doping käsitetään olympialaisten yhteydessä hyökkäyksenä olympiaideaaleja vastaan. Sen suhteen ei ole merkitystä, missä maantieteellisessä paikassa dopingrikkomus tapahtuu, vaan olennaista on, että rikkomus on tehty olympialaisissa. Dopingia käsittelevät jutut voidaan siis lukea tälle tasolle. Tälle kehälle kuuluvat myös olympialaisten hakuprosessia itseään käsittelevät jutut. Kansainvälisen Olympiakomitean toiminnan sinänsä voi liittää olympiakisoihin niiden erottamattomana osana. Kisojen hakemiseen kuuluu aina tietty määrä politiikka olympiakomitean sisällä jälleen riippumatta siitä, missä kisat pidetään.

Paikan ja ideologian konflikti syntyy kolmannella kehällä kohtaamisista. Olympialaiset ovat siinä mielessä samanlainen instituutio kuin vaikkapa demokratia, että sen ideaalimalliin ei koskaan päästä. Se missä olympialaiset pidetään, vaikuttaa aina niistä tehtäviin tulkintoihin. Niinpä konflikti syntyy siitä, että ideaali olympiaydin kohtaa kaupungin, maan ja kulttuurisen ilmapiiirin, jossa olympialaiset pidetään. Silmiä ei voi sulkea siltä, mitä tapahtuu stadionin porttien ulkopuolella, vaan se vaikuttaa olympiamaisemaan. Kiinan tapauksessa esiin nousivat esimerkiksi olympialaisten tieltä puretut kodit, toimittajien häirintä Pekingin ympäristössä, kuolemantuomiot ja maan yleinen ihmisoikeustilanne. Olympialaisia ympäröivä todellisuus tulee tuskin koskaan vastaamaan Coubertinin hahmottelemaa ja muiden usein toistamaa kiiltokuvamaisen harmonista olympiakuvaa. Koska toisaalta urheilun itseisarvostaminen kuuluu osana urheilujournalismin konventioihin, kuten luvussa 1 huomattiin, ovat konfliktin ainekset valmiina. Tiivistettynä: olympialaisten pitäisi paikassa kuin paikassa olla kansakuntien rajat ylittävä, rauhaa ja tasa-arvoa levittävä tapahtuma,

johon politiikka ei mitenkään liity. Mutta näin ei koskaan ole. Heti kun olympialaiset käydään jossain, syntyy ongelmia. Tätä ristiriitaa käsiteltiin voimakkaasti Helsingin Sanomien olympiajutuissa. Kolmannelle kehälle kuuluvat ne jutut, joissa on kerrottu Pekingin kisoihin liittyvistä oheisongelmista. Tähän kuuluvat myös kaikki ne jutut, joissa argumentoidaan, että Pekingille myönnetyt olympialaiset ovat problemaattiset, koska maassa on ihmisoikeusongelmia ja koska Peking tekee olympialaisista liian poliittiset. Tälle kehälle sijoitettavista jutusta voidaan myös purkaa kahden sisemmän kehän näkökulmat.

Neljännellä kehällä reagoidaan paikan ja ideologian välille syntyneeseen konfliktiin. Tällä tasolla tapahtuu olympiaideologian uudelleenmäärittely. Sillä pohditaan Pekingin ja olympialaisten suhdetta syvemmin kuin vain esittämällä, että on olympiahengen vastaista häättää ihmisiä kodeistaan. Tällä tasolla myös kyseenalaistetaan olympismi sekä olympialaiset käsitteinä ja pyritään sitä kautta hakemaan ratkaisua paikan ja ideologian konfliktille. Ajatus on, että jos konflikti paikan ja ideologian välillä on olympialaisissa mahdotonta välttää, olympiaideologia pitäisi määritellä uudelleen. Tälle kehälle kuuluvat jutut, joissa pohditaan miten olympialaisia voitaisiin uudistaa, jotta vanhat ongelmat eivät jatkuvasti toistuisi. HS:n aineiston jutuista tällaista pohdintaa esiintyi joissakin kolumneissa. Kolmannelle kehälle kuului useita aineiston juttuja, mutta neljännen elementin aineksia vaikutti olevan hyvin harvassa.

Kaikkiin tasoihin vaikuttavat luvussa 1 esittelemäni urheilujournalismin konventiot. Kuten alaluvussa 1.5 todettiin, merkittävä osa urheilutoimittajista näkee urheilun itseisarvona. Tällä lienee vaikutusta Pekingin ja olympismin välille muodostuneeseen voimakkaaseen ristiriitaan ja sen käsittelyyn. Tärkeä kysymys oli, miten urheilujournalismi reagoi politiikan ja urheilun sekoittumiseen, kun poliittisuus ja toisistaan poikkeavat diskurssit eivät ole urheilujournalismin perusominaisuuksia samassa mittakaavassa kuin uutisjournalismin. Näyttää siltä, että yksi tapa ratkaista yhtälö oli Pekingin tapauksessa tuoda esiin paikan ja ideologian välinen ongelma. Osassa jutuista konfliktille etsittiin ratkaisua uudelleenmäärittelyn kautta. Uudelleenmäärittelyä kuitenkin tuotettiin erittäin harvoissa teksteissä eikä silloinkaan esimerkiksi asiantuntijahaastatteluissa tai lukijakommenteissa kuten uutissivuilla ehkä tehdään. Tätä juttujen jakautumista eri tyypeihin käsittelen tarkemmin seuraavassa alaluvussa. Urheilujournalismi on olympiakirjoittelun konteksti, mutta kuten Hall painottaa luvussa 3, konteksti ei ole erillinen uloke, joka vaikuttaa sisältöihin, vaan sisällöt muokkaavat kontekstia itsessään. Peking-urheilujournalismi on tästä mielestäni hyvä

esimerkki: samalla kun jutuissa ratkotaan paikan ja ideologian konfliktia, ne myös muokkaavat urheilujournalismia. Jos konflikti esimerkiksi jätettäisiin kokonaan esittelemättä, otettaisiin selvä kanta siihen, että mikään ”urheilun ulkopuolinen” ei kuulu urheilusivuille. Helsingin Sanomien aineisto sotii ainakin tätä olettamusta vastaan.

Mallissa on siis paikaton taso (1) ja paikkaa korostava taso (3). Lisäksi on muuttumatonta, koherenttia ideologiaa edustava (2) ja tulkinnanvaraista, jatkuvassa muutoksessa olevaa ideologian uudelleenmäärittelyä edustava taso (4). Nämä tasot voivat jutuissa kommunikoida keskenään. Olympiakonfliktit liittyvät näiden tasojen välisiin sovittamattomiin ristiriitoihin.

4.2 Paikan ja olympismin erittely aineistosta

Käytin laatimaani mallia apuna, kun ryhdyin analysoimaan kuudessa eri Helsingin Sanomissa ilmestyneiden yksittäisten juttujen sisältöjä. Määritin jokaisesta jutusta paikan, johon se on sijoitettu ja kehän, jolla juttu mielestäni toimii mallissani (Kuva 1). Lisäksi erittelin, liittykö juttuun konfliktia ja jos liittyy, kenen suulla konfliktiin johtanut kritiikki esitetään. Lopuksi listasin, millaista kritiikkiä jutussa esitettiin (Taulukko 5).

Analysoimieni lehtien jutut oli melko helppo sijoittaa kolmeen eri paikkaan: Kiinaan, Pekingiin tai vain olympialaisiin. Kun jutut sijoitettiin Kiinaan, maa käsitettiin paljolti yhtenä kokonaisuutena. Jutut saattoivat käsitellä joko kiinalaista kulttuuria tai esimerkiksi Kiinan poliittista asemaa. Pekingiin sijoitetut jutut puolestaan käsitelivät Pekingiä usein nimenomaan olympiakaupunkina. Aina Kiinaa ei edes mainittu näissä jutuissa. Kolmannessa tapauksessa juttu ei sijoittunut mihinkään maantieteelliseen paikkaan. Näissä tapauksissa paikansin jutun olympialaisiin. Näissä jutuissa olympialaiset ovat paikka, jossa asiat tapahtuivat ilman, että niiden maantieteellisellä sijainnilla on merkitystä. Olympialaisiin paikannetut jutut sijoittuivat mallin kahdelle ensimmäiselle kehälle.

Juttujen paikkoja määritellessäni tuli esiin myös Aasian rooli paikkana. Etukäteen olin odottanut, että Pekingin olympialaiset paikannettaisiin myös Aasiaan ja puhuttaisiin Aasian kisoista ja olin jo luonut kategorian, jossa kisojen paikka oli Aasia. Siihen ei kuitenkaan tullut yhtään juttua, sillä aineistoni 35 jutussa Aasiaa ei mainittu kertaakaan. Uteliaisuudesta palasin alkuperäisen aineistoon, jossa oli noin 700 juttua. Niissä Aasia tai aasialainen mainittiin yhteensä vain 14 kertaa. Lähes

kaikki näistä maininnoista olivat vuodelta 2001, jolloin kisaisännyys ratkesi. Pari oli vuodelta 2004, kun kiinalainen aitajuoksija Liu voitti ensimmäisenä aasialaisena pikamatkan olympiakultaa. Tämän jälkeen mainintoja oli vain kaksi, molemmat olympiakisojen ajalta. Toinen kertoi samaisen Liun loukkaantumisesta juuri ennen Pekingin kisojen starttiaan. Toinen taas liittyi juttuun, jossa todettiin, että suomalainen keihäsmies ei ole koskaan hävinnyt arvokisoissa Aasiassa. Pekingin olympiakisat eivät siis selvästi artikuloituneet Aasian olympialaisiksi, eikä Kiina myöskään artikuloitunut Aasian osaksi.

Kehän määritin sen mukaan, liikkuko juttu urheilun abstraktion tasolla vai liittykö siihen olympismia, olympialaisten maantieteellinen merkitys tai tulkintoja ja kehitysehdotuksia (ks. Kuva 1). Juttu saattoi sijoittua myös kahdelle sisimmälle kehille, vaikka jutun voisikin päätellä kertovan tapahtumista Pekingissä tai Kiinassa. Esimerkiksi jutussa Niemisen limusiini vaihtui bussiin käy selvästi ilmi, että ollaan Pekingissä, mutta kaupungille ei anneta mitään olympialaisiin liittymättömiä piirteitä. Peking mainitaan jutussa neljä kertaa esimerkiksi Jarkko Nieminen raapusti *Pekingin lentokentällä nimikirjoituksensa varhain keskiviikkoamuna nuorelle kiinalaisihailijalleen --- Pekingin olympiakylästä Nieminen piti ensi kosketuksen jälkeen. Viihtyvyyttä tosin saattaa lisätä se, että hän saa viettää kaksi viikkoa laatuaikaa vaimonsa Anu Niemisen kanssa. --- Keväällä Nieminen uskoi mahtuvansa Pekingissä 16 sijoitetun joukkoon.* Vaikka Peking periaatteessa on jutussa mukana, juttu käsittelee ainoastaan urheilua abstraktiona ja laajemmin olympiahenkeä ja olympialaista ilmapiiriä. Myös jutun kuva on otettu sisällä kilpailijoiden bussissa, mikä entisestään kasvattaa sitä vaikutelmaa, että olympialaiset käydään ”olympiatilassa”, paikassa, jonka maantieteellisellä sijainnilla ei ole mitään merkitystä.

Olen määrittänyt jutuista, liittykö niihin konflikti vai ei. Konfliktilla tarkoitan tässä sitä, muodostuuko olympismin (olympialiikkeen arvot, olympiahenki, urheilun ihanteet) ja olympialaisten paikan (Kiina tai Peking) välille ristiriitaa. Jos jutussa suoraan tai rivien välissä esitetään kritiikkiä, jonka päämääränä on todistaa Kiinan sopimattomuus olympiaisännäksi, jos kiinalaiset kritisoivat länsimaiden toimintaa olympialaisten suhteen tai näihin aiheisiin selvästi liittyvästä asiasta on julkaistu uutinen, olen merkinnyt taulukkoon 5, että juttuun liittyy konflikti. Joissain tapauksissa konflikti on jutun sivujuonne, mutta useimmiten koko juttu perustuu konfliktin esiintuomiseen. Konflikti saattoi ilmetä neljällä tavalla 1) niin että jutun yhdessä osassa puhuttiin olympialaisten hyvistä puolista tai kehuttiin kisapaikkoja, ja toisessa nostettiin esiin esimerkiksi

ihmisoikeusongelmat 2) kirjoittaja saattoi viitata konfliktiin suoraan tai 3) konflikti ei ilmene suoraan, mutta se on sisäänkirjoitettu juttuun esimerkiksi kuvailtaessa kisajärjestäjien tiedotustilaisuutta tai paikallisen väestön ankeita oloja olympialaisten alla tai 4) samasta aiheesta on julkaistu täysin vastakkaisista näkökulmista kirjoitetut jutut.

Kritiikin esittäjä on se, jonka suuhun kritiikki on jutussa pantu. Kritiikin esittäjä saattaa olla jutun puhuja, mutta häntä voidaan myös siteerata epäsuorasti. Olen ottanut huomioon kaikki tapaukset, joissa kritiikki on lähteytetty. Olen siis kirjannut ylös myös sen, jos kommentit on laitettu vaikkapa jonkin järjestön suuhun mainitsematta ketään ihmistä nimeltä. Aineistoni Peking-jutuissa esiintyi huomattavan usein subjektina *jotkut*, *toiset* tai *eräät*. Lisäksi teksteissä käytetään passiivista tyyliin kerrotaan tai on sanottu. Näissä tapauksissa olen merkannut erikseen taulukkoon 5, että kritiikki on esitetty passiivissa.

Kritiikin aihe -kohtaan olen merkinnyt ne asiat, joista Pekingiä, Kiinaa tai olympiaorganisaatiota on kritisoitu Pekingin olympialaisiin liittyen. Tein listasta hyvin yksityiskohtaisen, jotta kaikki ristiriitoja aiheuttavat tekijät tulisivat merkityiksi. Nämä ovat niitä asioita, joista juttujen konfliktit syntyvät. Tämän luvun lopussa pyrin erittelemään tarkemmin paikan ja olympismin konfliktia analysoimissani jutuissa. Taulukkoon 5 on tässä vaiheissa kirjattu vain karkea luettelo konfliktien aiheista.

Taulukko 5. Pekingin olympialaisia käsittelevät jutut kuudessa eri Helsingin Sanomien numerossa

Päiväm.	Otsikko	Juttutyppi	Paikka	Kehä	Konflikti	Kritiikin esittäjä*	Konfliktin aihe
12.07.01	Suomalainen turistiryhmä ylisti	pääjuttu+k	Peking	3 (?)	ei	-	-
	Kiina on hankala isäntäehdokas	kainalo	Kiina	3	kyllä	passiivi	Ihmisoikeudet, ilmasto
	Salt Lake Cityn johtaja	lyhyt	Kiina	3 ja 1	kyllä	urheilujohtaja L	urheilun ja politiikan suhde
	Poliisi pidätti tiibetiläisiä Moskovassa	lyhyt	Kiina	3	kyllä		Tiibetin tilanne
29.08.04	Supertaituri Liu odottaa jo	kakkosjuttu	Kiina	2	ei	-	-
	Toimittajajärjestö vaatii boikottia	kakkosjuttu	Kiina	3	kyllä	Järjestö L	ihmisoikeudet, diktatuuri
07.08.07	Saasteet huolettavat	pääjuttu+k	Peking	1 ja 3	kyllä**	urheilujohtaja L	ilmasto
	Pekingin saasteista päänaivaa	kainalo	Olympialaiset	2	ei		
	Suorituspaikat lähes valmiina	kainalo	Peking	vain paikka	ei		
	Kiina vähättelee mahdollisuuksiaan	kainalo	Kiina	2	kyllä	Kiinan lehdistö K	Kiinan urheilujärjestelmä
19.04.08	Kiinan isännöys repii	pääjuttu+k	Kiina	3 ja 4	kyllä	urheilujohtaja L, M passiivi	Tiibet, ihmisoikeudet, olympialiike
	Huonomman maailman puolesta	kolumni	Kiina	4	kyllä	toimittaja L	sananvapaus
	Suomalaisurheilijat eivät ole	kainalo	P ja K	2	kyllä	urheilujohtaja L	urheilun ja politiikan suhde
	Linnunpesä avattiin	lyhyt	Peking	vain paikka	ei	-	-
07.08.08	Kiinassa kansallistunne huipussaan	pääjuttu+k	P ja K	3	kyllä	ToimittajaL, mediaK, tavisK	nationalismi, ihmisoikeudet, raha
	Norjan naiset selättivät	lyhyt	Olympialaiset	1	ei	-	-
	Mahdottoman isot nuorisouhlat	kolumni	Peking	4	kyllä	toimittaja L	olympia-arvojen hukkuminen
	Barcelona esti Messin ottelut	kakkosjuttu	Olympialaiset	2	kyllä	urheilujohtaja L	olympiaurheilu vs. muu urheilu
	Konkari Hirvi sai kunniaehtävän	kakkosjuttu	Olympialaiset	2	ei	urheilujohtaja L	-
	Niemenen limusiini vaihtui bussiin	pääjuttu+k	Peking	2	ei	-	-
	Helvetti onkin taivas	kainalo	Peking	2 ja 3	ei	-	-
	USA pahoitteli maskinäytöstä	lyhyt	Peking	3	kyllä	-	uutinen konfliktista
	Brasilian Juliana pois hiekalta	lyhyt	Olympialaiset	1	ei	-	-
	Skeetin suosikki on yksisilmäinen	lyhyt	Olympialaiset	1 ja 2	ei	-	-
	Saasteet säästäneet urheilijat	kakkosjuttu	Peking	3	ei	-	-
10.08.08	Längin voitto lauantain lohtu	pääjuttu+k	Olympialaiset	1	ei	-	-
	Georgian joukkue vetäytyy	pääjuttu+k	Olympialaiset	2	kyllä	urheilujohtaja L, urheilija M	olympiarauhan rikkominen
	Perheväkivaltaa	kolumni	Olympialaiset	2	kyllä	toimittaja L	sodan vaikutus urheiluun
	USAn joukkue järkyttyi	kakkosjuttu	Peking	3(?)	kyllä	-	uutinen konfliktista
	Kiinan Wei tähditti	kakkosjuttu	Olympialaiset	1	ei	-	-
	Ihmisoikeusaktivisti katosi	lyhyt	P ja K	3	kyllä	-	uutinen konfliktista
	Tiibetin lippu peitettiin	lyhyt	Kiina	3	kyllä	-	uutinen konfliktista
	KOK:ssa ei pelätä terrori-iskuja	kakkosjuttu	P ja K	3	kyllä	toimittaja L	turvallisuus, ihmisoikeudet
	Dinara huokuu itseluottamusta	kakkosjuttu+k	Olympialaiset	1	ei		

N=35

*Urheilujohtajilla tarkoitetaan esim. KOK:n tai muun urheilun kattojärjestön edustajaa tai joukkueen johtajaa tai järjestäjien edustajaa tms.

L=länsimainen ihminen tai järjestö K=kiinalainen, M=muu

**Paikan ja suorituksen välinen konflikti, ei paikan ja ideologian

Taulukosta 5 on helppo huomata, että Kiinaan sijoitettuja juttuja julkaistiin eniten ennen kisojen alkua. Aineiston kolmen ensimmäisen lehden jutuista yli puolet paikantuivat Kiinaan. 14 jutusta neljä paikantui Pekingiin ja vain yksi, saasteiden vaikutuksia suomalaisten suorituksiin pohtiva juttu sijoittui paikattomiin olympialaisiin. Selvästi Kiinaan paikantuvat jutut käsittelevät yleensä kiinalaista kulttuuria tai Kiinan politiikkaa. *Toiset uskovat, että Kiina tuskin lähtee toteuttamaan suurinta pakkomielleltään eli sotimaan Taiwanin palauttamiseksi, jos se valmistautuu olympialaisiin.* (HS 12.7.01)

Usein aihe liittyi ihmisoikeusrikkomuksiin, sensuuriin tai Kiinan Tiibet- tai Taiwan-suhteeseen tai nationalismiin. *Isänmaallinen henki on huipussaan, kun maailman suurin kansakunta isännöi sen suurinta urheilutapahtumaa. (HS 7.8.08)*

Aineiston Kiina-jutut olivat erittäin konfliktipainotteisia: vain yhdessä 13:sta Kiinaan paikantuvasta jutusta ei ollut löydettävissä olympialaisiin liittyvää konfliktia. Olympiakirjoittelussa ylipäättään näytti syntyvän uusi näkemys Kiinasta eli Kiinan reartikulaatio: Kiina on se maa, joka ei sovi olympiaisännäksi. Ennen kuin Kiina haki olympialaisia, siihen ei ollut liitetty tällaisia merkityksiä, tai näin tehtiin hyvin harvassa tilanteessa. Näin Kiina ei enää yhdistynyt voimakkaimmin esimerkiksi talouskasvuun, josta suomalaiset ovat tottuneet Kiina-yhteydessä kuulemaan. Epävarma ihmisoikeustilanne on toki liitetty Kiinaan ennenkin, samoin sananvapauden ongelmat. Nyt ne saivat yhteisen nimittäjän: epäsojiva olympiaisäntä.

Kritiikkiä Kiinan ja Pekingin olympialaisista pääsivät aineistossa esittämään länsimaiset tahot. Varsin usein kritiikki laitettiin urheilujohtajien suuhun. Juttuja, joissa kiinalaiset olisivat saaneet vastata länsimaiden argumentteihin Kiinan olympiaisännyyden ongelmista tai esittäneet vastakritiikkiä oli hyvin vähän. Harvoja esimerkkejä tästä oli juttu *Kiinassa kansallistunne huipussaan*, jossa kerrottiin kiinalaisen median länsikritiikistä ja haastateltiin opiskelijaa, joka kritisoi soituviestissä eri puolilla maailmaa sattuneita välikohtauksia.

”Olin todella vihainen olympiasoihdun häirinnästä. Poliittikka ei kuulu olympialaisiin. Kisat kuuluvat kaikille. Ja me (kiinalaiset) teemme hyvää työtä Tiibetissä”, sanoi insinööriopiskelija He Yinghui, 21.⁸

Tämä jäi kuitenkin lähes aineiston ainoaksi kiinalaista kritiikkiä esitteleväksi jutuksi. Tarkistin,

8 Talvella 2008 Tiibetin munkit aloittivat pääkaupungissa Lhasassa rauhanomaiset mielenosoitukset kiinalaista hallintoa vastaan. Mielenosoitukset kärjistyivät mellakoiksi maaliskuun puolivälissä. Viikkoja kestäneet levottomuudet levisivät Lhasasta ympäri Kiinalle kuuluvaa autonomista Tiibetiä. Kiinan kansantasavalta miehitti Tiibetin 1950-luvun alussa ja siitä lähtien se on ollut yksi Kiinan 22 maakunnasta. Tiibetin asema on ollut kiistanalainen vuosikymmenten ajan. Tiibetin mellakoista saivat alkunsa myös soituviestiä maailmalla seuranneet mielenosoitukset ja kiihtyvä keskustelu olympialaisten mahdollisista boikotoinneista.

johtuuko tämä siitä, että kiinalaisia ei olisi ylipäättään haastateltu. Laskin juttujen puhujat ja totesin, että näin ei ole. Kiinalaiset esiintyivät jutuissa puhujina harvemmin kuin muut, mutta kiinalaisia oli kuitenkin lainattu seitsemässä jutussa 33:sta. Syyt kiinalaisen kritiikin vähyyteen ovat siis jossain muualla.

Taulukosta 5 näkyy, että sen jälkeen kun olympialaiset alkoivat, olympialaisiin paikannettujen, eli paikattomien juttujen määrä kasvoi selvästi. Yhä useampi juttu käsitteli tietenkin urheilu-urituksia, ja lähes poikkeuksetta nämä jutut voi paikantaa ainoastaan olympialaisiin, ilman että tapahtuman maantieteellisellä sijainnilla on mitään merkitystä. Näin kisojen edetessä koko Kiina ei enää aineiston perusteella näytäkään liittyvän niin vahvasti olympiakisoihin kuin aiemmin. Peking näkyi yhä urheilujutuissa, mutta se oli useimmiten Jarkko Niemis-jutun kaltaisessa sivuroolissa.

Paikannuksen näkökulmasta ei näytä olevan merkitystä sillä, kuinka isosta jutusta on kysymys. Kuten taulukosta 5 voi havaita, Pekingin olympialaisista kirjoitettiin pääjuttuja ja kolumneja, jotka sijoittuvat vain olympialaisiin, eivät Kiinaan tai Pekingiin. Näistä kiinnostava esimerkki on juttu Georgian mahdollisesta vetäytymisestä olympialaista Georgiassa puhjenneen sodan vuoksi. Juttu on sikäli aineiston kummajainen, että se on aihepiiriltään ja sisällöltään poliittisesti latautunut, mutta se ei liity lainkaan Kiinaan tai Pekingiin. Kiinan ihmisoikeudet jäivät syrjään, kun olympia-aatetta vastaan hyökättiin vielä konkreettisemmin: sotimalla.

Olympiarauha eli ekekheria on peräisin antiikin kisoista. Ennen olympialaisia, niiden aikana ja jälkeen ei sodittu. Tai ei ainakaan aloitettu uusia sotia. (HS 10.8.08)

Georgia-juttu on esimerkki ideologiaan liittyvästä konfliktista, jolla ei ole mitään tekemistä sen paikan kanssa, jossa kisat järjestettiin. Melkein kaikissa muissa konflikteissa kyse oli kuitenkin aatteen ja olympiaisännän välisistä ristiriidoista. Nämä konfliktit jatkuivat uutisissa pitkin olympialaisia, mutta niiden aiheet näyttivät muuttuvan matkan varrella. Otanta näistä kuudesta lehdestä kertoo samaa kuin juttuaiheita esittelevät taulukot 2 ja 3: ihmisoikeudet ovat jutun aiheena yhä harvemmin. Kisojen edetessä niistä näytti tulevan disartikulaatio: ne eivät siis enää liittyneet olympialaisiin ainakaan läheskään yhtä voimakkaasti kuin alussa.

Seuraavassa kirjoitan auki kahden eri lehden olympiajuttujen sisällöllisen analyysin. Luvun lopussa vedän yhteen käsitykseni siitä, millaisia paikan ja ideologian konflikteja Helsingin Sanomissa Pekingin olympialaisten yhteydessä muodostui. Analysoin paikan ja ideologia konfliktia kahden eri aikoina ilmestyneen Helsingin Sanomien numeron kautta. Analyysit käsittelevät aineiston ensimmäistä päivää (12.7.01) ja viimeistä päivää (10.8.08). Samaan tapaan kuin tässä esitän olen lukenut ja analysoinut myös muut aineistoni jutut. Kahden valitsemani lehden jutut antavat kuitenkin mielestäni edustavan käsityksen olympiauutisinnoin erilaisista juttutyypeistä, näkökulmista ja artikulaatioista.

4.2.1 Helsingin Sanomien jutut 12.7.2001

Aloitan analyysin jutulla Kiina on hankala isäntäehdokas (12.7.2001), sillä se tiivistää erinomaisesti sen, mistä asioista paikan ja ideologian konfliktissa Pekingin olympiakirjoittelussa oli kyse. Analyysin jälkeen käsittelem sivun muut jutut ja vedän lyhyesti yhteen niistä tekemäni päätelmät. Tässä alaluvussa analysoimani jutut ovat liitteinä 2 ja 3.

Kiina on hankala isäntäehdokas

Ennen kuin vuoden 2008 olympialaiset myönnettiin Pekingille, tiedotusvälineissä käytettiin paljon puheenvuoroja kisojen puolesta ja niitä vastaan. Keskustelu vain tiivistyi, kun Peking nousi ennakkosuosikin asemaan. Juuri ennen julkistamispäätöstä 12.7.2001 HS:n sivun pääjuttuna julkaistu ”Kiina on hankala isäntäehdokas” pohtii, sopiiko Kiina olympiaisännäksi. Juttu on hyvä esimerkki ideologian ja paikan konfliktista ja se sijoittuu laatimani mallin kolmannelle kehälle. Juttu perustuu kokonaan erilaisille konflikteille, joita Kiinan mahdollinen kisaisännys aiheuttaa. Se puhuu esimerkiksi Kiinan mahdollisten olympialaisten poliittisuudesta, Kiinan suurvalta-asemasta, turvallisuusuhkista, kiinalaisten erilaisuudesta ja Kiinan ihmisoikeusongelmista. Heti jutun alussa todetaan näin:

Tiananmenin aukion lähistön verilöylystä on jo kaksitoista vuotta ja Pekingin isännyyden vastustus maailmalla vaisua. Jotkut ihmisoikeusjärjestökin ovat ilmoittaneet, että kyllä Peking voi kisansa saada.

Eräät merkittävät historialliset tapahtumat artikuloituvat aikaan (lokakuun vallankumous), toiset

taas ennen kaikkea paikkaan (Normandian maihinnousu). Tiananmen⁹ kuuluu eittämättä jälkimmäisiin, eikä sen vuoksi ole ihme, että jutussa mainitaan nimenomaan Tianamenin eikä esimerkiksi vuoden 1989 verilöyly. Siitä huolimatta on kiinnostavaa, että näkökulmana on juuri vahvasti paikkasidonnainen Tiananmen. Jo jutun otsikko sanoo, että Peking on hankala isäntäehdokas (Peking siis on hankala *paikka* kisojen järjestämiseen jostain syystä). Pekingin ongelman lähestyminen toisen paikan näkökulmasta vaikuttaa varsin sopivalta ratkaisulta.

Tiananmenin kautta ajatukset viedään Kiinan poliittiseen järjestelmään ja sen oikeutukseen. Toisaalta se taas ilmentää sitä länsimaisen ideologian (ja idealismin) muuttia, johon Kiina ei sovi: demokratiaa, sananvapautta, ihmisoikeuksia. Tiananmen on ollut kivi niiden päättäjien kengissä, jotka ovat joutuneet pohtimaan suhdettaan Kiinaan. Siitä on tullut yksi kiinalaisen järjestelmän symboleista, ja vaikka tapahtumista on kulunut jo yli 20 vuotta, kuva on edelleen kirkkaampi kuin kiinalaiset päättäjät soisivat. Tiananmen on poliittisesti latautunut kauneusvirhe mahdollisesti tulevassa olympia-Pekingissä. Tekstissä Kiinan ”Tiananmen-ongelma” liittyikin yhteen Kansainvälisen olympiakomitean ongelman kanssa. Peking voi olla samanlainen kauneusvirhe olympialaisten historiassa kuin Tiananmen Pekingin historiassa. Kummassakin tapauksessa ongelmaksi nousevat tietyn paikan historia, siihen liittyvä politiikka ja näistä johtuvat mielikuvat. Tiananmenin esiintuomisessa yhdistyvät siis varsin konkreettisesti poliittinen Kiina ja olympia-Kiina. Tiananmen on latautunutkin latautuneempi paikka. Tuskin kukaan sen nimen kuullessaan ajattelee aukion kauneutta ja suuruutta, vaan se konnotoituu Kiinan poliittiseen järjestelmään ja vuonna 1989 tapahtuneeseen verilöylyyn. Tiananmen on poliittinen paikka keskellä Pekingiä, eikä kovinkaan kaukana tulevan olympiastadionin paikasta. Tiananmenin maininta tuo paikan näkökulmasta konkreettisesti esiin sen, että olympia-Peking on myös poliittinen Peking ja jopa kansanmurha-Peking. Siinä asetetaan kyseenalaiseksi se, muuttuuko Peking olympia-Pekingiksi, jos sinne rakennetaan urheilustadion. Syrjäyttääkö sen Tiananmenin muiston ja sorto-Pekingin? Jutussa liitetään lisäksi yhteen Tiananmenin tapahtumat ja olympialaisten vastustus maailmalla, eli Tiananmen artikuloituu osaksi olympialaisten hakuprosessia ja koko olympialaisia. Tässä Tiananmenistä tulee Kiinan olympiaisännyyden kyseenalaistamisen symboli. Kiinnostavaa on, että kansanmurha artikuloituu tässä ikään kuin olympialaisten vastakohtaksi. Virkkeen voi lukea joko

---

⁹ Kiinan kommunistisen puolueen pääsihteeri Hu Yaobang kuoli 15. huhtikuuta 1989. Hu Yaobangin muistoksi torille tuotiin seppeleitä. Muistotilaisuus ja mielenosoitus jatkuivat, ja torille kerääntyi 3000 opiskelijaa nälkälakkoon telttaleiriin. Mielenosoituksen aiheina olivat muun muassa korruptio, inflaatio ja tyytymättömyys puoluejohtoon. Pekingiin julistettiin poikkeustila 20.5.1989. Kaksi viikkoa myöhemmin hallitus lähetti eliittijoukot Pekingiin. Panssarivaunurykmentit tulivat sisämaasta, eikä niillä ollut henkilökohtaisia suhteita pääkaupunkiin. 4.6.1989 sotilaat tappoivat aseistamattomia opiskelijoita, työläisiä ja toimittajia aukiolla ja sen pohjoispuolella itä-länsisuunnassa kulkevalla *Ikuisen rauhan kadulla*. Aseistamattomat ihmiset pakenivat polkupyörillä katuja pitkin. Arviot uhrien määrästä vaihtelevat muutamista sadoista useisiin tuhansiin. Kaikki Kiinan johtajat ovat kieltäneet tapahtumien selvitykset, ja hallitus kertoo historian omaksi edukseen. Vapaa tiedonvälitys aiheesta on yhä Kiinassa suljettu.

syytöksenä maailmaa kohtaan, joka on unohtanut verilöylyn vain kolmessa olympiadissa tai sitten arviona siitä, että 21 vuotta selkkauksesta on riittävän pitkä aika sen anteeksiantamiseen. Yhtä kaikki Tiananmenin tapahtumat liitetään tässä yhteen Pekingin mahdollisen olympiaisännöyden kanssa. Sen mukana tulee kiinalainen poliittinen järjestelmä sekä koko maailmanpolitiikka. Jo pelkästään tällä yhdellä virkkeellä Pekingin olympialaisista on tehty hyvin poliittinen kysymys.

Paitsi viittaus Kiinan poliittiseen järjestelmään, Tiananmenin mainitseminen on myös viittaus Kiinan ihmisoikeustilanteeseen. Teksti jatkuuikin lauseella *Jotkut ihmisoikeusjärjestökin ovat ilmoittaneet, että kyllä Peking voi kisansa saada*. Ihmisoikeusjärjestöt nostetaan tässä suureksi auktoriteetiksi. Päätöstä ei teekään olympiakomitea, vaan sen tekevät ihmisoikeusjärjestöt. Tai ainakin niiden mielipide on kisojen kohtalon kannalta erittäin olennainen. Koska ihmisoikeudet ovat Kiinassa ongelma, tarvitaan ihmisoikeusjärjestö sanomaan, voidaanko kisat järjestää siellä. Tässä kohtaa ei siis ole kysymys siitä, onko Kiinan infrastruktuuri riittävää, pysyisivätkö järjestelyt aikataulussa ja niin edelleen. Ihmisoikeusjärjestöjen ja koko maailman tulisi arvioida Kiinan kelvollisuutta olympiajärjestäjäksi asenteiden ja arvomaailman näkökulmista. Käsitys on tiivistetty jutun loppupuolella:

Monen länsimaalaisen lehden pääkirjoitukset hyökkäävät Kiinan rajusti heikentynyttä ihmisoikeustilannetta vastaan. Jos kisat annetaan Kiinalle, kansainvälinen yhteisö sulkee silmänsä laajan työleiri- ja vankilaverkoston vangeilta, logiikka kulkee.

Maailmanpolitiikka

Jotta Tiananmen ei jäisi yksittäiseksi esimerkiksi, jutussa on nostettu esiin myös toinen ongelmallinen paikka.

Toiset uskovat, että Kiina tuskin lähtee toteuttamaan suurinta pakkomielleltään eli sotimaan Taiwanin palauttamiseksi, jos se valmistautuu olympialaisiin.

Jotkut haluavat panna vierekkäin tilastot, joiden mukaan yli 95 prosenttia pekingiläisistä tukee kisahanketta – ja yli 95 prosenttia kiinalaisista on valmiita sotimaan Taiwanista.

Nyt siirrytään pois Pekingistä, ja ajatukset viedään laajemmin koko Kiinaan ei vain Pekingin

kaupunkiin. Taiwan¹⁰ on yhtä lailla Kiinalle tärkeä ja vaikea paikka, samoin kuin Tiananmen. Tässäkin väkivalta korostuu jonkinlaisena olympialaisten vastakohtana: ensin huomautetaan, että olympialaisiin valmistautuminen vie sotaintoa ja sitten rinnastetaan kisahankkeen tukeminen ja halu hyökätä Taiwaniin. Ensimmäisessä kohdassa pidetään hyvänä asiana sitä, että Kiina tuskin hyökkää Taiwaniin, jos se saa kisat. Jälkimmäisessä virkkeessä nostetaan esiin, onko kansan sotavalmius ehkä este olympiakisoille.

Tekstissä käytetään subjekteina toiset—toiset-yhdistelmää, eli tekijöitä ei määritellä. *Toiset haluavat asettaa vierekkäin tilastot, joiden mukaan...* Näin teksti etäännyy kirjoittajasta itsestään; hän antaa ymmärtää, että ei kirjoita omia mielipiteitään, vaan ainoastaan siteeraa muita. Mysteeriksi jää, keitä nämä toiset ovat. Vielä kiinnostavampaa on, miksi he haluavat rinnastaa tilastot kisakannatuksesta ja valmiudesta hyökätä Taiwaniin. Tässä tullaan ensimmäiseen konfliktiin: olympialaisten tulisi yhdistää kansakuntia, mutta Pekingin olympialaiset korostavat Kiinan nationalismia ja suurvaltakamppailua. Jos Kiina saa olympialaiset, se kasvattaa kansallistunnetta maassa, ja herättää halun lähteä pitkään pohditulle valloitusretkelle Taiwaniin. Taiwan symboloi myös Kiinan ja muun (länsi)maailman välisiä suhteita. Esimerkiksi YK on toistuvasti asettunut Taiwanin puolelle Kiinan ja Taiwanin välisissä kiistoissa. Taiwan tuo esiin olympialaisten merkityksen maailmanpolitiikan välineenä. Jos Kiina hyökkäisi Taiwaniin, kyseessä olisi laaja kansainvälinen selkkaus, joka vetäisi mukaan puoli maapalloa. Ongelma ei tässä ole se, että hyökkäystä pidettäisiin erikoisen todennäköisenä, vaan että sen mahdollisuus on olemassa. Taiwan on yksi maailmanpoliittisten vastakkainasetteluiden symboleista, ja sen mainitseminen muistuttaa siitä, että kisojen vieminen Kiinaan tekee kisoista äärimmäisen poliittiset, olympialiikkeen peruseriaatteiden vastaisesti. Tiananmenin aukion mainitsemisen voikin tulkita viittaukseksi Kiinan sisäisiin ongelmiin ja poikkeavuuteen, kun taas Taiwan on viittaus siihen liikkeeseen, jonka Pekingin olympialaiset voivat saada aikaan maailmanpoliittisessa järjestyksessä.

Nationalismin nousuun ja poliittisen agendan levittämiseen viitataan tekstin jatkoissa vielä selkeämmin:

Ja sitten ovat ne, jotka muistuttavat, että vuoden 1936 kisaisäntä eli Hitlerin Saksa pumppasi

---

10 Alue on kiistanalainen, sillä manner-Kiinan hallituksen mukaan Taiwan kuuluu Kiinan kansantasavaltaan, kun taas Kiinan kansantasavalta katsoo manner-Kiinan kuuluvan sille. Tämä tilanne syntyi Kiinan vallankumouksen yhteydessä 1949, kun Kiinaa aiemmin hallinnut, Guomindang-puolueen johtama hallitus pakeni kommunisteja Taiwanin saarelle. Kummankaan valtion hallitus ei hyväksy, että muut maat tunnustaisivat kummankin itsenäiseksi valtioksi, koska katsovat, että tämä merkitsisi välillisesti toisen olemassaolon kieltämistä

harhaan johdettuun kansaan natsismin kiihkon osaksi olympialaisten tuella. Kiinan johtajat käyttävät nopeasti kasvanutta kansallisuusmielisyyttä aseena aina, kun siihen tarjoutuu tilaisuus. Nationalismin voi vain odottaa kasvavan, jos Peking saa kisat.

Jos Tiananmen ja Taiwan eivät vielä riittäneet, tekstissä otetaan kovat aseet käyttöön viimeistään nyt. Nationalismin ja olympismin konflikti esitetään tekstissä siis varsin suoraan. Samoin analogian välineenä on jälleen äärimmäisen latautunut paikka: natsi-Saksa. Vertaus välittää selvän viestin siitä, että kommunistisen Kiinan asukkaat ovat yhtä harhaanjohdettuja kuin Hitlerin ajan saksalaiset. Se asettaa myös maiden poliittiset järjestelmät samalle viivalle. Natsi-Saksa on edelleen trauma koko maailmalle ja varsinkin Euroopalle, koska Hitlerin Saksa edustaa kaikkea sitä, mikä poikkeaa erityisesti Ranskan vallankumouksen jälkeisistä perilänsimaisista arvoista. Natsi-Saksa tuo mieleen diktatuurin, riiston, ihmisoikeuksien polkemisen, propagandan, syrjinnän ja kansanmurhan. Viittaamalla Natsi-Saksaan länsimaiset arvot siirretään suoraan Kiinaan: maan historiaa ja nykyisyyttä arvotetaan samoista lähtökohdista kuin Euroopan. Tämä käy järkeen sikäli, että myös olympialainen arvomaailma ja olympismi on painotetusti länsimainen tuote. Länsimaiset kisat tarvitsisivat siis areenakseen länsimaisen ympäristön. Kiina ei kuitenkaan tekstin perusteella sellaista tarjoa. Pekingin olympialaiset vertautuivat Berliinin olympialaisiin myös järjestelyiltään. Berliinin kisat saivat omana aikanaan kansainväliseltä lehdistöltä kritiikkiä siitä, että oheistapahtumia oli aivan liikaa (Kuparinen 1997, 75-81). Kiinaa syytettiin samasta asiasta jo kauan ennen kisojen alkua. Myös avajaisia uumoiltiin liian mahtipontisiksi ennen kuin niitä oli edes pidetty.

Olympialaisia ja huippu-urheilua ylipäättään on usein kritisoitu juuri nationalismin nostattamisesta (ks. Hill 1996). Sen sijaan enemmän aikaa on kulunut siitä olympialiikkeen saamasta kritiikistä, että se myöntämällä kisat jollekin olisi pönkittänyt jonkin valtion asemaa. Yhdysvalloissa on pidetty 1990-luvun jälkeen kahdet olympialaiset (Atlanta 1996 ja Salt Lake City 2002), mutta näiden kisojen ei koettu turhaan korostavan Yhdysvaltain asemaa maailmanpolitiikassa. Kun kirjallisuudessa puhutaan suurvalta-aseman vahvistumisesta ja olympialaisten poliittisesta hyödyntämisestä omassa maassa (vrt. Andrews & Ritzer valtion esittämisestä avajaisissa 2007, 37), esiin nousevat kylmän sodan ajan boikottikisat sekä natsi-Saksan isännöimät olympialaiset vuodelta 1936. Näitä on usein pidetty olympiahistorian mustimpina lukuina. Olympialaiset järjestettiin Moskovassa vuonna 1980 ja Los Angelesissa 1984. Jälkikäteen voi nähdä, että kisat myönnettiin Neuvostoliitolle ja USA:lle vuorovuosina suurelta osin suurvaltojen poliittisten jännitteiden takia.

Tämä oli ainoa tapa säilyttää edes näennäisen puolueeton kuva Olympiakomiteasta. Onkin kiinnostavaa, että jutussa Kiina on hankala isäntäehdokas, Kiinan mahdollinen olympiaisännyys liitetään nimenomaan natsi-Saksaan eikä 1980-luvun suurvaltapolitiikkaan. Viestinä näyttää olevan se, että olympialaisia ei myönnetty Kiinalle sen suurvalta-aseman takia vaan muista syistä.

Toisaalta Kiinan nationalismin nousua kuvataan jutun monessa kohdassa, ja näin annetaan ymmärtää, että Kiina käsittää olympiakisojen saamisen nimenomaan suurvalta-aseman tunnustamiseksi. Tässä tullaan artikulaatoristiriitaan. Kysymys on siitä, miten olympialaisten mahdollinen myöntäminen Kiinalle artikuloituu. Kiina tahtoo liittää olympiaisännyyteen ajatuksen sen tunnustetusta suurvalta-asemasta. Läntinen maailma puolestaan liittää isännyyteen artikulaation, jonka mukaan sen avulla Kiina saadaan tarkemmin länsimaisen suurennuslasin alle ja jonka avulla sitä voidaan valvoa. Kysymys on siis kärjistetysti siitä, artikuloituuko Kiina maana kunnioitettavaksi suurvallaksi vai muiden vahdittavaksi jalkaapolkevaksi uhmaikäiseksi.

Toiseus

Jutun loppukaneettina otetaan vielä kantaa kiinalaisuuteen.

Eräs pekingiläinen taksikuski yritti sanoa sanan englantia alkuviikosta - se on vallankumous kaikkien niiden mielestä, jotka ovat tutustuneet tähän tavattoman röyhkeään ihmisryhmään.

Lause on irrallinen heitto, joka tulee lopussa eteen yllättäen. Tällä tekstin viimeisellä lauseella tavoitellaan huumoria, mutta teksti jättää erikoisen maun. On hankalaa kuvitella jotain toista kansakuntaa, jota voisi kansallisuuden ja ammatin perusteella nimittää lehdessä röyhkeäksi, ehkä poliitikkoja lukuunottamatta. Eroa kiinalaisten ja muiden välillä tehdään tässä ennen kaikkea kielen kautta. Yksikään taksikuski ei siis puhu englantia Pekingissä, teksti antaa ymmärtää. Kiinalaiset eivät ole kiinnostuneita länsimaista eivätkä sinne saapuvista matkailijoista, eivätkä heidän kulttuuristaan. Palvelutasokin on selvästi huono, taksikuskit kun ovat röyhkeitä.

Teksti jättää ilmaan ajatuksen siitä, miten kansoja yhdistävä tapahtuma voitaisiin järjestää maassa, jossa edes taksikuskit eivät halua puhua englantia. Hirtehisesti annetaan toisaalta ymmärtää, että olympialaisten ansiosta jopa tämä muuri saattaa olla murtumassa: taksikuskihan koetti puhua englantia. Ehkä siis olympialaiset voisivat vähentää kiinalaisten toiseutta. Ei kuitenkaan niin, että me ymmärtäisimme paremmin kiinalaisuutta ja Kiinan kulttuuria, vaan niin, että olympiakisat

voisivat saada kiinalaiset muuttumaan vähän enemmän sellaisiksi kuin me. Ehkä heidän kanssaan sitten voisi keskustella.

Suomalainen turistiryhmä ylisti Pekingiä

Tässä jutussa kerrotaan, miltä tämän päivän Peking näyttää suomalaisen matkailijan näkökulmasta. Juttua varten on haastateltu pekingiläisessä hampurilaispaikassa Kiinassa lomamatkalla olevaa suomalaisperhettä.

Jos tämä tyytyväinen suomalaisjoukko istuisi perjantaina Moskovassa valitsemassa vuoden 2008 olympialaisten kisaisäntää, äänestyslippuun kirjoitettaisiin Peking. "Kyllä. Nämä kiinalaiset saavat niin paljon aikaan. Tämä on siisti ja länsimainen paikka, täällä ei tarvitse pelätä rikollisuutta", Kivistö ylistää.

Jutun yleissävy on Kiinaa kohtaan positiivinen. Tämän vuoksi sen rinnalle on varmasti haluttu Kiinaa kriittisesti käsitellyt teksti, edellisessä esittelemäni *Kiina on hankala isäntäehdokas*. Tämä teksti on taitettu isäntäehdokas-jutun kainaloksi.

Juttu alkaa amerikkalaisesta KFC (Kentucky Fried Chicken) hampurilaispaikasta. Ilman otsikkoa lukija joutuisi lukemaan useita kappaleita ennen kuin voisi päätellä, missä kaupungissa juttu on tehty. Hampurilaisketju on haastattelupaikkana erittäin paikaton: KFC-ketjun ravintolat kuten McDonaldsit ja monet muut ovat samankaltaisia kaikkialla ympäri maailmaa, ja vertautuvat siten Castellsin esimerkkiin hotellihuoneiden samanlaisuudesta maailmalla (Luku 2). Tässä KFC:stä tuleekin olympialaisten metafora: ei ole väliä, missä se fyysisesti sijaitsee, sillä sisältö on aina sama. Tämä oli myös juuri olympiavalintoja ennen kaikkein oleellisin kysymys sekä olympiakomiteassa ja mediassa että koko urheilua seuraavassa maailmassa: onko sillä väliä, missä olympialaiset pidetään? Tässä jutussa Peking esitellään suurkaupunkina, joka ei juuri poikkea muista suurkaupungista. Pienet erityispiirteet ovat Pekingille lähinnä etu. Jutussa kuvaillaankin KFC:n ohella Pekingistä vain yksi paikka: Tiananmenin aukio.

Vaikka valtavalla Tiananmenin aukiolla partioi kymmeniä siviiliasuisia poliiseja valmiina pamputtamaan rettelöitsijöitä, valtaosa turisteista huomaa Pekingissä vain avoimen, länsimaalaiset avosylin vastaanottavan kaupungin

Tiananmenin aukion esitleminen on myös käytännössä ainoa (tahaton tai tahallinen) viittaus

saman sivun Kiina on hankala isäntäehdokka -tekstiin. Tiananmenin ja poliisiarmeijan mainitseminen vie ajatukset väkisinkin vuoden 1989 verilöylyyn. Aukion mainitseminen on kuin muistutus: vaikka täällä nyt on siistiä ja avointa, tässä samassa kaupungissa on tapahtunut myös järkyttäviä asioita. Jutussa tuodaan esiin Kiinan lähistoriaa muillakin tavoin. Useasti sivutaan myös kommunismia. Tekstissä painottuukin kahden eri Pekingin ero: kulttuurivallankumouksen aikainen Peking on täysin eri Peking kuin nykyinen. Jutussa tuodaan vertailun ja vastakkainasettelun avulla esiin näkemys, jossa on olemassa niin entinen, anarkistinen, kömpelö ja jopa vaarallinen Peking kuin tavallinen, siisti ja länsimainen Peking.

Tuolloin (1969) Kiina oli anarkistisessa tilassa ja Taivaallisen rauhan aukiolla punakaartilaiset huusivat hysteeristä tukeaan Mao Tsetungille. Kiina on aivan eri maa tänään. --- Valtaosa turisteista huomaa Pekingissä vain avoimen, länsimaalaiset avosylin vastaanottavan kaupungin. Kiina on virallisesti kommunistisen puolueen johtama maa, mutta 41-vuotiaan Hannu Kivistön mukaan "kommunismia pitää etsimällä etsiä".

Matkalaiset ovat huomanneet pari kömpelösti toimivaa valtionkauppaa, Maon potretin ja muutaman yksityiskohdan siellä täällä, mutta pääosin he ovat nähneet "kovin länsimaisen, tavallisen suurkaupungin", kuten Kivistö sanoo.

Länsimaisuus esiintyy jutussa adjektiivina kaksi kertaa. Se mitä länsimaisuus Pekingin kohdalla sitten tarkoittaa, jää kuitenkin lukijan mielikuvituksen varaan. Jutun alussa haastateltava totesi, että Peking on siisti ja länsimainen paikka, jossa ei tarvitse pelätä rikollisuutta. Todellisuudessa rikollisuus kuuluu kuvaan liki kaikissa länsimaisissa suurkaupungeissa, joten rikollisuuden puuttuminen ei ainakaan tee kaupungeista länsimaista. Kaikki vaikkapa Pariisin tai Lontoon keskustan ulkopuolella vierailleet tietävät, että tuskin pelkkä siisteyskään. Jälkimmäisessä kohdassa länsimaisuutta kuvataan vastakohtana kömpelösti toimiville valtionkaupoille ja Maon kuville. Länsimaisuus vaikuttaisi siis olevan jotain tehokasta ja ehdottomasti ei-kommunistista.

Jutusta saa sen kuvan, että Peking roikkuu vähän kahden maailman välillä: toisaalta on kommunistinen historia ja siihen liittyvät jäänteet, toisaalla länsimaiset vaikutteet. Olympialaisten saamisessa olennaista on, onko tätä "länsimaisuutta" jo enemmän kuin menneisyyttä. Omien perinteidensä turvin Kiina ei kisoja saa. Samoin vaikuttaa siltä, että olympialaiset veisivät Kiina yhä länsimaisempaa, paikatonta suurkaupunkiutta kohti.

Jutussa ei suoraan synny konfliktia, vaan siinä kirjoitetaan Pekingin mahdollisesta kisaisännyydestä positiiviseen sävyyn. Siksi juttua on vaikea sijoittaa suoraan mallin kehille. Koska näkökulma on paikkaa korostava, se kuuluisi kolmannelle kehälle. Tällä kehällä tapahtuvaa konfliktia ideologian kanssa ei kuitenkaan suoraan synny. Suurin ristiriita syntyy olympialaisten ja Pekingin ei-niin-länsimaisen historian välille. Lisäksi ristiriidan olemassaolosta muistuttaa saman kokonaisuuden pääjuttu Kiinasta hankalana isäntäehdokkaana. Näiden syiden vuoksi sijoitan tämänkin jutun varauksin kolmannelle kehälle.

Poliisi pidätti tiibetiläisiä Moskovassa

Tämä lyhyt uutistoimistosähke julkaistiin sivun laidassa.

MOSKOVA. Venäjän mellakkapoliisi pidätti kuusi tiibetiläistä, kun nämä yrittivät pystyttää Pekingin olympiahanketta vastustavan viisimetrinen julistelakanan keskiviikkona Moskovassa. Peking on yksi viidestä vuoden 2008 olympiakisoja hakevasta kaupungista. Tiibetiläiset vastustavat maataan miehittävän Kiinan hanketta. Kansainvälinen olympiakomitea tekee valinnan perjantaina Moskovassa.

Reuters-AP

Lyhydestään huolimatta lasken sähkeen mallin kolmannelle kehälle paikan ja ideologian konfliktien joukkoon. Pähkinänkuoressa jutun viesti on tämä: Kiina pidätti ilmeisesti rauhanomaisia tiibetiläisiä mielenosoittajia juuri ennen olympiavalintojen tekemistä. Voiko tällaiselle maalle myöntää olympiakisat? Jollei Kiina olisi hakenut kisoja, kuuden tiibetiläisen mielenosoittajan pidättäminen Pekingissä tuskin olisi ylittänyt Helsingin Sanomien uutiskynnystä. Ja vaikka olisi yllättäen ylittänytkin, juttua ei ikimailmassa olisi julkaistu urheilusivuilla. Tämä seikka onkin mielenkiintoinen: ennen olympiavalintoja Kiinan (sisä)poliittisista asioista on tullut kysymyksiä, joihin urheilujournalistit katsovat velvollisuudekseen puuttua. Jutussa ihmisoikeudet artikuloituvat olympiakisoihin niin selvästi, että sillä voidaan perustella puhtaasti ulkomaan uutisen sijoittaminen urheilusivuille.

Salt Lake Cityn olympiajohtaja puoltaa Pekingiä

MOSKOVA. Ensi talvena käytävien Salt Lake Cityn talvikisojen järjestelykomitean johtaja ilmoittautui keskiviikkona Moskovassa yllättäen Pekingin kannattajaksi.

Mitt Romney vetosi Kansainvälisen olympiakomitean KOK:n jäseniin, että nämä puntaroisivat Pekingin hakemusta vain sen teknisten meriittien pohjalta antamatta ihmisoikeusasioiden sekoittaa päätään. Romney ei ole KOK:n jäsen.

AP

Tämä on toinen Peking-aiheisista pikku-uutisista, joka julkaistiin 12.7. Se tarjoaa hyvin erilaisen näkökulman olympismiin kuin edellinen. Käytännössä tässä jutussa olympismia ei ole olemassa sellaisena ihanteellisena ideologiana kuin äsken käsittelemässäni tekstissä. Lauseella *että nämä puntaroisivat Pekingin hakemusta vain sen teknisten meriittien pohjalta antamatta ihmisoikeusasioiden sekoittaa päätään* haetaan olympismin määrittelyä pelkästään urheilun abstraktion kautta. Tärkeimpiä olisivat vertailukelpoiset tulokset mahdollistavat suorituspaikat, eikä muulla olisi merkitystä. Toisin sanoen mielipiteen esittäjä Mitt Romney pyrkii tekemään ihmisoikeuksista disartikulaation suhteessa olympialaisiin. Ihmisoikeudet ovat jotain olympiaisäntävalintaan liittymätöntä, millä KOK ei saisi sekoittaa päätään. Jos tämän jutun näkökulma olisi ollut Helsingin Sanomien urheilusivuilla vallitseva, edellä käsittelemääni pikku-uutista tiibetiläisten pidätyksistä tuskin olisi julkaistu lainkaan Helsingin Sanomissa. Silloin olympialaisten ja ihmisoikeuksien välinen artikulaatio, josta edellä muodostui myös uutiskriteeri, puuttuisi kokonaan.

Tämä juttu kuuluu mallin sekä ensimmäiselle että kolmannelle kehälle. Ensimmäiselle siksi, että jutussa urheilu käsitetään vahvasti abstraktiona. Ei vain siteeratussa lausunnossa, vaan siksi, että jutun alkuosassa Peking on ainoastaan nimilappumainen kisapaikka, jonka tilalla voisi olla mikä tahansa muu paikka. Pekingin olympialaisten paikallisuus tulee tässä jutussa esiin ainoastaan sanassa ihmisoikeudet. Se on ainoa asia, joka antaa lukijalle jonkinlaisen mielikuvan Pekingistä tai oikeammin Kiinasta, vaikka maata ei jutussa edes mainita. Ihmisoikeuksien maininta tuo kuitenkin esiin mallin kolmannelle kehälle kuuluvan olympismin ja paikan konfliktin, vaikka jutussa lainattu henkilö pyrkii juuri tätä konfliktia häivyttämään. Maininnan ansiosta ihmisoikeuksien ja olympiaisännän välinen ristiriita kuitenkin korostuu. Väitänkin, että disartikulointi ei lopulta onnistu tällä tavoin: lyhyessä jutussa iskusanoiksi muodostuvat Peking, olympialaiset ja ihmisoikeudet,

jolloin nämä asiat lopulta liittyvät yhteen, olipa tämä tavoiteltua tai ei. Uskonkin, että sekä disartikulaatio että reartikulaatio vaativat toteutuakseen hienovaraisempaa prosessia. Se että joku sanoo, että yksi asia ei liity toiseen, ei ole sama asia kuin disartikulaatio. Samoin reartikulaatio ei synny pelkästään siitä, että joku väittää kahden asian liittyvän yhteen.

Yhteenveto urheilusivujen Peking-jutuista 12.7.2001

Jutusta yksi sijoittuu osittain paikan ja ideologian suhdetta kuvaavan tikkataulumallin ensimmäiselle kehälle, muut kolme kolmannelle. Kauimpana keskustasta on juttu Kiina on hankala isäntäehdokas. Muut kaksi juttua sijoittuva lähelle kolmannen kehän sisäreunaa.

Kisaisännän valintaa edeltävän päivän lehdessä olympiaisännöisyys artikuloitui merkiksi suurvalta- asemasta, merkiksi Kiinan liittymisestä länsimaiden joukkoon ja merkiksi siitä, että isäntä joutuu muun maailman suurennuslasin alle valvottavaksi. Näistä artikulaatioista yksikään ei noussut toisten yläpuolelle, vaan yhdistävänä tekijänä oli pikemminkin näiden kolmen erilaisen artikulaation välinen taistelu. Castellsin logiikan mukaan kysymys on eri eliittien erisuuntaisista yrityksistä muokata heitä ympäröivää symboliikkaa ja mielikuvia mieleisikseen. Tätä voi perustella esimerkiksi urheilujohtajan yrityksellä muuttaa ihmisoikeudet olympialaisten disartikulaatioksi Salt Lake City -jutussa. Lisäksi asetelmaan liittyy Hallin (2005) ja Saidin (1985) mainitsema orientalismi: ajatus siitä, että Kiinaa ei tulkita sen omasta vaan länsimaisesta näkökulmasta käsin. Tästä johtuvat viittaukset Kiinan länsimaistumiseen tai vastaavasti länsimaisuuden puutteeseen. Hallin ja Saidin mukaan näkemys orientista on lännessä rakennettu kuva idästä, joka ei siis enää olekaan todellinen itä. Tämä saa aikaan artikkeleissa esiintynyttä kiinalaisten ja Kiinan toiseuttamista sekä vertailua suhteessa länsimaihin.

4.2.2 Helsingin Sanomien jutut 10.8.2008

Kisojen myöntämistä edeltävää päivää käsittelevien juttujen rinnalle halusin valita päivän itse kisojen ajalta. Runsaat kaksi viikkoa kestäneiden olympiakisojen aikana Helsingin Sanomien urheilusivuilla julkaistiin 462 olympiajuttua, eli noin 29 päivää kohden. Tuskin on olemassa toista tapahtumaa, jolle näin monen päivän ajan uhrataan näin paljon palstatilaa.

Kisojen ensimmäinen kilpailupäivä tuntui luonteelta valinnalta: jollain tavalla erityinen, mutta

kuitenkin tavallinen päivä urheilujournalismissa. Kiinan käsittelyyn kisaisäntänä ei ollut erityisiä paineita, kuten vaikka kisojen päättäjäispäivänä olisi voinut olla. Tahdon siis analysoida, miltä Peking-sivut näyttivät tavallisena kisapäivänä. 10.8.08 urheilun lähtösivu näyttää silti todennäköisesti varsin erilaiselta, kuin toimittajat olivat etukäteen suunnitelleet. Sivun pääjuttu ja alle sijoitettu kakkosjuttu ovat molemmat enemmän poliittisia tai uutismaisia tekstejä kuin urheilusivujen juttuja. Lähtöjuttuna on juttu otsikolla *Venäläinen uutistoimisto: Georgian joukkue vetäytyy kisoista*. Kakkosjuttuna puolestaan teksti *USA:n joukkue järkyttyi puukotuksesta*. Olen jättänyt analyysistä pois kaksi juttua: *Längin voitto oli lauantain lohtu sekä Diana Safina huokuu itseluottamusta*. Tämä johtuu siitä, että näiden juttujen analyysi ei näyttänyt enää tuovan tekstiin mitään uutta, vaan kaikki oli sanottu jo muita juttuja käsittelevissä teksteissä. Jättämällä kaksi juttua pois vältin kasvattamasta analyysin pituutta tarpeettomasti. Tämän alaluvun jutut ovat liitteinä 4–7.

Venäläinen uutistoimisto: Georgian joukkue vetäytyy kisoista

Tätä juttua sivusin jo paikan ja olympsimin erittelyä käsittelevässä alaluvussa 4.2. Juttu osuu tutkimuksestani hieman sivuun, sillä siinä olympia-aatteen haastaja vaihtuu kisojen isäntämaasta sodaksi. Jutun kautta saa kuitenkin hyvän käsityksen olympia-aatteen (oletetusta) vahvuudesta.

Georgian sota syttyi Pekingin olympialaisten avajaispäivänä. Georgian-joukkuetta käsittelevän jutun kohdalla on pitänyt tehdä tietoinen päätös siitä, että Georgian-sotaa halutaan käsitellä ulkomaansivujen lisäksi urheilusivuilla. Käsitteleväksi valikoitui uutinen joukkueen mahdollisesta vetäytymisestä ja näkökulmaksi olympiarauha. Näin juttu paikantuu selvästi olympialaisiin ja sijoittuu yhtä selvästi mallin kakkoskehälle. Peking ei esiinny tässä jutussa paikkana lainkaan, vaikka Georgian-joukkue suunnittelee siellä järjestettävistä kilpailuista vetäytymistä. Olympialaiset ja olympismi ovat sen sijaan vahvasti läsnä.

Harvoin on niin, että sodan syttyessä asiantuntijana haastatellaan Kansainvälisen olympiakomitean puheenjohtajaa, mutta Georgia-jutussa toimitaan juuri näin. Päähaastateltavana on suomalaisjäsen Peter Tallberg. Puheenvuoron saa myös KOK:n tiedottaja Giselle Davis, joka kommentoi Kaukasuksen taisteluja näin.

”Se ei ole sitä, mitä maailma haluaa nähdä. Se on ristiriidassa olympialiikkeen arvojen kanssa.”

Kommentti tuntuu asiayhteydestä irrotettuna absurdilta. Entä jos KOK kommentoisi tänään samalla tavalla esimerkiksi käynnissä olevaa Afganistanin-sotaa? Tuskin sota nytkään sopii olympialiikkeen arvoihin, mutta Pekingin-kisojen aikana näillä arvoilla oli auktoriteetin asema, jollaista niillä ei kisojen välillä ole. Lisäksi Pekingin kisat saattoivat totuttaa ihmisiä ja toimittajiaakin siihen, että urheilujärjestöillä oli mielipiteitä politiikasta. Kun kerran samoja ihmisiä on haastateltu Kiinan ihmisoikeustilanteesta satoja kertoja, miksei heiltä voisi kysyä Georgian-sodastakin. On vaikea sanoa, olisiko Georgian-sotaa nostettu urheilusivuilla samalla tavoin, jos kisajärjestäjäksi olisi Pekingin sijaan valittu Pariisi.

Jutun kuvitukseksi on valittu symbolinen kuva kahdesta ottelevasta miekkailijasta. Ensisijaisesti kuva synnyttää vaikutelman sodasta: kaksi kasvotonta ihmistä ottelee päällään armeijan univormuja ainakin etäisesti muistuttavat asut. Käytännössä kuva esittää sitä, että venäläiset ja georgialaiset urheilijat ovat ainakin toistaiseksi jatkaneet suorituksiaan kilpailupaikalla. Ilmeisesti venäläinen ja georgialainen eivät kuitenkaan ole kohdanneet toisiaan missään lajissa ennen lehden julkaisua, sillä nyt on pitänyt tyytyä yhdysvaltalaisen ja venäläisen kuvaan. Kuva tuo joka tapauksessa hienolla tavalla yhteen urheilun ja politiikan. Sen viestin voi nähdä olevan sodan kuvaamisen lisäksi myös ideologinen: urheilussa otetaan yhteen sääntöjen puitteissa ja tuomarin valvonnassa sen sijaan, että sodittaisiin taistelukentillä.

Olympiarauha eli elekheria on peräisin antiikin kisoista. Ennen olympialaisia, niiden aikana, tai niiden jälkeen ei sodittu. Tai ainakaan aloitettu uusia sotia.

Olympiarauha onkin jutussa se asia, jonka ympärille kaikki tiivistyy. Valinta on sinänsä erikoinen, että Pekingin olympialaisten aikana oli kyllä käynnissä useita levottomuuksia eri puolilla maailmaa: Afganistan, Irak, Darfur ja niin edelleen. Yhtäkään aselepoa ei käsittäkseni olympialaisten vuoksi solmittu. Näyttää kuitenkin siltä, että sodan aloittaminen kisojen avajaispäivänä laskettiin hyökkäykseksi olympialaisia, olympismia ja sitä kautta koko urheilukulttuuria vastaan. Ehkä sen vuoksi Georgian-sota ja olympiarauha saivat urheilusivuilta niin paljon palstatilaa.

USA:n joukkue järkyttyi puukotuksesta

Puukotustapausta käsittelevä juttu on paikan näkökulmasta Georgia-jutun vastakohta. Juttu kertoo

tapauksesta, jossa kiinalaismies hyökkäsi kahden Yhdysvaltain joukkueen jäsenen kimppuun ja surmasi toisen. Kahden amerikkalaisen puukotus Pekingissä olisi ilman olympialaisia saattanut olla lyhyt juttu ulkomaansivuilla tai sitten sitä ei ehkä olisi noteerattu lainkaan. Koska puukotus sattui olympialaisten aikaan, siitä julkaistiin pitkäkö juttu urheilusivuilla.

Epätavallinen hyökkäys kahta amerikkalaista kohtaan synkensi tunnelmia Yhdysvaltain olympiajoukkueen parissa lauantaina.

Jutun aloituslause on itsestään selvä ja jopa absurdi: riemuissaanko joukkue sitten olisi ollut, kun yksi sen jäsenistä on juuri puukotettu kuoliaaksi? Ja Yhdysvaltain yli 600-henkinen olympiajoukkueko tosiaan on se, jonka järkytys on merkittävää, ei siis Yhdysvaltain Kiinan suurlähettilään omaisista puhumattakaan. Tämä jutun aloitus on loppulauseen lisäksi kuitenkin ainoa kohta, jossa puukotus ja olympialaiset liitetään jotenkin yhteen. Jos Georgia-jutussa syytettiin sodan aloittamista olympiahengen vastaiseksi, tästä jutusta olympismi puuttuu kokonaan. Olympialaisia sivutaan ainoastaan sen verran, että kerrotaan puukotettujen olevan urheilujoukkueen jäseniä (lentopallovalmentaja ja hänen vaimonsa). Muuten juttu keskittyy siihen, että puukotus tapahtui nimenomaan Pekingissä. Paikalliset ilmaisevat jutussa huolensa esimerkiksi siitä, vähentääkö tapaus turistien määrää alueella. Tässäkään jutussa konflikti ei ole kisapaikan ja ideologian välillä, vaan konflikti liittyy vain Pekingiin, kisapaikan tapahtumin. Kyseessä on siis vain paikkaan liittyvä konflikti, samaan tapaan kuin juttu *Suomalaisturistit ylistivät Pekingiä* oli vain paikkaan liittyvä positiivisehko uutinen. Näkökulmaksi tässä jutussa muodostuu yllättäen se, onko Peking turvallinen matkakohde ulkomaalaiselle turistille.

Lähistön kiinalaiset kauppojen ja ravintoloiden pitäjät murehtivat, alkavatko turistit karttaa vanhoista vanhoista hutong-kujista tunnettua viehättävää aluetta

---

Pekingissä opiskeleva sanfranciscolainen Ryan Zweng sanoi pitävänsä kaupunkia edelleen turvallisena. ”Yleensä kiinalaiset ovat todella mukavia ja ystävällisiä, tietty tällainen huolestuttaa.”

Kaukana oleva sota oli sivuilla selkeästi rikos olympia-aatetta vastaan. Kisakaupungissa tapahtunut puukotus taas on vain turistikohteessa tapahtunut puukotus, vaikka väkivalta kohdistui suoraan

urheilujoukkueen jäseniin. Tämä jako korostaa jälleen urheilun merkitystä kansainvälisen politiikan välineenä. Lisäksi se korostaa sitä, että olympialaiset ja niiden pitopaikka on tarpeen tullen varsin helppoa erottaa toisistaan. Georgia-esimerkissä merkitystä oli vain sillä, että olympialaiset olivat sodan syttyessä käynnissä jossain. Tässä jutussa taas ollaan kiinnostuneita Pekingin tapahtumista, mutta häivytetään niiden yhteys olympialaisiin.

Väkivalta ulkomaalaisia kohtaan on hyvin harvinaista Pekingissä, jota yleisesti pidetään suurkaupungiksi hyvin turvallisena.

Nyt Peking on vain tavanomaista turvallisempi suurkaupunki, vaikka ennen kisoja mahdollisiin olympialaisten aikaisiin terrori-iskuihin on viitattu useita kertoja. Terrorin mahdollisuutta käsitellään itse asiassa jopa samoilla 10.8.08 julkaistuilla urheilusivuilla. Ikään kuin kuittauksena jutussa on vielä loppulause, jossa palataan olympialaisiin sen verran, että on lainattu KOK:n tiedottajaa. Hän sanoo olevansa tapauksesta ”erittäin surullinen”. Samalla sivulla tiedottaja sanoo Georgian-sotaa olympialiikkeen arvojen vastaiseksi. Pekingin puukotus on siis pelkkä Pekingin yksittäistapaus, tuhansien kilometrien päässä alkaneet levottomuudet puolestaan rikos olympialiikettä vastaan. Tätä juttua onkin hankala sijoittaa millekään kehälle, sillä sen yhteys olympialaisiin on niin heppoinen. Samaan tapaan kuin suomalaisista kertova Peking-juttu se kuuluisi vain paikan kehälle, josta koko urheilu on häivytetty pois. Tämä on sikäli mielenkiintoista, sillä rajaukseni mukaan (Helsingin Sanomien urheilusivuilla julkaistut Pekingin olympialaisia käsittelevät jutut) aineistossani ei pitäisi olla tällaisia juttuja. Rajauksen oletuksena on se, että urheilusivujen jutuissa käsitellään aina jotenkin urheilua.

Uutisen rivien välistä voi lukea, että puukottajalla saattoi olla henkinen sairaus. Todennäköisesti hän ei myöskään valinnut uhrejaan siksi, että he olivat nimenomaan amerikkalaisia. Hän teki puukotuksen jälkeen itsemurhan hyppäämällä alas korkeasta tornista. Väkisin tuleekin mieleen, oliko rikos vääränlainen sopiakseen olympia-artikulaatiohin. Mitä jos uhrit eivät olisikaan olleet rauhassa katselemassa nähtävyyksiä, vaan vaikka osoittaneet mieltään. Tai edes pitäneet Free Tiibet -rintanappeja? Tai jos puukottajalla olisi ollut näkyvä mao-tunnus? Väitän, että tässä tapauksessa puukotus olisi kytketty kiinalaiseen politiikkaan ja sitä kautta jälleen Pekingin oikeuteen toimia olympiaisäntänä. Nyt henkisesti epätasapainossa oleva ihminen lopulta tappoi jonkun. Suomalaisesta näkökulmasta tätä on vaikea laittaa epäonnistuneen, ihmisten oikeuksia polkevan

valtion syyksi, sillä vastaavista tapauksista on täällä liikaa kokemuksia. Ehkä siksikin puukotusta oli helpompi käsitellä olympialaisiin liittymättömänä yksittäistapauksena, joka vain sattui juuri Pekingissä.

Kiinan Wei tähditti joukkueensa johtoon

Uutisessa esitellään miesten telinevoimistelun joukkuekilpailun tilanne. Kiinan Yang Wei on saanut karsinnoissa päivän kovimmat yhteispisteet.

Kuusiotteluun suosikkina lähtevä Yang Wei kokosi päivän kovimmat yhteispisteet 93,875 ja veti vanavedessään Kiinan kovan ryhmän joukkuekarsinnan ykköseksi pistein 374,675.

Wei saanee Pekingin kuusiottelussa kovimman vastuksen Fabian Hambuchenista. 20-vuotias saksalainen oli viime syksyn MM-kisojen Stuttgartissa Wein jälkeen kuusiottelun hopeamitalisti ja rekin mestari

Tässä jutussa paikkaa ei ole. Kuvattu urheilutapahtuma voisi sijoittua mihin vain. Paikkojen nimet toimivat jälkimmäisessä virkkeessä nimilappuina: sanat Peking ja Stuttgart erottavat eri kisat toisistaan. Niiden tilalla voisi olla vaikkapa tarkka ajan määre, mutta tekstin sujuvuuden kannalta paikka lienee helppokäyttöisempi. Juttu toimii mallin ensimmäisellä kehällä. Itse en liitä kilpailun kuvaamista olympismin ajatukseen, vaikka niinkin varmasti voisi ajatella. Mielestäni kilpailu liittyy jo urheilun abstraktioon.

Tämä juttu on edellisen täydellinen vastakohta: Pekingiin paikkana ei liitetä minkäänlaisia mielikuvia tai tunteita eikä anneta välineitä muodostaa niitä: Pekingiä ei ole jutussa paikkana olemassa lainkaan. Olympialaiset ovat maantieteellisestä maailmasta irrallinen tila. Minkäänlaista konfliktia juttuun ei liity, vaan urheilu ja siihen liittyvä kilpailu otetaan annettuna tosiasiana.

KOK:ssa ei pelätä terrorismi-iskuja

Juttu on Kansainvälisen olympiakomitean jäsenen Peter Tallbergin haastattelu. Jutun näkökulmana on arvioida Pekingiä olympiaisäntänä nyt, kun olympialaiset lopulta ovat alkaneet. Tämä juttu on päivän jutuista ensimmäinen, jossa pääosassa on paikan ja ideologian konflikti. Esillä ovat lähes

kaikki ne ongelmat, jotka liitettiin Pekingin olympiaisännyteen ennen kisoja: ihmisoikeudet, Tiibetin tilanne, turvallisuus ja köyhyys. Ehkä kiinnostavin on tämän jutun terrorismia ja turvallisuutta käsittelevä osuus.

Massiivinen julkisuus tekee kisoista haavoittuvat. Terrori-iskujen vaara on olemassa. ”KOK:ssa ei pelätä terrori-iskuja”, Tallberg toteaa. Kisaisännät saattavat pelätä. ”Turvatoimet on viety pidemmälle kuin missään muualla.”

Tämä on jo kolmas näkökulma olympismiin ja väkivaltaan saman päivän lehdessä. Georgia-jutussa sota tulkittiin rikokseksi olympia-aatetta vastaan ja puukotusta pidettiin turistikaupunki-Pekingissä sattuneena yksittäistapauksena. Siinä jutussa Pekingiä ylistettiin erittäin turvalliseksi kaupungiksi. Tässä jutussa siirrytään taas turisti-Pekingistä olympia-Pekingiin, jonka massiivinen julkisuus on tehnyt terrorismille haavoittuvaksi.

Tallberg kertoo, että kuusisataa koira kävivät tarkistamassa KOK:n jäsenten hotellihuoneet vielä tällä viikolla, vieraiden jo asetuttua aloilleen.

Tämä siis tapahtui samassa kaupungissa, jonka piti olla turisteille erittäin turvallinen. Juttuja verratessa käy selvästi ilmi, että olympia-Peking on aivan eri asia kuin tavallinen Peking, se on suorastaan eri kaupunki. Jutussa turvallisuustilanne tiivistyy Pekingiin, mutta muuten olympiaisännäksi ymmärretään nimenomaan Kiina eikä pelkästään pääkaupunki. Jutun alkupuolella käydään jo tutuksi tullut keskustelu Kiinan muutoksesta

”Kaikki täällä on muuttunut valtavasti: talot, liikenne, vaatteet. Kun olin täällä ensimmäisen kerran 1986, kaikilla oli ylös kaulaan napitettu Mao-puku”. Tuolloin Tallberg kävi Kiinassa Kansainvälisen purjehtijaliiton puheenjohtajana.

Sitaattia seuraavasta lause antaa ymmärtää, että jutun täällä on nimenomaan Kiina. Varmuutta siitä ei kuitenkaan ole, sillä haastattelu on päivätty Pekingiin. Väite on mielenkiintoinen, sillä Kiinassa taatusti on alueita, jotka eivät ole juurikaan muuttuneet 1960-luvun lopusta.

Jutussa nostetaan luettelonomaisesti esiin vuoroin Kiinan ihmisoikeudet, Tiibet, olympiaisäntien

valintaprosessi ja niin edelleen. Tekstistä syntyy hassu vaikutelma siitä, että toimittaja ja haastateltava puhuvat eri asioista. Haastateltava ei nimittäin suoraan tai epäsuorasti kommentoi Kiinan isännöityteen liitettyjä ongelmia, vaan nämä kommentit tulevat kaikki toimittajan suusta. Toimittaja muistuttaa Kiinan 40 miljoonasta köyhästä, mutta Tallberg sen sijaan kehuu Pekingin kisojen järjestelyjä kaikkien aikojen parhaiksi: haastattelija puhuu olympia-Kiinasta, kun taas haastateltava olympia-Pekingistä. Jutusta tulee sellainen olo, että toimittaja tahtoo tuoda esiin olympiaideologiaa vastaan puhuvat ongelmat, kun taas haastateltava, KOK:n jäsen, pyrkii pysymään tiukasti kiinni pelkässä urheilutodellisuudessa. Se tulee esille jopa huvittavasti, kun lähes peräkkäin on asetettu sitaatit *KOK ei pelkää terrori-iskuja* ja *Turvatoimet on viety* (Pekingissä) *pidemmälle kuin missään muualla*. Paikan ja ideologian konflikti ei jää epäselväksi, mutta sitä ei myöskään yritetä millään tavoin selittää tai ratkaista. Juttu sijoittuu selvästi mallin kehälle kolme.

Tallberg myös tulkitsee jutun 5 kysymystä -osiossa kisojen slogania ”one world, one dream”. Hänen mukaansa unelma on Kiinan vieminen kehittyneen maailman kartalle. Toisin sanoen on selvää, että Kiina ei kuulu sinne vielä. Tässä kohdassa tullaan Kiinan toiseuteen liittyvään konfliktiin: Kisat lisäävät yhteyttä, mutta kiinalaiset ovat kuitenkin toisia. Kuten jutun alussa todettiin Mao-paidat ovat hävinneet, ja kiinalaiset ovat tulleet lähemmäksi ”meitä”. Jos siis olympialaiset onnistuvat hyvin, voimme ehkä ottaa Kiinan osaksi meitä, kehittyneitä maita. Siis ehkä.

Ihmisoikeusaktivisti katosi Pekingissä

10.8. urheilusivuilla julkaistiin kaksi lyhyttä uutista, joiden molempien sisältö oli selvästi poliittinen. Ensimmäinen oli seuraava:

PEKING. Tunnettu kiinalainen kansalaisaktivisti Zeng Jinyan on kadonnut Pekingissä, sanoo Kiinan ihmisoikeuksien puolustajat -järjestö.

Zengiin ei ole järjestön ja ystävien mukaan saatu yhteyttä torstain jälkeen. Olympiasoihtuviesti kulki torstaina läheltä hänen Itä-Pekingissä sijaitsevaa asuntoaan.

Zeng on ilmeisesti "viety pois", jotta hän ei voisi puhua ulkomaisille toimittajille kisojen aikana, järjestö sanoi.

Zengin aviomies on demokratia-aktivisti Hu Jia, joka on Kiinan tunnetuimpia poliittisia vankeja.

Zeng on pitkään elänyt pienen lapsensa kanssa kotiaarestissa jatkuvan poliisivalvonnan alla.

Ystävien mukaan Zengiä on uhkailtu, että hän ei pääse tapaamaan miestänsä vankilaan, jos antaa

lausuntoja ulkomaiselle medialle.

Lyhydestään huolimatta tämä artikkeli sijoittuu kolmannelle, paikan ja ideologian kohtaamisen kehälle. Kansalaisaktivistin katoaminen paikantuu selvästi Pekingiin, ja jutussa muistutetaan että olympiasoihtuviesti kulki kaupungin läpi. Jutun lopussa kadonnut Zeng Jinyan ja hänen miehensä Hu Jia muuttuvat kiinalaisen politiikan ongelmien edustajaksi. Juttu etäännytty Pekingistä, ja laajentuu koskemaan koko Kiinaa. Uutinen ei taaskaan oikeastaan ole se, että ihmisoikeusaktivisti pidätettiin, vaan että olympiakisat saanut Kiinaa harjoittaa jatkuvasti kyseenalaista ihmisoikeuspolitiikkaa olympiakaupungissa. Muuta selitystä ei ole sille, että tämäkin juttu on julkaistu nimenomaan urheilusivuilla.

Juttuun ei missään kohdassa ole kirjoitettu auki, että katoaminen on väärin, koska se on olympismin vastaista. Tästä tekstissä kuitenkin perimmältään on kysymys; aktivistin katoaminen ei missään tapauksessa olisi urheilu-uutinen, jos se tapahtuisi nyt. Välttämättä yksittäisen aktivistin katoaminen ei olisi tällä hetkellä uutinen lainkaan. Osasyynä tapahtuman uutisointiin on se, että Pekingissä oli kisojen aikana poikkeuksellisen paljon toimittajia, eli kaupungin ja maankin asiat olivat tarkemmassa seurannassa kuin tavallisesti. Juttu liittyy siis osaltaan median valtaan urheilutapahtumissa: koneistot ovat niin suuria ja tehokkaita, että ne löytävät myös tavallista enemmän materiaalia. Median tarkkailuasema olikin yksi syy, jolla perusteltiin kisojen myöntämistä Kiinalle (Brownell 2004, 60). Helsingin Sanomissa median kasvanut rooli Kiinassa näkyi 10.8. ainakin tässä lyhyessä uutisessa.

Tiibetin lippu peitettiin ratsastusareenalla

Tämä on toinen sivuilla julkaistuista lyhyistä uutispätkistä.

Protestointi Kiinan olympialaisissa jatkui myös ensimmäisenä kisapäivänä. Hongkongissa sijaitsevan Sha Tinin ratsastusareenalla yritettiin heiluttaa Tiibetin lippua. Opiskelija Christina Chan yritti piilottaa kielletyn lipun Kanadan lipun alle. Viranomaiset huomasivat tämän ja Chaniaa pyydettiin poistumaan paikalta. Myöhemmin hänet siirrettiin pois.

BBC:n mukaan Chan peitettiin sinisellä kankaalla, jotta Tiibetin lippu ei näkyisi.

"Hän häiritsi muita katsojia ympärillään, mikä on tapahtuman sääntöjen vastaista", totesi ratsastustapahtuman tiedottaja Mark Pinkstone.

Tiibetin lipun kieltö perustellaan säännöllä, jonka mukaan olympialaisissa on esillä vain kisoihin osallistuvien maiden lippuja.

Asian uutisoi BBC.

HS

Juttu edustaa varsin poliittista lähestymistapaa olympialaisiin. Vertailun vuoksi 10.9.2010 Helsingin Sanomien urheilusivujen yhden palstan uutisten otsikoita olivat esimerkiksi: *Marko Ojasesta Tapparann kakkosvalmentaja ja Käsipalloliigan parhaalle maalintekijälle kultaiset shortsit.* Melko kaukana siis ihmisoikeuksista ja maailmanpolitiikasta.

Tiibetin lipun peittämistä käsittelevässä juttu sijoittuu selvästi mallin kolmannelle kehälle. Paikan ja olympia-aatteen konfliktia on alleviivattu, ehkä tahattomasti, heti ensimmäisessä lauseessa, jossa puhutaan *Kiinan olympialaisista*. Ei siis Pekingin olympialaisista, mikä on oikea muoto. Jutun konflikti liittyy Kiinan harjoittamaan suurvaltapolitiikkaan. Tiibetin tilanne oli esillä keväällä 2008 alkaneen soihuviestin aikaan, sillä juuri viestin alla Kiinassa oli vakavia sotilaiden ja Tiibetin munkkien välisiä mellakoita. Siksi Tiibetistä tuli yksi olympiakisojen kuumista perunoista. Jutun lopussa otetaankin lyhyesti kantaa järjestäjien ehdottomuuteen Tiibetin lipun suhteen. Jutun lopussa todetaan, että *Tiibetin lipun kieltö perustellaan säännöllä, jonka mukaan olympialaisissa on esillä vain kisoihin osallistuvien maiden lippuja*. Jutusta saa sen käsityksen, että järjestäjät perustelevat kieltöä olympialaisten säännöillä, mutta todelliset syyt ovat muualla. On kuitenkin selvää, että vieraat liput ovat olympialaisissa kiellettyjä. Jos Ateenan kisoissa joku olisi tuonut Tiibetin-lipun katsomoon, se ei ehkä olisi ollut uutinen. Jos joku taas olisi vienyt Tiibetin lipun katsomoon vaikkapa kansallisissa ratsastuskisoissa Kiinassa, se tuskin olisi ollut urheilu-uutinen, mutta se olisi voinut olla ulkomaanuutinen. Tämänkin jutun perustella olympialaisuus on sellainen arvo, että olympialaisiin liittyvät uutiset kuuluvat nimenomaan urheilusivulle, vaikka uutiseen ei liittyisi urheilua nimeksikään. Olympialaisuus on siis urheilua laajempi käsite, kokonainen ideologia.

Yhteenveto Peking-uutisista 10.8.2008

Sivujen sisältö oli selvästi poliittisempi kuin odotin. Tähän vaikuttavat paljon odottamattomat ensimmäisen kilpailupäivän tapahtumat: Georgian-sota ja puukotus Pekingissä. Tässä analyysissä jutuista yksi sijoittui ykköskehälle, yksi kakkoskehälle ja loput kolme kolmoskehän eri kohtiin.

Näitä, kuten vuoden 2001 lehden juttujakin, leimaa epäyhtenäisyys. Vuoden 2001 uutisissa Peking artikuloitui nimenomaan olympiakaupunkina, vaikka tämän määritelmän sisältö vaihtelikin kovasti. Vuoden 2008 jutuissa Pekingin rooli oli moninaisempi, vaikka olympialaiset olivatkin käynnissä. Peking artikuloitui olympiakaupungin lisäksi tavallisena turistikaupunkina. Joistakin jutuista Peking myös häivytettiin kokonaan. Olympialaiset tapahtumana ja ideologiana osoittautuivat näissä jutuissa paikkaa voimakkaammaksi olympiadiskurssien muokkaajaksi.

Castellsia mukaillen Pekingistä muodostui erilaisten informaatiovirtojen solmukohta. Tämä solmu on kuitenkin hyvin abstrakti, ja sillä on vähän tekemistä maantieteellisen Pekingin kanssa. Tärkeämpään rooliin nousi aika: Solmukohdalla oli merkitystä sikäli, että sen ansioista moni asia, joka ei olisi ollut uutinen lainkaan, oli uutinen siksi, että olympialaiset olivat käynnissä. Näin kävi esimerkiksi Pekingin puukotuksen, ihmisoikeusaktivistin katoamisen ja Tiibetin lipun kohdalla. Georgian-sota ja puukotus laajensivat konfliktia ideologian ja paikan kohtaamisesta ideologian ja koko maailmanpolitiikan kohtaamiseksi. Juttujen perusteella olympismilla onkin erittäin vahva rooli urheilusivuilla: ideologialla voidaan perustella esimerkiksi sodan käsitteleminen urheilu-uutisena urheilusivuilla.

Tarkemman analyysin kohteeksi ottamistani jutuista yksikään ei sijoittunut mallini neljännelle kehälle. Rajaamassani aineistossa tällaisia juttuja oli vain kolme. Neljännen kehän jutun avaamatta jääminen on analyysini kannalta harmillinen puute. Toisaalta neljännen, eli tulkintojen ja uusien ehdotusten kehän juttujen vähyys kertoo siitä, että Helsingin Sanomien Peking-jutuissa ei etsitty ratkaisuja olympismin ja paikan väliseen konfliktiin, ei ainakaan rakentamalla olympismia uudelleen. Näin ollen neljännen kehän juttujen analyysin puuttuminen kertoo Helsingin Sanomien urheilusivujen Peking-journalismin tavasta käsittää olympismi ideologiana, johon diskurssien on mukauduttava eikä päinvastoin.

4.3 Kuusi paikan ja ideologian konfliktia Peking-journalismissa

Seuraavassa käsittelen sitä, millaisiin konflikteihin jutuista löytämäni artikulaatiot, eli asioiden liittäminen ja liittämättä jättäminen toisiinsa sekä diskurssit eli puhettavat analyysini perusteella johtivat. Kaikista analysoimistani jutuista lähes puolet (16) sijoittui kolmannelle, eli ideologian ja paikan konfliktin kehälle (Taulukko 5). Ennen varsinaisten kisojen alkamista ja erityisesti Pekingin olympiaisännöiden mahdollisuuksista uutisoitaessa tällainen konfliktilähtöinen esitystapa oli jopa

hallitseva muoto. Millaisia konflikteja Peking-journalismissa sitten syntyi? Paikan ja ideologian konfliktin artikuloitumisen Peking-aineistossa voi analyysini perusteella tiivistää seuraavien dilemموjen alle.

1. Olympialaiset ovat epäpoliittiset, mutta Pekingin olympialaiset ovat poliittiset.
2. Olympialaiset yhdistävät kansakuntia mutta Pekingin olympialaiset korostavat nationalismia ja suurvaltojen välistä kamppailua.
3. Olympialaiset korostavat ihmisoikeuksia, mutta Pekingin kisat loukkaavat ihmisoikeuksia
4. Olympialaiset lisäävät yhteyttä, mutta kiinalaiset ovat silti erilaisia.
5. Olympialaiset edistävät rauhaa, mutta Pekingin kisat ovat turvallisuusuhka

Lähes kaikki kohdat ovat sellaisia, että niitä on käsitelty olympia-aiheisessa tutkimuksessa ennenkin, toisia tosin enemmän kuin toisia. Pekingin kisoissa konfliktien rooli kuitenkin korostui, ja jokainen konflikti sai omia erityispiirteitään. Seuraavassa kuvailen tiivistäen jokaisen konfliktin ja siihen liittyvät yhteydet.

1. Pekingin kisoissa poliittisuuteen liitettiin monia asioita: ihmisoikeudet, Kiinan poliittinen järjestelmä, Taiwan, Tiibet-kysymys, boikottiuhat, urheilijoiden ja toimittajien sananvapaus, Georgian ja Venäjän joukkueen kohtaaminen Georgian-sodan aikana ja niin edelleen. Kiinalaiset ääneen päässeet henkilöt ja muutkin, kuten Salt Laken olympialaisten johtaja painottivat joissakin jutuissa, että politiikka pitäisi sulkea kisojen ulkopuolelle. Tulkintani mukaan kamppailua politiikan artikuloitumisesta olympialaisiin ei kuitenkaan tällä tavoin käyty. Kävi ennemminkin niin, että kun joku painotti politiikan ja olympialaisten erillisyyttä, näiden välinen yhteys vain vahvistui. Lause ”politiikka ei kuulu olympialaisiin” tuntui saavan sellaisen merkityksen, että Kiinan harjoittamat ihmisoikeusloukkaukset pitäisi unohtaa. Näin ollen politiikan ja urheilun erottamiseen ei oikein löytynyt pitäviä argumentteja. Poliitiikan ja urheilun disartikulaatio syntyi ennemmin sellaisissa jutuissa, joissa käsiteltiin puhtaasti urheilua eikä viitattu politiikkaan mitenkään. Analysoimieni juttujen perusteella varsinaista disartikulaatiota ei kuitenkaan tapahtunut, sillä politiikka oli läsnä jutuissa vielä olympialaisten aikanakin.

Kuten luvuissa 1 esitin, vaatimus politiikan kitkemisestä olympialaisista on käytännössä absurdi, sillä politiikka on liittynyt olympialaisiin koko niiden historian ajan. Ehkä siksi tämä konflikti tuntui lopulta näennäiseltä ja pinnalliselta. Se oli keskiössä lähinnä haastatteluissa, joissa äänessä olivat joko kiinalaiset tai urheiluvirkamiehet, jotka kummatkin asemansa vuoksi vakuuttivat

urheilun epäpoliittisuutta. Todelliseksi ongelmaksi tämä ei kuitenkaan artikuloitunut, vaan selvästi suuremman roolin konfliktin syynä sai Kiinan harjoittama sisä- ja ulkopoliittikka. Konfliktiksi muodostui siis politiikan sisältö, ei se onko poliittikka ylipäätään läsnä vai ei. Yksi syy tähän voi olla sekin, että jutuissa jäi usein määrittelemättä, mitä politiikalla kulloisessakin yhteydessä tarkoitettiin. Liitän loppuun esimerkin tällaisesta tilanteesta.

Olympialiikkeen peruskirjan mukaan kisapaikoilla ei sallita "mielenosoituksia eikä poliittista, uskonnollista tai rotuperäistä propagandaa". Yleisesti olympialaiset pyrkivät edistämään "maailmanlaajuisten eettisten peruseriaatteiden kunnioitusta". Purontakasen mielestä on tulkinnanvaraista, onko ihmisoikeuksista puhuminen peruskirjassa tarkoitettua politikointia. Sen sijaan urheilijan osallistumista mielenosoitukseen tai poliittiseen kampanjaan "ei voisi hyväksyä". Urheilijoiden ilmaisuvapaudesta Pekingin kisoissa erimielisyyksiä, HS Urheilu 24.10.2007, Sami Sillanpää

2. Pekingin olympialaisten kiinalaista nationalismia kasvattava vaikutus tuotiin esiin monilla tavoilla. Aineistoni perusteella suosituksi tavaksi käsitellä tätä näkökulmaa osoittautui Kiinan urheilumenestyksen kuvaaminen. Kiinalaisurheilu oli suosittu juttuaihe sekä hyvissä ajoin ennen kisoja että niiden aikana. Tämä käy hyvin yksin urheilujournalismin konventioiden kanssa; mikäpä olisi luontevampaa kuin urheilusta kirjoittaminen. Kuten luvussa 2 todettiin, isänmaallisuuden korostaminen liittyy olennaisena osana urheilujournalismiin. Tämän vuoksi ehkä urheilusivuilla oli helppoa nostaa tämä näkökulma esiin; urheilutoimituksissa muistetaan varmasti yhä Suomen ”maaginen” jääkiekkomestaruus vuodelta 1995. Jos se saa aikaan viikkoja ja jopa vuosia kestävä hurmoksen Suomessa, mitä olympiamenestys voisikaan saada aikaan kotikisoissa yli miljardin asukkaan Kiinassa? Tälle ajatukselle tuntuivat perustuvan monet kiinalaisten urheilumenestystä ja harjoitusolosuhteita kuvaavat jutut. Kirjoituksia saattoi tulkita jopa niin, että kisojen myöntäminen Pekingille on/oli vaarallista, koska urheilumenestys omissa kisoissa saattaa nostaa suuren Kiinan kansallistunnetta liiaksi. Huippu-urheilun kuvaamiseen liitettiin Kiinan halu nousta (urheilu)maailmassa Yhdysvaltain ohi, kuten jutuissa *Kiina vähättelee mahdollisuuksiaan mitaleille ja Kiina kipusi jo Yhdysvaltain haastajaksi urheilumahtina*. Kiinan painotettiin jutuissa korostavan suurvalta-asemaansa hyvillä urheilutuloksilla.

Erityisesti ennen kisoja julkaistujen kiinalaista urheilua käsittelevien juttujen yhteydessä kuvattiin

Kiinan tiukkaa ja autoritaarista valmennusjärjestelmää ja sitä kautta myös keskitettyä hallintoa. Näin urheilijan ihmisoikeuksista ja niiden mahdollisista puutteista tuli kaikkien kiinalaisten oikeuksien vertauskuva.

Kiinan menestys on herättänyt ihailua, mutta se on myös kääntänyt huomion tapaan, jolla mitalit on hankittu. Kommunistisen puolueen johtamassa Kiinassa on yhä käytössä samanlainen valtiojohtoinen urheilukoneisto kuin aikoinaan Neuvostoliitossa.

Valtion virkamiehet haravoivat valtavaa maata löytääkseen fyysisesti lahjakkaita lapsia eri lajien valmennusohjelmiin. Valitut lapset erotetaan perheistään ja normaalista elämästä ja suljetaan tiukalla kurilla johdettuihin urheilukouluihin harjoittelemaan. Tehtävä: tuottaa jonain päivä kunniaa Kiinalle ja sitä hallitsevalle puolueelle.

Kiina kipusi jo Yhdysvaltain haastajaksi urheilumahtina, HS Urheilu 29.8.04, Sami Sillanpää, Peking

Kansallistunne ja valtion suuri rooli urheilussa ja muussakin elämässä siis korostui. Tästä syntyi olympismin ja Pekingin olympialaisten välinen konflikti. Vaikka kansallistunne ja isänmaallisuuden korostaminen liittyvät sekä olympialaisiin että urheilujournalismiin, HS:n juttujen perusteella nämä asiat saivat Kiinassa liikaa huomiota olympialaisten alla. Jutuissa kiinalainen kansallistunne katsottiinkin olympismin vastaiseksi: siinä oli jotain väärää. Joko kansallistunnetta oli liikaa tai sitä ilmaistiin väärällä tavalla. Lopulta tämä konflikti palautuukin Kiinaan poliittisena järjestelmänä. Todellinen uhka olympismille oli Kiinan jyrkkä ja autoritaarinen hallinto sekä tapa panna ryhmä yksilön edelle. Nationalismin nousu urheilumenestyksen myötä oli uhka, sillä sen katsottiin lähtevän valtiosta ei yksilöistä, joiden vapaudelle olympismi perustuu. Tähän konfliktiin liittyi myös suurvalta-aseman pönkittäminen urheilumenestyksen avulla. Tämä jo kylmän sodan ajalta tuttu näkemys huippu-urheilusta suurvaltapolitiikan välineenä näkyi esimerkiksi jo mainitussa jutussa, jossa kerrottiin Kiinaan päässeen Yhdysvaltain lähelle Ateenan olympialaisten mitalitilastossa. Suurvaltojen välinen kohtaaminen oli näyttävästi esillä myös silloin, kun Kiina ja Yhdysvallat kohtasivat joissain joukkuelajeissa. Olisikin kiinnostavaa tietää, olisiko otteluihin suhtauduttu näin, jos nämä olympiakisat olisi käyty esimerkiksi Euroopassa tai vaikka Yhdysvalloissa.

3. Ihmisoikeudet olivat Pekingin olympialaisissa teemana esillä koko ajan kisojen myöntämisestä niiden loppuun. Aihe oli tosin selvästi suosittu kisoja ennen kuin niiden aikana. Olympialaiset ja

ihmisoikeudet liitettiin yhteen useilla eri tavoilla. Aikajatkumolla voi huomata, että aluksi ihmisoikeudet ja olympialaiset liitettiin yhteen tiukemmin kuin loppua kohden. Loppua kohden ihmisoikeuksien ja olympialaisten liitos muuttui yhä monimutkaisemmaksi ja mukaan tuli myös ”välisio”. Puhuttiin esimerkiksi politiikan liittymisestä urheiluun tai teemaa käsiteltiin kiinalaisen urheilukulttuurin kautta, kuten edellä esitin.

Monen länsimaalaisen lehden pääkirjoitukset hyökkäävät Kiinan rajusti heikentynyttä ihmisoikeustilannetta vastaan. Jos kisat annetaan Kiinalle, kansainvälinen yhteisö sulkee silmänsä laajan työleiri- ja vankilaverkoston vangeilta, logiikka kulkee. Entä jos kisoja ei anneta. Lähtekö Kiina kostoretkelle - lisää laittomia pidätyksiä, vangitsemisia ja teloituksia? Amnesty International laski viime viikolla, että Kiina on kolmessa kuukaudessa teloittanut enemmän ihmisiä kuin koko muu maailma yhteensä kolmessa vuodessa.

Kiina on hankala isäntäehdokas, HS Urheilu 12.7.2001, Pekka Mykkänen, Peking

Perusasetelma ihmisoikeuksien ja Pekingin olympialaisten konfliktissa oli tähänastisista simpplein: olympismin aatteen mukainen maailma on demokraattinen, vapaa ja yhdenvertainen. Kiinan maana katsottiin edustavan näiden ihanteiden vastakohtaa. Asian käsittelytavoissa oli kuitenkin eroja. Ihmisoikeuksien tulkinta liitettiin osassa jutuista tiiviisti kiinalaiseen kulttuuriin. Huonot ihmisoikeudet nähtiin osana kiinalaisuutta sinänsä. Toisissa tapauksissa Kiinan ihmisoikeustilannetta katsottiin länsimaisesta kulmasta ja verrattiin siihen. Tämä näkökulma oli enemmän nähtävissä olympiaproessin alussa ja ensimmäinen sen lopussa. Aikajakson alkupuolella ihmisoikeuksien liittämistä olympialaisiin perusteltiin enemmän kuin loppua kohti. Näyttää siltä, että ihmisoikeudet osittain disartikuloituivat, osittain reartikuloituivat, kun ne suhteutettiin olympialaisiin ja reartikuloituminen jatkui koko tutkimusjakson ajan.

4 Neljäs konflikti liittyy olennaisesti kahteen edelliseen. Kiinalainen maailma ja länsimainen maailma kohtasivat jutuissa usein. Monesti kerrottiin esimerkiksi Pekingin ”kehittymisestä”, kun jutun perusteella kuitenkin käsiteltiin maan länsimaistumista. Alkupään jutuissa Pekingin länsimaistumista pidettiin edellytyksenä kisojen onnistumiselle. Kiinalaisia kuvattiin monin eri tavoin monenlaisissa yhteyksissä, mutta kuvaus kertoi tavallisemmin eroista länsimaihin nähden kuin yhteneväisyyksistä. Kiinalaisia kuvattiin joko yhden henkilön (urheilija, kadunmies) kautta, ja laajennettiin kuvaus käsittelemään suurempaa joukkoa (esimerkiksi röyhkeät kiinalaiset taksikuskit), tai sitten kiinalaisia lähestyttiin ryhmän (esimerkiksi vapaaehtoiset) kautta. Ryhmistä

puhuttaessa päädyttiin usein takaisin keskusjohtoiseen näkökulmaan.

Toiseuteen liittyvän konfliktin ydin vaikuttaa olevan se, että olympismi on perustaltaan ja historialtaan länsimainen käsite. Olympialaisia on hyvin harvoin järjestetty länsimaiden vaikutuspiirin ulkopuolella. Siksi onkin vaikea erottaa, mikä kuuluu olympialaiseen perinteeseen ja mikä länsimaiseen perinteeseen, vai voiko näitä edes erottaa toisistaan? Tiivistäen: mikä on kulttuuria ja mikä on jonkin korkeamman etiikan vastaista. Aineiston jutuissa kiinalainen kulttuuri (joka jo sinällään on pelkkä kuvitteellinen konstruktio) ei noussut esiin mitenkään positiivisessa valossa, vaan yleensä ennemminkin toiseuttavana seikkana. Esimerkiksi ihmisoikeusloukkaukset saatettiin tulkita osaksi kiinalaista kulttuuria, mikä oli omiaan toisaalta toiseuttamaan kiinalaisia, toisaalta osoittamaan, että Kiina ei sovi olympiaisännäksi.

5. Olympialaisin liittyvän terrorin uhkaan herättiin viimeistään vuoden 1968 verilöylyyn päättyneessä iskussa Münchenissa. Sen jälkeen turvallisuusuhkia on käsitelty olympialaisiin liittyvässä kirjallisuudessa usein. Näin ollen ei ole yllättävää, että turvallisuuteen liittyvä konflikti löytyy myös Helsingin Sanomien Peking-kirjoittelusta. Turvallisuusuhkia käsittelevissä jutuissa päädyttiin tavallisesti luettelemaan Kiinan vihamiehiä. Silloin kun turvallisuutta käsiteltiin Kiinan näkökulmasta, uhkaajiksi nostettiin myös kansalaisjärjestöt ja esimerkiksi mielenosoittajat. Kiina artikuloitui turvallisuuskäsitelmistä maana, jolla on paljon vihamiehiä monella eri tasolla. Peking muodostui näin mahdolliseksi taistelulentäksi, jolla ottaisivat urheilijoiden lisäksi toisistaan mittaa myös erilaiset arvot ja asenteet.

Turvatoimiin kuuluvat myös Pekingin ympärille pystytetyt kolme kierrosta tiesulkuja ja tarkastuspisteitä, jotka rajoittavat kaupunkiin pääsyä. Uusien sääntöjen mukaan riippuliitimet, kuumailmapallot ja muut lentolaitteet on kielletty.

Kisoissa järjestystä pitävät 100000 hengen turvallisuusjoukot. Pahimman varalle Peking on sijoittanut ilmatorjuntaohjuksia olympiastadionin lähistölle.

Peking aloittaa loppukirin ilmeensä kirkastamisessa, HS Urheilu 16.7.2008, Sami Sillanpää, Peking

Erityisesti ennen Pekingin kisoja turvatoimien runsautta kuvailtiin innokkaasti. Terrori-iskujen pelon kautta pystyttiin käsittelemään Pekingiä poliittisena paikkana, jolloin esiin voitiin samassa yhteydessä nostaa esimerkiksi Tiibetin ja uiguurien tilanne. Terrori-iskujen uhka olikin yksi tapa nivoa yhteen Pekingiin paikkana ja olympialaisiin ideologiana liittyvät ongelmat. Tämä tiivistyy

jutussa, jossa on haastateltu suomalaista Kansainvälisen Olympiakomitean jäsentä Peter Tallbergia. *KOK:ssa ei pelätä terrori-iskuja*”, Tallberg toteaa. *Kisaisännät saattavat pelätä. ”Turvatoimet on viety pidemmälle kuin missään muualla. (HS 10.8.2008)”* Viesti on, että terrorismin uhka on Kiinan ja Pekingin eikä olympialiikkeen ongelma. Luvussa 1 viittasin tutkimukseen, jonka mukaan moraalisisissa valinnoissa ”epäonnistuneet” urheilijat erotetaan urheilusta sankaruutta tuottavana ilmiönä ja heitä kohdellaan vain ongelmiin joutuneina yksilöinä (Dworkin & Wachs 2000, 57). Terrorismin uhkaa käsittelevistä jutuista tulee mieleen, päteekö tämä ajatus myös mihin tahansa epämukaviin (olympia)urheilun ilmiöihin. Kun ongelmia tulee, ne ovatkin yksittäisen olympiapaikan ongelmia, eikä niillä ole tekemistä universaalien olympialiikkeen kanssa.

5 Johtopäätökset

Aineiston perusteella paikka (Kiina ja/tai Peking) oli monentyppisessä konfliktissa olympia-
aatteen eli olympismin kanssa. Tämä konflikti esiintyi lehtijutuissa usein, mutta ei läheskään aina
samanlaisena, vaan monessa eri muodossa. Konfliktin tyyppi vaikuttaa liittyvän siihen, miten
paikka artikuloitui Pekingin olympiakirjoittelussa. Kun olympialaisten tapahtumapaikkaa ei
määritelty lainkaan maantieteellisesti, vaan kisatapahtumat liitettiin paikattomaan
olympiatodellisuuteen, konfliktia ei yleensä syntynyt.

Ongelmia syntyi, kun paikka alkoi saada omia, maantieteellisiä, yhteiskunnallisia ja poliittisia
merkityksiään. Tällöin paikka joutui hyvin monessa tapauksessa konfliktiin ideologian eli
olympismin kanssa. Tämän voi tulkita myös niin päin, että Peking oli olympialaisissa olemassa
paikkana ainoastaan silloin, kun Peking liittyi johonkin konfliktiin. Muuten kaupunki ei ollut
maantieteellisenä paikkana merkityksellinen. Toisaalta konfliktin syntyyn vaikutti olennaisesti myös
olympismin artikuloituminen. Olennaiseksi kysymykseksi konfliktien synnyssä muodostui se, mitkä
asiat milloinkin liitettiin olympismiin ja mitkä puolestaan irrotettiin olympiayhteydestä.

Suhde paikkaan ei ollut Helsingin Sanomien olympiajournalismissa missään nimessä stabiili, vaan
paikkakäsitys horjui ja vaihteli jutusta toiseen. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, että sellaisia juttuja,
jotka eivät muissa oloissa olisi kuuluneet urheilusivuille, sijoitettiin kuitenkin sinne. Epäselvyys
siitä, mikä merkitys tapahtumapaikalla on olympia uutisoinnissa, näkyy myös Helsingin Sanomien
uutisvalinnassa. Välillä jostakin tapahtumasta teki uutisen se, että se tapahtui nimenomaan olympia-
Pekingissä (Tiibetin lipun poistaminen ratsastusareenalta), välillä Pekingin olympialaisia hädin
tuskin mainittiin yhteydessä, jossa kerrottiin jostain Pekingiin liittyvästä tapauksesta (kahden
amerikkalaisen puukotus).

Sen että tapahtumasta tulee olympialaisten aikana uutinen vain siksi, että se sattuu
olympiakaupungissa, voi laajentaa kysymykseksi ajan ja paikan kohtaamisesta: Aktivistin
katoaminen, joka oli uutinen 10.8.08, tuskin olisi uutinen tänään, ellei asiaan liittyisi mitään muuta.
Ainakaan se ei olisi uutinen Helsingin Sanomien urheilusivuilla. Juttu esitti Pekingin tiettyssä tilassa
tiettyinä aikana, tai kuten Massey (2008, 28-29) luvussa 2 mainitsi, artikuloituna hetkenä
sosiaalisten suhteiden ja ymmärryksen verkossa.

Pyrin seuraavassa tiivistämään paikan artikulaatiot, olympismin artikulaatiot sekä niistä johtuneet konfliktit Helsingin Sanomien urheilusivujen Peking-kirjoittelussa.

5.1 Paikan artikuloituminen Helsingin Sanomien olympiakirjoittelussa

Paikan artikuloitumisen tutkimisessa haastavaa oli se, että olympialaiset eivät läheskään aina artikuloituneet samaan paikkaan eli Pekingiin. Joskus kisat liitettiin Pekingiä enemmän koko Kiinaan (vrt. Taulukko 5). Erotin aineistosta kolme paikan artikulaatiota, joita käsittelen seuraavassa erikseen.

Peking suorituspaikkana

Osassa jutuista, esimerkiksi urheiluselostuksissa, paikka näyttäytyi tyhjiönä, joka ei voinut muodostaa ristiriitaa olympismin kanssa. ”Paikka” oli näissä jutuissa olympismin osa, myyttinen olympiapaikka, ei mikään maantieteellisesti käsitettävissä oleva alue. Laitimassani mallissa (kuva 1) sijoitin tällaiset jutut kehälle 1, jonka nimesin urheiluksi abstraktiona. Kun erittelin juttuja paikan mukaan (Taulukko 5), määritin näiden juttujen paikaksi olympialaiset. Tällaisia juttuja saattoivat olla selostukset urheilutapahtumista, urheilijahaastattelut tai lyhyet tulosuutiset, mutta myös sellaiset jutut, joissa paikkaa käsiteltiin puhtaasti urheilun näkökulmasta kuten jutussa *Suorituspaikat lähes valmiit*. Jos paikka oli vain suorituspaikka, jutussa syntyi harvoin konfliktia. Tällaisten juttujen määrä kasvoi, mitä lähemmäksi kisoja tultiin. Itse kisojen aikana paikan vain suorituspaikaksi määrittäviä juttuja olikin jo merkittävä osa aineistosta. Kun kisat etenivät, Pekingistä vaikutti tulevan urheilusivuilla vain nimilappu, jolla erotetaan siellä syntyneet tulokset muista.

Pekingin käsittäminen paikattomaksi saattaa ironiseen valoon koko olympiakirjoittelun siitä näkökulmasta, onko Peking sopiva olympiaisäntä vai ei: Jos kerran olympiakaupunki lopulta on maantieteellisesti paikaton, miksi ihmeessä sopivasta kisaisännästä on käytävä niin pitkä ja vaikea keskustelu? Urheilupaikkojen paikattomuuden näkökulmasta riittävä ehto isännyydelle olisivatkin pelkästään huippukunnossa olevat suorituspaikat, joilla tehdyt suoritukset ovat vertailukelpoisia muualla tehtyjen kanssa. Tämä oli kuitenkin vain yksi näkökulma urheilupaikkoihin. Tutkimistani jutuista merkittävä osa kuitenkin painottui nimenomaan käsittelemään juuri Kiinan ja juuri Pekingin

merkitystä olympiaisäntänä. Voi sanoa, että paikan merkityksellistävä olympiadiskurssi haastoi Pekingin olympiajournalismissa paikattomuuden diskurssin.

Peking Kiinan osana

Monissa jutuissa Peking edusti koko Kiinaa, ja joissain teksteissä jopa puhuttiin Pekingin olympialaisten sijaan Kiinan olympialaisista. Kisat kuitenkin myönnetään aina ensisijaisesti kaupungille ja vasta toissijaisesti maalle¹¹. Olisi hyvä verrata Peking-aineistoa esimerkiksi juttuihin Atlantan olympialaisten ajalta 1996. Olen vakuuttunut siitä, että Peking artikuloitui Kiinan osaksi tiiviimmin ja useammassa yhteyksissä kuin Atlanta Yhdysvaltoihin. Usein Peking-jutut oli kirjoitettu niin, että pari ensimmäistä lausetta liittyi Pekingiin, ja sitten ilmiö tai asia laajennettiin koskemaan koko Kiinaa. Eniten juttuja paikannettiin Kiinaan aineistonkeruujakson alussa, mutta juttuja julkaistiin tästä näkökulmasta myös kisojen aikana. Kuitenkin Kiina-juttujen määrä väheni selvästi vuoden 2001 alusta sitä mukaan, kun kisat käynnistyivät. Tällöin juttujen paikkana oli yhä useammin Peking. Kisojen loppua kohti näyttikin siltä, että Kiinasta tuli jopa olympialaisten disartikulaatio, jonka Peking korvasi teksteissä olympiapaikkana.

Niinä kertoina, kun Kiina oli määritelty jutussa kisojen paikaksi, juttuun liittyi analysoimassani aineistossa joka kerran konflikti (Taulukko 5). Näin ollen on helppo todeta, että Kiinaa käsiteltiin varsin negatiivisessa valossa. Läpi juttujen säilyy ajatus siitä, että Kiina ei täytä olympiaisännälle asetettuja vaatimuksia. Konfliktisissa jutuissa Peking edusti totalitaarista, ihmisoikeuksia rikkovaa ja suurvalta-asemaan pyrkivää Kiinaa. Väitän, että tällainen esitystapa liittyi nimenomaan olympiaideologiaan. Jos Kiinassa olisi järjestetty esimerkiksi G20-kokous, maan negatiivisia puolia tuskin olisi tuotu uutisissa yhtä selvästi esiin, eikä niitä välttämättä olisi tuomittu yhtä selvästi. Olympismi näyttikin muodostavan Kiina-kuvauksen kanssa niin vahvan symbioosin, että Kiinasta ja olympismista on vaikea tässä yhteydessä puhua irrallisina käsitteinä. Näiden käsitteiden erottaminen on kuitenkin välttämätöntä, jotta artikulaatioiden syntyä ja käyttöä on mahdollista tarkastella. Olennaista on huomata, että Kiinan ja olympismin yhteenliittäminen ei ole ainoa mahdollinen ratkaisu. Urheilujournalismissa olisi esimerkiksi voitu turvautua kokonaan edellä esitettyyn tapaan kuvata Pekingiä vain suorituspaikkana. Olympismi ja sen tulkinta kuului kuitenkin erottamattomasti Pekingin olympialaisiin ja sitä kautta Kiinan kuvaamiseen urheilujournalismissa.

---

11 Olympic Charter 2010, 70-74

Poliittisesti Kiina artikuloitui olympiauutisissa maana, joka rikkoo ihmisoikeuksia, rajoittaa sananvapautta ja pyrkii kisojen avulla saamaan itselleen poliittista hyötyä. Huomiota saivat myös Kiinassa osittain olympialaisten vuoksi ylikorostunut nationalismi ja Tiibetin tilanne. Nämä olivat aineiston jutuissa hallitseva näkökulma Kiinaan. Syynä voi olla se, että juuri näiden Kiinan ominaisuuksien tulkittiin sotivan eniten olympia-aatetta vastaan. Palaan tähän myöhemmin tässä luvussa.

Kiina artikuloitui siis ensisijaisesti poliittisena toimijana ja järjestelmänä. Toiseksi Kiina artikuloitui urheilujärjestelmänä. Urheilusivuilla saivat paljon tilaa kiinalaista huippu-urheilua käsittelevät jutut. Niissä kuvattiin esimerkiksi kiinalaista äärimmäisen kurinalaista ja eristettyä harjoittelua. Jotkut urheiluasiantuntijat (esimerkiksi jutussa Kiina kipusi jo Yhdysvaltain haastajaksi urheilumahtina) kritisoivat suoraan liian pienten lasten kovaa harjoittelua. Samoin kuvattiin urheilijoiden kohtaamia paineita, joita jopa Kiinan oma lehdistö arvosteli liiallisiksi. Urheilujärjestelmäartikulaatioon liittyi kaksi näkökulmaa: ensimmäinen on urheilujournalistinen selitys sille, että kiinalaiset ovat useissa lajeissa täysin lyömättömiä. Tämän urheilujournalistisen katsannon sisäänkirjoitettu näkemys oli, että kiinalaiset ovat äärimmäisen hyviä lajeissaan, mutta urheilijat joutuvat maksamaan menestyksestään epäinhimillisen kovan hinnan. Siksi muiden maiden urheilijoilta ei välttämättä voi vaatia kiinalaisten urheilijoiden voittamista. Urheilujärjestelmäkirjoittelusta muodostuikin pieni särö siihen Pänkäläisen väitteeseen, jonka mukaan urheilujournalismissa kaikkien kannalta on tärkeintä, että oma joukkue menestyy, ilman että tapahtumalla pitää tai tarvitsee olla laajempaa yhteiskunnallista merkitystä. Kiinan urheilujärjestelmäkuvauksesta Helsingin Sanomien urheilusivuilla voi kuitenkin päätellä, että menestyksen edelle asetetaan esimerkiksi urheilijan ihmisarvoinen elämä. Suomalaisesta näkökulmasta huomio saattaa kuulostaa naiivilta, mutta Kiinan urheilujärjestelmän kuvauksen perusteella kaikkialla ei vedetä rajaa tähän kohtaan.

Toinen urheilujärjestelmäartikulaatioon liittyvä näkökulma lähenee politiikkaa. Siinä kiinalainen huippu-urheilu toimii Kiinan poliittisen järjestelmän symbolina. Ajatuksena on, että kiinalainen raaka valmennustapa kertoo Kiinasta yhteiskuntana. Tällainen käsittelytapa on luontevaa myös urheilujournalismin konventioiden näkökulmasta. Urheilusivuilla yhteiskuntaa on helpointa analysoida juuri urheilun kautta. Tämä on myös linkki Kiinan kuvaamiseen olympiaisäntänä: Jos Kiina menestyy, se ei tarkoita vain sitä, että Kiinalla on tehokas huippu-urheilujärjestelmä. Se

tarkoittaa, että Kiina on hyvä myös yhteiskuntana. Tähän ajatukseen erityisesti suurvaltojen verinen taisto suurissa urheilukilpailuissa on perustunut aikojen alusta saakka, ja tähän ajatukseen vaikuttivat uskovan myös kiinalaiset itse ainakin kisat saadessaan. Tätä ajatuskulkua haluttiin Pekingin olympiakirjoittelussa muuttaa. Kertomalla ankarista harjoitusolosuhteista urheilusivuilla annettiin myös vaihtoehtoinen ajatusmalli, jonka mukaan Kiinan voitto tarkoittaa sitä, että Kiina on kansalaisilleen kova ja armoton. Voitot perustuvat samaan tiukkaan ja itsevaltaiseen järjestelmään kuin koko yhteiskuntakin.

Maantieteellinen, sijaintiin liittyvä artikulaatio tuli esiin analysoimissani jutuissa kaikkein harvimmin. Maantieteellisen artikulaation näkökulmana oli useimmiten ilmasto. Ilmastokeskustelu oli lähinnä maantieteellistä näkökulmaa Kiinaan; tietenkin se, missä valtio fyysisesti sijaitsee, vaikuttaa siellä vallitsevaan säähän. Kiinan tapauksessa ilmastokeskusteluun kuitenkin liittyi olennaisesti maan suurkaupunkien saasteisuus. Tähän liittyen pohdittiin paljon sitä, onko Kiina tai Peking huippu-urheiluun sopiva paikka, sillä savusumu saattaisi heikentää tuloksia ja jopa vaarantaa urheilijoiden terveyden. Kysymys sijainnista artikuloitui siis ilmastonäkökulman kautta suoraan urheiluun suorituksena, ei suinkaan Kiinaan maantieteellisesti rajautuneena alueena.

Maantieteellisestä näkökulmasta puuttuivat ilmasto lukuun ottamatta lähes kaikki muut sijaintiin liittyvät kysymykset. Kiinan naapurimaista en nähnyt yhtäkään mainintaa, samoin kisojen merkitystä Aasialle ei omassa aineistossani perusteltu lainkaan samaan tapaan kuin Brasilian valinnan merkitystä perusteltiin tropiikille vuonna 2009 (ks. Luku 1). Koko aineistossa Aasia mainittiin vain 14 kertaa, eikä maanosaa enää vuoden 2004 jälkeen mainittu missään sellaisessa yhteydessä, jossa Kiina olisi korostunut nimenomaan Aasian osana. Maantieteellisen mielikuvituksen näkökulmasta urheilusivujen jutut siis etäännyttivät Kiinaa Aasiasta. Samalla kuitenkin korostui Kiinan toiseus erityisesti suhteessa länsimaisiin arvoihin. Aasiasta siis muodostui Kiinan suhteen jopa disartikulaatio, mutta kuten seuraavassa käy ilmi, tämä ei tarkoita, että Kiina olisi erkaantuessaan Aasiasta välttämättä lähentynyt länsimaita.

Peking länsimaistuvana suurkaupunkina

Peking artikuloitui joissakin jutuissa kehittyvänä suurkaupunkina, mutta vain harvassa jutussa tämä oli hallitseva näkökulma. Usein Pekingin kehitys sai vain maininnan tai korkeintaan muutaman lauseen. Pekingin kehityksen kuvaukseen liittyi lähes aina maininta länsimaistumisesta. Tällä viitattiin monenlaisiin asioihin pukeutumisesta, rakennuksiin ja ruokakaupoista siisteyteen ja

turvallisuuteen. Se mitä länsimaisuus on, jää juttujen perusteella kuitenkin hieman epäselväksi, sillä esimerkiksi siisteys ei välttämättä kuvaa länsimaista suurkaupunkia ja turvallisuus vielä vähemmän. Toisaalta länsimaistumisen korostaminen tuo näkyväksi ajatuksen siitä, että Peking ei vielä ole länsimainen kaupunki eikä Kiina ei ole vielä länsimainen maa. Pekingin länsimaistumisesta on puhuttu jo vuosikausia. Mikä on se salaperäinen länsimaisuus, joita kohti Peking kulkee, mutta jota se ei koskaan saavuta? Vaikuttaa siltä, että Peking-urheilujournalismissa tämän länsimaisuuden määrittäjäksi nousivat ihmisoikeuksien toteutuminen ja demokratia, sillä näitä asioita peilattiin olympismia vasten. Samat seikat eivät kuitenkaan ole estäneet länsimaita esimerkiksi käymästä kauppaa Kiinan kanssa ja muulloin kuin olympialaisten aikaan Kiinan poliittiseen tilanteeseen viittaamista on jopa hyssytelty. Näyttääkin siltä, että länsimaisuuden määritelmä on hyvin tilannekohtainen ja liukuva. Pekingin olympialaisissa länsimaisuuden raja kulki Kiinan poliittisessa tilanteessa. Kiinan sisä- ja ulkopoliittikka esti myöskin Pekingiä olemasta länsimainen suurkaupunki, vaikka se monen mittapuun mukaan sellaisen ominaisuudet täyttikin. Pekingin länsimaistumisesta ei kuitenkaan jutuissa puhuttu ilman viittausta Kiinan ei-niin-länsimaisiin puoliin tai ilman näistä puolista kertovaa rinnakkaisjuttua. Lopputuloksena maantieteellisen mielikuvituksen näkökulmasta kisat ehkä enemmän etäännyttivät Pekingiä ja Kiinaa kuin lähensivät niitä länsimaihin

5.2 Olympismin artikuloituminen

Aineistosta kävi selvästi ilmi, että on olemassa eräänlainen olympialaisten ideaali, käsitys oikeista olympialaisista. Useassa jutussa muistutettiin, että urheilu ja politiikka ovat aina liittyneet yhteen ja, että olympialaiset ovat kohdanneet lukuisia ongelmia. Tämän ei silti tulkittu tarkoittavan sitä, että olympialaiset käsitteenä olisi jotenkin uhanalainen tai edes, että olympialaiset olisivat niin sanottu neuvottelukysymys. Jutuista käy ilmi usko olympiaideaaliin, johon Pekingin kisoja verrataan. Kyse ei ole siitä, että ideaaliolympialaisten mahdollisuuteen välttämättä uskottaisiin, vaan siitä että olympialaisten nähdään olevan heijastuma näistä oikeista olympialaisista. Analyysi todisti pitkälti vääräksi johdannon ennakkointini, jossa arvelin urheilujournalismin voivan muokata olympismia. Näyttää siltä, että olympismi säilyi melko eheänä muuttumattomana kokonaisuutena, mutta olympismi sen sijaan näytti vaikuttavan urheilujournalismiin.

Olympia-aate esitettiin usein kiinalaisen ajatusmaailman vastaisena; demokraattisena,

ihmisoikeuksia kunnioittavana ja tasa-arvoisena. Olympismi on ranskalaisen Coubertinin ajatusten perustalta vahvasti länsimaissa rakentunut ideologia. Koska olympiakisoja on hyvin harvoin järjestetty länsimaiden ulkopuolella, muut maat ovat päässeet osallistumaan olympiaideologian määrittelyyn ja artikuloimiseen vain vähän. Analysoimissani jutuissa rakenne oli usein se, että joku länsimainen ihminen tai taho kritisoi Kiinaa tai kiinalaista järjestelmää. Kiinalaiset itse pääsivät esittämään vasta-argumentteja melko harvoin. Jo aiemmin totesin kuitenkin, että kyse ei ole vain siitä, etteikö kiinalaisia olisi ylipäättään haastateltu, vaan siitä, että he eivät usein esittäneet kriittisiä kommentteja olympialaisiin liittyen. Syynä tähän voi olla se, että todennäköisesti kiinalaiset välttivät olympialaisten alla ainakin ristiriitojen lisäämistä. Ne henkilöt, jotka rauhassa saavat puhua länsimaiselle medialle, luultavasti pyrkivät mieluummin ohjaamaan keskustelun muihin asioihin kuin ryhtyivät kritisoimaan länsimaista mediaa ja länsimaista olympialiikettä. Toisaalta journalismin etiikkaan kuuluu äänen antaminen heikoille; niille, joita ei yleensä kuunnella. Kiinalaiset eivät oikein tähänkään kategoriaan istu. Maailman väkirikkaimman maan ja yhden maailman suurimmista talousmahdeista varmasti uskotaan pystyvän puolustamaan itseään aivan tarpeeksi ilman toimittajan erityistä apuakin.

Kuten aiemmin totesin, olympismi määrittyi Peking-jutuissa paljolti kiinalaisen järjestelmän vastakohtaksi: jutuissa korostui olympismin vaatima demokraattisuus, vapaus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Georgian-sota -uutisoinnissa korostui myös voimakkaasti olympismin vaatimus rauhasta. Olympismi nähtiin yllättävän monoliittisena käsitteenä, joka kyseenalaistettiin lähes ainoastaan sen vuoksi, että olympiakisat päätettiin antaa Pekingille. Kisojen järjestämisen ongelmaa Pekingissä ei kuitenkaan luettu olympia-aatteen viaksi, vaan nimenomaan Kiinan ja Pekingin. Tietenkin on helppo seisoa ihmisoikeuksia, vapautta ja demokratiaa kunnioittavien arvojen takana. Voi kuitenkin kysyä, onko olympia-aatteessa itsessään jotain vikaa, jos se lähtökohtaisesti asettaa suurimman osan maailman maista olympiakisaisäntänä kyseenalaiseen asemaan. Jos olympia-arvojen tulkintaa ei viedä eri maiden poliittisten järjestelmien arviointia pidemmälle, eikö olympismista tule ennemminkin poissulkeva käsite kuin kaikkien ihmisten ja kansojen yhteisyyttä korostava? Yksiulotteinen olympismin tulkinta näyttääkin voivan johtaa olympialaisissa paradoksiin, jossa olympialaiset kuuluvat kaikille, mutta kaikki eivät sittenkään kuulu kaikkiin.

Erittäin huomionarvoinen seikka on, että osa jutusta kirjoitettiin selvästi olympismin näkökulmasta. Näissä jutuissa olympismia käytettiin aktiivisesti perusteluna ja jopa faktapohjana (Georgian-sotaa

käsittelevä juttu, Kiinan isännöisyys repii olympiaperhettä). Sen sijaan toisissa jutuissa, joihin olympismin ja olympialaisuuden olisi aiheen puolesta voinut liittääkin (USA:n joukkue järkyttyi puukotuksesta), koko näkökulma loisti poissaolollaan. Tähän löysin yhden mahdollisen selityksen, jonka paikkansapitävyys vaatisi kuitenkin tarkempaa tutkimista: Pekingin olympialaisista kirjoittivat Helsingin Sanomissa muutkin kuin urheilutoimittajat. Jutun USA:n joukkue järkyttyi puukotuksesta oli kirjoittanut Kiinassa siihen mennessä jo vuosia työskennellyt kirjeenvaihtaja Sami Sillanpää, joka ei ole koskaan työskennellyt urheilutoimituksessa. Lisäksi ennen kisoja Kiinaan lähetettiin juttumatkalle muitakin ihmisiä muualta kuin urheilutoimituksesta. Tämä seikka liittyy läheisesti edellä mainitsemini urheilujournalismin konventioihin. Puukotusjuttu edusti linjaa, jossa Peking oli enemmän turistikaupunki kuin olympiakaupunki. Tällaisella näkökulmaeroilla voi hyvinkin olla tekemistä sen kanssa, että kirjoittaja ei ollut urheilutoimittaja. Näin urheilujournalismin konventiot eivät ehkä olleet jokaisessa jutussa läsnä yhtä näkyvästi kuin toisissa. Huomasin, että tarkastelemistani jutuista ne, jotka olivat urheilutoimittajien kirjoittamia, korostivat olympismin merkitystä selvästi enemmän kuin ne, jotka olivat muiden toimittajien tekemiä. Voikin olla niin, että olympismin ideologian sisäistäminen ja siihen turvautuminen on yksi urheilujournalismin konventioista. Olympismin korostaminen olisi yksi niistä asioista, jotka erottavat urheilusivujen jutut esimerkiksi muilla sivuilla julkaistuista olympia-aiheisista jutuista.

5.3 Pekingin olympialaiset paikan ja ideologian konfliktina

Tämä tutkimus todisti vääräksi Pänkäläisen ja muiden tukeman lähtöoletukseni, jonka mukaan urheilujournalismissa ei tavanmukaisesti esiinny keskenään kamppailevia diskursseja. Peking-journalismissa esiintyi paljon toisaalta-toisaalta-tyyppisiä tekstejä. Juttuja lukiessa tuntui siltä, että Kiinan ja Pekingin kisaisännöyden hankaluuteen oli jopa kiinnitetty erityistä huomiota. Usein positiivisen Kiina-jutun yhteyteen sijoitettiin vastapainoksi yksi negatiivinen. Samanlainen rakenne toimi myös juttujen sisällä. Peking-journalismissa paikkakäsitys vaikutti kuitenkin niin, että jutuissa eivät pääasiallisesti vuorotelleet näkemykset, joiden mukaan Kiina/Peking on hyvä/huono kisaisäntä. Sen sijaan ainakin syvemmän analyysin jälkeen korostui kaksi päänäkemystä, joista toisen mukaan Kiina/Peking on huono valinta kisaisännäksi ja toisen mukaan kisaisännällä ei ole juuri väliä. Tätä ei väliä -ajatusta ei juurikaan aukikirjoitettu, mutta se näkyi sellaisissa jutuissa, joissa olympialaiset oli kirjoitettu paikattomaksi tapahtumaksi. Olennaista on, että näin ei suinkaan toimittu vain lyhyiden tulosuutisten tai kisaselostuksen kohdalla, vaan tämä näkemys saattoi esiintyä

myös pitkissä jutuissa. Olympismia käytettiin jatkuvasti perusteluna sille, miksi Kiina on huono olympiaisäntä tai miksi kisoja ei saisi antaa sille järjestettäväksi. Paikka ja ideologia liittyivät jutuissa erottamattomasti yhteen, ja niiden kohtaamisesta syntyi lähes aina konflikti.

Juttujen analysoinnista ongelmallista ja turhauttavaakin teki se, että vaikka olympismin ja kisaisännän ristiriitaa käsiteltiin kymmenissä jutuissa, ongelmaan ei juurikaan esitetty ratkaisuja, eikä tätä ongelmaa usein pyritty edes purkamaan. Olympismi sekä Kiina sen ehdot täyttämättömänä maana otettiin urheilusivuilla usein hyvin annettuina käsitteinä. Kiinan huonoutta perusteltiin enemmän kuin olympismin hyvyyttä, mutta kummankaan taustoille ei uhrattu juurikaan palstatilaa. Tämä näkyy esimerkiksi taulukosta 5, josta voi huomata, että neljännelle, ideologiaa kyseenalaistavalle ja uudistavalle tasolle kertyi vain kaksi juttua. Ongelmaan olisi voinut hakea ratkaisua kyseenalaistamalla olympismin määritelmä ja ehdottamalla sen tilalle uusia, mutta tällaisesta kulmasta tehtyjä tekstejä ei aineistooni kuulunut oikeastaan lainkaan. Luin erityisellä tarkkaavaisuudella kisojen viimeisen päivän jälkeiset urheilusivut, mutta kisaprosessia pohdittiin vain yhdessä kolumnissa, ja siinäkin pintapuolisesti. Kuten aineistoa käsittelevässä luvussa 3 kerroin, etsin aineistoa myös olympiakisojen jälkeisiltä viikoilta, mutta aiheesta ei enää julkaistu kirjoituksia. Pekingin olympialaisten jälkeen selvitystyön aikaansaama puhdistuminen ja asioiden selkiytyminen, kreikkalaisittain *katharsis*, jäi siis olympiakirjoittelussa kokonaan saavuttamatta. Lukija jää lopulta tyhjiöön, olivatko kisat Pekingissä lopulta hyvä vai huono asia? Helsingin Sanomien urheilusivut eivät anna tähän suoraa vastausta. Sisäänkirjoitettu vastaus on vain Kiinan hiljainen häivyttäminen kisojen aikaisista uutisista ja ihmisoikeusnäkökulman saaman tilan väheneminen. Ihmisoikeuksista ja jopa Kiinasta tuli kisatapahtumien edetessä olympialaisten suhteen jopa disartikulaatio: Ihmisoikeudet tai edes Kiina eivät enää liittyneet Pekingin olympialaisiin yhtä tiiviisti kuin ennen kisoja. Paikan ja ideologian konflikti ei hävinnyt, mutta olympiakisojen alkaessa tämä konflikti korvautui yhä useammin olympiatodellisuuden kuvaamisella.

On vaikea sanoa, mitkä syyt johtivat paikan ja ideologian konfliktin ratkaisuehdotusten puuttumiseen. Syitä voi etsiä urheilujournalismin ja jopa koko journalismin konventioista. Luvussa 3 esittelin Seija Ridellin (2009) tutkimuksen Aamulehden maankäyttökeskustelusta. Siinä Ridell huomasi, että lehti typisti kiistan vastakkainasetteluksi, eikä pyrkinyt etsimään eri näkökulmat huomioivia ratkaisuja. Voiko olla niin, että vaikka urheilujournalismissa, ainakin Peking-

tapauksessa, pystyttiin tuomaan esiin kamppailevia diskursseja, urheilusivut eivät sosiaalisena tilana sovikaan rakentavien ratkaisujen etsimiseen? Tämä johtuisi siitä, että ratkaisujen etsiminen ei kuulu urheilujournalismiin, koska se ei ylipäättään kuulu koko journalismin konventioihin. Tämän väitteen todistaminen vaatisi kuitenkin jo erillisen tutkimuksen.

Toiseksi syytä voi etsiä Castellsin (luku 2) esittelemästä teoriasta, jossa eliitit hallitsevat mielikuvia maailman verkostojen solmukohtissa. Peking-jutuissa ääneen pääsivät usein eliittien edustajat joko suoraan haastateltuina tai uutistoimistojen juttujen pohjalta lainattuina. Kuten jo luvussa 2 ennakoin, eliittien mielipiteet eivät läheskään kaikissa asioissa olleet Castellsin teorian mukaisesti yhteneviä, vaan ristiriitoja syntyi esimerkiksi kiinalaisten kisajärjestäjien ja kansalaisjärjestöjen johtajien välille. Myöskään urheiluvaikuttajat eivät olleet kannoissaan yksimielisiä, vaan he suhtautuivat eri tavoin esimerkiksi politiikan ja urheilun yhteenliittämiseen. Saattoikin käydä niin, että eliitti todella hallitsi mielikuvavirtoja, kuten Castells esittää. Koska eliitin äänenpainot kuitenkin olivat keskenään ristiriidassa, myös lopullinen käsitys Pekingin olympialaisista jäi epäselväksi ja konfliktiseksi. Luvussa 2 esitin, että urheilujournalistit saattavat olympialaisten yhteydessä muodostaa itsessään eliitin yhden osan, koska median rooli kisoissa on niin olennainen. Tämän tutkimuksen perusteella näyttää kuitenkin siltä, että journalistit tyytyivät matkimaan riiteleviä eliittejä ja toistamaan näiden keskenään ristiriitaisia näkemyksiä ja ajatuksia myös kokonaan omissa teksteissään kuten kolumneissaan. Urheilujournalismi olisi kuitenkin tässä kamppailevien eliittien ja diskurssien tilassa voinut toimia tilana uudelleenmäärittelylle ja ratkaisuehdotuksille. Tämän tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että urheilujournalismin konventiot määrittivät Helsingin Sanomien olympiakirjoittelua merkittävästi. Näitä konventioita olisi kuitenkin syytä katsoa suurennuslasin kanssa, mikäli urheilujournalismin halutaan pystyvän vieläkin enempään kuin pelkkään ristiriitojen esittelemiseen ja toistamiseen. Kun olympialaisten maantieteellinen laajeneminen lähitulevaisuudessa jatkuu, on olennaista pyrkiä etsimään ristiriitojen lisäksi myös ratkaisuja. Tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että johdannossa esittelemäni kysymys siitä, tulisiko urheiluun suhtautua yhteiskunnallisena ilmiönä, on käynyt vanhanaikaiseksi. Sen vuoksi olisi syytä unohtaa väittely urheilun poliittisuudesta ja epäpoliittisuudesta ja keskittyä sen sijaan siihen, miten yhteiskunnallisista asioista voidaan urheilujournalismin viitekehyksessä puhua.

5.4 Kokemuksia radan varrelta

Tiivistäen työssäni oli vain kolme haastetta: aineisto, teoreettinen viitekehys ja tutkimusmetodi. Käytännössä pohdinnanpaikkoja oli siis monessa kohdassa, ja tässä pyrin käymään ne lyhyesti läpi.

Ensiksikin tutkimukseni oli hyvin aineistopainotteinen ja -lähtöinen, mikä asettaa haasteita erityisesti tutkimuksen toistettavuuden ja myös yleistettävyyden näkökulmasta. Helsingin Sanomien olympiakirjoitteluun vaikuttivat useat ulkojournalistiset tekijät. Vuosia ennen kisoja julkaistuihin juttuihin vaikutti esimerkiksi Kiinan silloisen kirjeenvaihtajan ajankäyttö, mielenkiinnonkohteet ja se, keitä hän milloinkin onnistui tapaamaan. Lukiessani satoja Hesarin Pekingin olympialaisista julkaisemia juttuja tulin siihen tulokseen, että mitään erityisesti mietittyä linjaa olympialaisten ja Kiinan poliittisen linjan yhteydestä ei ollut. Enemmän kirjoittelu tuntui perustuvan päivä kerrallaan -tyyppiseen ideointiin. Yleisesti ottaen Hesarin Peking-kirjoittelussa isossa roolissa oli siis maassa ollut kirjeenvaihtaja. Jos esimerkiksi kirjeenvaihtajalta oli juttu Pekingin saastetilanteesta, juttua täydennettiin usein kotitoimituksesta kainaloilla, jotka käsittelivät esimerkiksi suomalaisurheilijoiden näkökulmaa asiaan. Näin syntyi jo monta juttua, joiden näkökulmana olivat saasteet. Tämä aiheutti sen, että kun päädyin valitsemaan analyysikohteekseni tiettyjen päivien lehdet, en voi mitenkään taata aineistoni edustavuutta. Teoriassa olisi mahdollista, että jokin näkökulma, joka aineistoni perusteella oli merkittävä, ei esiintyisi lainkaan Hesarin muissa Peking-jutuissa. Koska olen lukenut koko aineiston kaikki jutut, tiedän, että näin ei ole. Silti on mahdollista, että joku esiin noussut näkökulma on koko aineistossa huomattavasti vähäpätöisempi kuin rajaamani aineiston perusteella näyttää. Valitsemalla aineistosta eri lehdet voisikin käydä niin, että tuloksissa painottuisivat erilaiset artikulaatiot kuin nyt.

Olen useaan kertaan todennut, että olen lukenut koko yli 800 jutun aineiston läpi useaan kertaan. Kokonaiskuvan saaminen aineistosta on ollut hyödyllistä, mutta sillä on myös omat ongelmansa. Koko aineiston tuntemus väistämättä häivyttää rajausta laadulliseen analyysiini rajaaman aineiston ja kokonaisaineiston välillä. Yksi ratkaisu tämän ongelman selvittämiseen olisi voinut olla perinteinen tapa tehdä ensin määrällinen analyysi koko aineistosta ja sen jälkeen laadullinen analyysi rajatusta aineistosta. Mielestäni artikulaatioanalyysi toimi kuitenkin maantieteellisen ja mediakulttuurisen viitekehýkseni kanssa parhaiten laadullisena analyysinä. Tarkan määrällisen analyysin sisällyttäminen tutkimukseen olisi vienyt tilaa laadulliselta analyysilta ja myös

tutkimusprosessin kuvaamiselta, mitä kuitenkin pidän tässä työssä erityisen olennaisena. Lisäksi kontekstin merkitystä painottava tutkimusmetodi ja teoriapohja tukevat mielestäni valintaani antaa myös kokonaisaineistolle rooli tutkimuksessani.

Aineistopainotteisuuden lisäksi toinen haastava puoli tässä työssä oli itsestään selvästi maantieteellisen ja tiedotusopillisen ajattelutavan integroiminen. Kuten olen aiemmin tuonut ilmi, en pidä näitä kahta näkemystä kuitenkaan niin poikkeavina toisistaan kuin äkkiä ajattelemalla voisi kuvitella. Yhteensovittavuudesta kertoo se, että viime aikoina maantieteellisen ja tiedotusopillisen/mediakulttuurisen lähestymistapojen yhdisteleminen on tutkimuksessa lisääntynyt, vaikka tällainen tutkimus on yhä melkoisen harvinaista. Samoin yhteensovittamisen mahdollisuudesta kertoo se, että maantiede on joissain yliopistoissa sijoitettu yhteiskuntatieteelliseenkin tiedekuntaan. Kahden erilaisen tutkimusperinteen on yhdistäminen pro gradu -työssä on tästä huolimatta haastavaa. Vasta nyt kun työ on tehty, teoreettinen viitekehys tuntuu hiljalleen avautuvan. Nyt kun tutkimusaineisto on kertaalleen analysoitu maantieteellisesti-tiedotusopillisesti, olisi helpompi ryhtyä rakentamaan tutkimuskontekstia uudelleen.

Kolmas haaste oli artikulaatioanalyysin käyttäminen tutkimusmetodinä. En tuntenut metodologiaa etukäteen lainkaan. Asiaa kuitenkin auttoi se, että Stuart Hallin ajatukset olivat tärkein punainen lanka kandidaatin tutkielmassani. Se, että kokeilin tutkielmassani ennestään outoa metodologiaa hidasti työn etenemistä alussa. Tutun metodin avulla olisin saattanut saada analyysistä nykyistä koherenttimman. Toisaalta uuden metodin soveltaminen piti tutkimusmielenkiintoa yllä pitkään. Nyt kun olen paremmin perillä artikulaatioanalyysistä, sitä käyttämällä syntyisi myös uusi, parempi tutkimus. Olen myös yhä sitä mieltä, että metodi sopi yhteen aineiston ja viitekehyksen kanssa. Tosin tutkimuskysymykseen liittyvien kontekstien suossa tarpominen kävi välillä hermoille.

Työn varsinaisesta aloittamisesta sen valmistumiseen ehti kulua yli puolitoista vuotta, ja tänä aikana myös ohjaaja vaihtui. Jälkimmäinenkin ohjaaja ehti lähteä Kiinaan ennen kuin tutkimus tuli valmiiksi. Pitkä aika tarkoittaa sitä, että tein työn muutamassa eri syklissä. Suurin syy viivytykseen oli puolen vuoden vaihto Koreassa keväällä 2009 sekä se, että kahmin säädyttömän määrän kursseja lukuvuonna 2009-2010. Lopulta kävi niin, että minulla oli alle kuukausi sellaista aikaa, jolloin saatoinkin keskittyä vain graduun. Noin 50-sivuisesta räpäleestä muodostui pro gradu -työ kuukauden tarmokkaalla urakoinnilla. Jos olisin tehnyt työn suunnitelmallisesti puolessa vuodessa,

tutkimusraportista olisi varmasti tullut eheämpi. Toisaalta tämä vauhti antoi minulle aikaa ajatella. Tiiviimmällä aikataululla en esimerkiksi olisi palannut uudelleen kertaalleen pois rajaamaani aineistoon, minkä ansioista syntyi analyysiapuna käyttämäni paikan ja ideologian tikkataulumalli. Olen kova viilaamaan pilkkua ja katselemaan asioita kaikista keksimistäni näkökulmista. Siksi työ oli pitkään vain aihio. Ehkä työtapojeni näkökulmasta oli suorastaan siunaus, että sain työpaikan Brysselistä lokakuun alusta 2010 alkaen. Tämän vuoksi työ oli lopulta pakko pusertaa kasaan kesätöitä seuranneen kauniin syyskuun 2010 aikana.

Jatkotutkimusaiheita

Peking-tutkimusta olisi olennaista laajentaa vertailuaineiston avulla, jotta päästäisiin paremmin kiinni siihen, vaikuttaako olympialaisten maantieteellinen laajeneminen olympiajournalismiin ja jos niin miten. Pekingin-kisojen kirjoittelua olisi mielekäästä verrata esimerkiksi kirjoituksiin Lontoon olympilaisista 2012 ja Rio de Janeiron kisoista 2016, jolloin mukana olisi yksi länsimaisen kulttuuripiirin edustaja ja kaksi uutta isäntämaata eri mantereilla. Jo nyt olisi mahdollista verrata esimerkiksi artikkeleita, jotka liittyvät kunkin kaupungin olympiahakuprosessiin sekä lopulliseen kisavalintaan. Tässä analyysissä näkökulman voisi siirtää urheilujournalismin konventioista yhä syvemmillä olympialaisten ja vallan yhteenkietoutumiseen. Maantieteen käsitteitä voisi jatkotutkimuksessa yhdistää esimerkiksi Barthésin myyttiteoriaan, jolloin tämän yhdistelmän kautta päästäisiin tarkastelemaan syvemmin olympialaisten merkitystä maantieteellisen mielikuvituksen muodostumisessa 2000-luvulla.

Aivan erityyppinen tästä tutkimuksesta kumpuava aihe on journalismin kyky ratkoa konflikteja. Ridell (2009) tuli omassa tutkimuksessaan siihen tulokseen, että Aamulehti ei onnistunut muodostamaan ratkaisukeskeistä sosiaalista tilaa maankäyttökeskustelussa. Urheilusivujen Peking-journalismia tutkiessani päädyin samaan lopputulokseen: ratkaisuehdotuksille on hyvin vähän tilaa. Jäin miettimään, eikö ratkaisujen etsiminen lopulta kuulu journalismin konventiioihin? Ja jos kuitenkin kuuluu, millä tavoin niitä on pyritty etsimään ja tarjoamaan lukijoille? Tätäkin voisi tutkia vertailemalla erilaisten tapausten uutisointia. Erilaisten konfliktien uutisoinnista on jo olemassa paljon tutkimusta, joten entisiä tutkimuksia vertailemalla voisi olla mahdollista selvittää, mitä vaaditaan siihen, että sanomalehdestä saadaan ratkaisukeskeinen sosiaalinen tila.

Lähdeluettelo

Kirjat

- Adams, Paul C (2009) *Geographies of Media and Communication. A Critical Introduction*. Wiley-Blackwell. University of Arizona.
- Andrews, David & Ritzer, George (2007) The Grobal in the sporting glocal. Teoksessa Giulianotti Richard & Robertson Roland (edit.) *Globalization and sport*. Blackwell Poblshers. Oxford. (28-46)
- Arponen, Antti (1996) *Olympiakisat Ateenasta Atlantaan*. Helsinki. WSOY
- Bale, John & Krogh Christensen, Mette (2004) Introduction: Post-olympism? Teoksessa Bale, John & Christensen, Mette Krogh (Edit) *Post-Olympism? : Questioning Sport in the Twenty-First Century*. GBR: Berg Publishers. Oxford. (1-13).
- Bennett, Tony & Woollacott, Janet (1987) *Bond and beyond: the political career of a popular hero*. Macmillan Education, Houndmills, Basingstoke. Hampshire.
- Boyle, Raymond (2006) *Sports journals: Context and Issues*. Sabe Publications. London.
- Brownell, Susan (2004) China and olympism. Teoksessa Bale, John & Christensen, Mette Krogh (Edit) *Post-Olympism? : Questioning Sport in the Twenty-First Century*. GBR: Berg Publishers. Oxford. (51-64)
- Castells, Manuel (2000) *The rise of the network society*. Blakwell Publishers. Oxford & Malden. (toinen painos).
- Daryl Slack, Jennifer (1996) The theory and method of articulation in cultural studies. Teoksessa Hall, Morley & Chen (toim.) *Critical dialogues in cultural studies*. Routledge. London. (112-131).
- Dworkin, Shari Lee & Wachs, Faye (2000) The morality/manhood paradox: Masculinity, Sport and

the media. Teoksessa McKay, Messner, Sabo (edit.) *Masculinities, Gender relations and Sport*. Sage Publications. London. (47-67)

Eriksen, Thomas Hylland (2007) Steps to an Ecology of Transnational Sports. Teoksessa Giulianotti Richard & Robertson Roland (edit.) *Globalization and sport*. Blackwell Publishers. Oxford. (46-58)

Giulianotti, Richard & Robertson Roland (2007) Sport and Globalization: Transnational Dimensions. Teoksessa Giulianotti, Richard and Robertson, Roland (edit.) *Globalization and Sport*. Blackwell publishing. Oxford. (1-6)

Goldlust, John (2004) Sport as entertainment: The role of mass communications. Teoksessa Rowe, David (edit.) *A Reader in Sport, Culture and the Media*. Open University Press, Buckingham, UK. (27-47)

Hall, Stuart. (1992) *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Koivisto, Lehtonen, Uusitupa & Grossberg (toim.). Vastapaino. Jyväskylä.

Hall, Stuart (2005) *Identiteetti*. Vastapaino. Tampere.

Harvey, David (1973) *Social Justice and the City*. Edward Arnold and The Johns Hopkins University Press. London.

Hasbrook, Cynthia & Harris, Othello (2000) Wrestling with gender: Physicality and Masculinities among inner-city first and second graders. Teoksessa McKay Jim, Michael Messner, Sabo (edit.) *Masculinities, Gender relations and Sport*. Sage Publications. London.

Hill, Christopher (1996) *Olympics Politics Athens to Atlanta 1896-1996*. Manchester University Press. Manchester.

Häkli, Jouni (2004) *Meta Hodos. Johdatus ihmismaantieteeseen*. Vastapaino. Tampere.

Itkonen, Hannu & Ilmanen, Kalervo & Matilainen, Pertti & Jaskari, Liina (2008) *Media urheilun tulkkina ja tekijänä*. Liikuntatieteiden laitos. Tutkimuksia 1/2008. Jyväskylä.

Kunelius, Risto (1999) *Viestinnän vallassa: johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin*. WSOY. Juva.

Kuparinen, Eero (1997) Hitlerin Saksaa markkinoimassa – Berliinin olympialaiset kolmannen valtakunnanpropagandaministeriön haasteena. Teoksessa Vares, Vesa (toim.) *Urheilu ja historia*. Turku: Turun Historiallinen arkisto 51. (41-93)

Linnamaa Reija (2004) *Verkostojen toimivuus ja alueen kilpailukyky*. HAUS kehittämiskeskus Oy. Tampere. (Akateeminen väitöskirja, yhdyskuntatieteiden laitos.)

Massey, Doreen (2008) *Samanaikainen tila*. Vastapaino. Tampere.

McKay, Jim & Messner, Michael & Sabo, Don (2000) Studying sport, men and masculinities from feminist standpoints Teoksessa McKay, Messner & Sabo (edit.) *Masculinities, Gender relations and Sport*. Sage Publications. London.

Pantti, Mervi (2004) Taistelu sydämistä ja mielistä: Stuart Hall ja kulttuurintutkimus teoksessa Mörä, Salovaara-Moring & Valtonen (toim.) *Mediatutkimuksen vaeltava teoria*. Gaudeamus. Tampere. (230-255)

Pietilä Kauko, Sondermann Klaus (1994) *Sanomalehden yhteiskunta*. Vastapaino. Tampere.

Pänkäläinen, Seppo (1998). Urheilujournalismiko kriittikitöntä? Teoksessa Perko, Touko & Salokangas, Raimo (toim.) *Kymmenen kysymystä journalismista*. Atena Kustannus Oy.

Rahkonen, Juha (2004). *Nato ja media. Suomen turvallisuuspolitiikasta käyty julkinen keskustelu 2003–2004*. Journalismin tutkimusyksikkö. Tampereen yliopisto.

Ridell, Kymäläinen & Nyysönen (2009) Julkinen tila tänään -kuhinaa lomittuvilla rajapinnoilla. Teoksessa Ridell, Kymäläinen & Nyysönen (toim.) *Jukisen tilan poetiikka ja politiikka – tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa*. Tampereen yliopistopaino Oy. Tampere. (7-41)

Ridell, Seija (2009) Maankäyttöpeliä uutistilassa: Sanomalehti paikallisten kamppailujen julkisena areenana Teoksessa Ridell, Kymäläinen & Nyysönen (toim.) *Jukisen tilan poetiikka ja politiikka – tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa*. Tampereen yliopistopaino Oy. Tampere. (240-270)

Said, Edward (1985) *Orientalism, western concepts of the Orient*. Penguin. Harmondsworth.

Salovaara-Moring, Inka (2004) Kohti mielikuvien maantiedettä: David Harvey ajan ja paikan teoreetikkona. Teoksessa Mörä, Salovaara-Moring & Valtonen (toim.) *Mediatutkimuksen vaeltava teoria*. Gaudeamus. Tampere. (185-206)

Seppänen, Janne (2005) *Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*. Vastapaino. Tampere.

Smart, Barry (2007) Not Playing Around: Global Capitalism, Modern Sport and Consumer Culture. Teoksessa Giulianotti, Rickhard & Robertson, Roland (edit.) *Globalization and Sport*. Blackwell publishing. Oxford. (6-28)

Tervo, Mervi (2003) *Geographies in the making: Reflections on sports, the media, and national identity in Finland*. Maantieteen laitos, Oulun yliopisto.

Turtiainen, Jussi (2005) Hirviöitä ja bikineja – Urheilevat naiset maskuliinisuuden varjossa. Teoksessa Laiho, Marianna ja Ruoho, Iris (toim.) *Median merkitsemät: ruumis ja sukupuoli kuvassa*. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Vilkko, Suvi (2005) *Postmodernin kontekstit maantieteessä*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, yhdyskuntatieteiden laitos.

Virtapohja, Kalle (1998) *Sankareiden salaisuudet: journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä*. Atena Kustannus Oy. Jyväskylä.

Artikkelit

Bale, John (1992) *Cartographic Fetishism to Geographical Humanism: Some Central Features of a Geography of Sports*. *Innovation in Social Sciences Research*. Vol 5, issue 4 (71-88).

Beck, Daniel & Bosshart, Louis (2003) *Sports and Media*. *Communication research trends*. Vol 22, issue 4. Centre for the Study of Communication and Culture (CSCC), Santa Clara University. (3-27).

Beriatos, Elias & Gospodini Aspa (2004) *"Glocalising" urban landscapes: Athens and the 2004 Olympics*. *Cities*. Vol 21, No. 3. (187-202).

Hall, Stuart (1985) *Significance, representation, ideology: Althusser and the post-structuralist debates*. *Critical Studies in Mass Communication*. Vol 2. (91-114).

Kolamo, Sami (2004) *Kehona katsomossa*. *Niin & Näin* 2/2004 (104-112).

Lappalainen, Tuomo & Simula, Matti (2007) *Nopeammin, korkeammalle, julmemmin*. *Suomen Kuvalehti*. Vol 42 (33-39).

Marttinen Manu (2010) *Kulmavääntäjät*. *Journalisti*. Vol 86, (8-11).

Peet, Richard (1994) *Discourse, Text, Location Theory* *Economic Geography*. Vol. 70, No. 3 (297-302). Clark University.

Shobe, Hunter (2008) *Place, identity and football: Catalonia, catalanisme and Football Club of Barcelona 1899-1975*. *National Identities*. Vol 10. No 3. (329-343)

Sulkava, Esa (1998) *Yhden kullon jahti*. *Ilta-Sanomat* 3.2. 1998 B Nagano-olympialiite (3)

Tomlinson, Alan (1996) *Olympic spectacle: opening ceremonies and some paradoxes of globalization*. *Media, Culture & Society*. Vol 18. (583 - 602)

Julkisemattomat

Koljonen, Kari (2000) *Asiamiesten selostuksia ammattilaisten analyysihin. Helsingin Sanomien urheilujournalismi vuosina 1973-1998.* (Tiedotusopin laitoksen pro gradu)

Pänkäläinen, Seppo (1991) *Urheilujournalismin synty ja kehitys suomalaisessa päivälehdissä ennen vuotta 1945.* Tiedotusopin lisensiaatintyö. Tampereen yliopisto.

Sainio, Sari (2004) *Toimintakyvyttömiksi kytketyt. Vammaisuuden artikulaatiot Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa, Ilta-Sanomissa ja Turun Sanomissa keväällä 2003* (Tiedotusopin laitoksen pro gradu)

Verkkolähteet

Amnesty Internationalin Peking-kampanjan verkkosivut

<<http://www.amnesty.org/Beijing>> (viitattu 2.2.2008)

Helsingin yliopiston urheilu oikeudellisen luentosarjan kalvot 2008

<<http://www.helsinki.fi/privatelaw/oppiaineet/urheilu oikeus/Urheilu oikeusluennot08.ppt>. > (viitattu 20.9.2010)

Journalistin ohjeet 2005

<<http://www.journalistiliitto.fi/pelisaannot/journalistinohjeet/>> (viitattu 19.9.2010)

Karvonen, Erkki. (1993) *Koplataan, koplataan! Eräs muotoilu artikulaatioteoriasta.*

<<http://www.uta.fi/~tierka/artikukoplaus.htm>> (viitattu 15.9.2009) Julkaistu: Tiedotustutkimus. Vol 16:3. (17-30).

MTV3:n verkkosivut

<<http://www.mtv3.fi/urheilu/muutlajit2008/uutiset.shtml/arkistot/muutlajit/2009/10/966899?sekalaista>> (viitattu 2.10.2009)

Olympiawatch-liikkeen verkkosivut

<<http://www.olympicwatch.org>> (viitattu 4.5.2008)

Kansainvälisen Olympiakomitean verkkosivut

<<http://www.olympic.org/en/content/Olympism-in-Action/>> (viitattu 6.11.2008 ja 16.11.2009)

Olympic Charter (2007) (suom. Olympialainen Peruskirja)

http://www.olympic.org/Documents/Olympic%20Charter/Charter_en_2007.pdf (viitattu 15.2.2008 ja 16.11.2009)

Reporters without borders –liikkeen olympiasivut

<http://www.rsf.org/article.php3?id_article=22673> (viitattu 4.5.2008)

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkójulkaisu]. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

<<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 1.10.2008.)

Suomen Olympiakomitean verkkosivut

<<http://www.noc.fi/olympia-aate/>> ja <<http://www.noc.fi/olympiahistoria/>> (viitattu 6.11.2008)

Suvantola, Jaakko (2004) Paikkatiedon perusteet -kurssin diat. Jyväskylän yliopisto.

<avoinkampus.joensuu.fi/blog/vavi/.../> (Viitattu 4.9.2010).

Toivanen, Erkki (2008) *Olympialaiset ja politiikka*

<<http://erkkitoivanen.puheenvuoro.uusisuomi.fi/42219-olympialaiset-ja-politiikka>> (viitattu 10.10.2008)

Tulevaisuuskatsaus vuoteen 2020: Maa- ja metsätalousministeriön toimiala (2010)

<http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/muutjulkaisut/5shsGMQZs/MMM-86732-v1-Tulevaisuuskatsaus_10_9__klo_13_50.pdf> (viitattu 29.9.2010)

Haastattelut

Kolamo, Sami (2008) Sähköpostikeskustelu joulukuussa 2008.

Muut

Kolamo, Sami (2005-2006) Luentosarja: Urheilu ja media. Mediakulttuurin opintokokonaisuus. Tiedotusopin laitos.

Muuta lukemistoa

Booth, Douglas (2005) *The field: Truth and fiction in sport history*. London. Routledge.

Burstyn, Varda (2000) *The rites of men: Manhood, politics and the culture of sports*. Toronto University of Toronto.

Chen, Kuan Hsing (1996) Cultural Studies and the politics of internationalization: an interview with Stuart Hall by Kuan Hsing Chen. Teoksessa Hall, Morley & Chen (toim.) *Critical dialogues in cultural studies*. Routledge. London. (392-411)

Europe, Sport, World (2001) Mangan, J.A. (edit.) University of Strathclyde. London.

Fairclough, Norman (1997) *Miten media puhuu*. Vastapaino. Tampere.

Urheilu, historia ja julkisuus (1998) Halmesvirta, Anssi & Roiko-Jokela, Heikki (toim.) Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja. Atena Kustannus. Jyväskylä.

Helsingin Sanomat 7.2.2002 E Salt Lake City -olympialiite.

LIITE 1

LAADULLISESSA ANALYYSISSÄ KÄYTETTY AINEISTO

Suomalainen turistiryhmä ylisti Pekingiä

Pekka Mykkänen, Helsingin Sanomat 12.07.2001 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Kiina on hankala isäntäehdokas

Pekka Mykkänen, Helsingin Sanomat 12.07.2001 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Salt Lake Cityn johtaja puoltaa Pekingiä

AP, Helsingin Sanomat 12.07.2001 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Poliisi pidätti tiibetiläisiä Moskovassa

Reuters-AP, Helsingin Sanomat 12.07.2001 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Superaituri Liu odottaa jo Pekingin kisoja

Reuters-HS Helsingin Sanomat 29.8.2004

Toimittajajärjestö vaatii Pekingin kisoja boikottiin

Sami Sillanpää, Helsingin Sanomat 29.08.2004

Saasteet huolettavat Pekingin kisojen alla

Sami Sillanpää, Helsingin Sanomat 7.8.2007

Pekingin saasteista päänvaivaa Suomalaisurheilijoille

Matias Orola, Helsingin Sanomat 7.8.2007

Suorituspaikat ovat jo lähes valmiina

Sami Sillanpää, Helsingin Sanomat 7.8.2007

Kiina vähättelee mahdollisuuksiaan mitaleille

Sami Sillanpää Helsingin Sanomat 7.8.2007

Kiinan isännöisyys repii olympia-perhettä

Panu Karhunen Helsingin Sanomat 19.4.2008

Huonomman maailman puolesta?

Panu Karhunen Helsingin Sanomat 19.4.2008

Suomalaisurheilijat eivät ole ilmoittaneet kisaboikoteista

Helsingin Sanomat 19.4.2008

Pekingin Linnunpesä avattiin

STT-DPA Helsingin Sanomat 19.4.2008

Kiinassa kansallistunne huipussaan

Sami Sillanpää Helsingin Sanomat 7.8.2008

Norjan naiset selättivät USA:n neljässä minuutissa

HS-AP-STT Helsingin Sanomat 7.8.2008

Mahdottoman isot nuorisjuhlat

Reetta Meriläinen, Helsingin Sanomat 7.8.2008

Barcelona etsi Messin ottelut olympialaisissa

AP-HS Helsingin Sanomat 7.8.2008

Konkari Hirvi sai kunniatehtävän

Jarmo Färdig, Ari Pusa Helsingin Sanomat 7.8.2008

Niemisen limusiini vaihtui bussiin

Jarmo Färdig Helsingin Sanomat 7.8.2008

Helvetti onkin taivas

Petteri Ala-Kivimäki, Helsingin Sanomat 7.8.2008

USA pahoitteli maskinäytöstä

HS-AP Helsingin Sanomat 7.8.2008

Brasilian Juliana pois hiekalta

HS-Reuters Helsingin Sanomat 7.8.2008

Skeetin suosikki on yksisilmäinen

Reuters-HS Helsingin Sanomat 7.8.2008

Saasteet säästäneet urheilijat lääkäreiltä

Satu Pajuriutta Helsingin Sanomat 7.8.2008

Långin voitto lauontain lohtu

Jarmo Färdig Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Venäläinen uutistoimisto: Georgian joukkue vetäytyy kisoista

Petteri Ala-Kivimäki, Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Perheväkivaltaa

Petteri Ala-Kivimäki, Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

USAn joukkue järkyttyi puukotuksesta

Sami Sillanpää, Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Kiinan Wei tähditti joukkueensa johtoon

STT Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Ihmisoikeusaktivisti katosi Pekingistä

Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Tiibetin lippu peitettiin ratsastusareenalla

Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

KOK:ssa ei pelätä terrori-iskuja

Reetta Meriläinen, Helsingin Sanomat 10.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)

Diana Safina huokuu itseluottamusta

Jarmo Färdig Helsingin Sanomat 10.0.8.2008 (liitteenä kokonaisuudessaan)